

Bundel van de Overdracht College-Raad van 16 februari 2017

- 1 Gebiedsontwikkeling Enexis - Nooterhof
Raadsplein besluitvorming d.d. 06-03-2017 / lijst ingekomen stukken
Informatienota Gebiedsontwikkeling Enexis - Nooterhof
Ontwikkelingsvisie Nooterhof - Marslanden A, augustus 2016 (Sacon)
- 2 Beantwoording motie ondersteunen van vrijwillige inzet voor vluchtelingen
Raadsplein besluitvorming d.d. 06-03-2017 / lijst ingekomen stukken
Informatienota Beantwoording motie ondersteunen van vrijwillige inzet voor vluchtelingen
Motie 'ondersteunen van vrijwillige inzet voor vluchtelingen'
- 3 Afhandeling moties bij bestemmingsplan Aalanden, Arne, Scheldelaan, Eemlaan
Raadsplein besluitvorming d.d. 06-03-2017 / lijst ingekomen stukken
Informatienota afhandeling moties bij bestemmingsplan Aalanden, Arne, Scheldelaan, Eemlaan
- 4 Beantwoording artikel 45 vragen D66 veilig werken op de bouwplaats
Raadsplein besluitvorming d.d. 06-03-2017 / lijst ingekomen stukken
Informatienota beantwoording artikel 45 vragen fractie D66 - Veilig werken op de bouwplaats
D66 - Veilig werken op de bouwplaats
- 5 Aanvullende ondersteuningsmaatregelen mantelzorg
Raadsplein besluitvorming d.d. 06-03-2017 / A-voorstel rechtstreeks
Beslisnota aanvullende ondersteuningsmaatregelen mantelzorg
Mantelzorgmonitor 2016
- 6 Kredietaanvraag voor vervolg uitvoeringsproject Kraanbolwerk in kader van kansen in projecten programma gebiedsontwikkeling IJssel-Vechtdelta
Raadsplein besluitvorming d.d. 06-03-2017 / A-voorstel rechtstreeks
Belisnota Kredietaanvraag voor vervolg uitvoeringsproject Kraanbolwerk in kader van kansen in projecten programma gebiedsontwikkeling IJssel-Vechtdelta
- 7.a Beslissingenlijst collegevergadering d.d. 7 februari 2017
2017-02-07 Concept verslag College definitief
- 7.b Niet openbare verslagen collegevergadering d.d. 7 februari 2017

Overdracht College-Raad

Datum 16 februari 2017

onderwerp Gebiedsontwikkeling Enexis - Nooterhof
portefeuillehouder Rene de Heer
informant Maar, Janna van (2612)
afdeling Ruimte & Economie

Voorgesteld besluit raad

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Van het collegebesluit om:

1. De gebiedsontwikkeling via een ruimtelijk en een economisch spoor op te pakken, waarbij
2. Ruimtelijk de "Ontwikkelingsvisie Nooterhof - Marslanden A" op hoofdlijnen wordt onderschreven en voortaan als richtsnoer bij ruimtelijke investeringen wordt gehanteerd;
3. Economisch naar een propositie wordt toegewerkt voor een innovatief cluster op het Enexis – Nooterhof terrein met het thema duurzaamheid, energietransitie en klimaat.

Informatienota voor de raad

Datum 8 februari 2017

Onderwerp	Gebiedsontwikkeling Enexis - Nooterhof
Versienummer	V0.1

Portefeuillehouder E. Anker

Informant J. van Maar
Afdeling Ruimte & Economie / OW
Telefoon 038 498 2612
Email J.van.Maar@zwolle.nl
Bijlagen 1. Ontwikkelingsvisie Nooterhof - Marslanden A, augustus 2016 (Sacon)

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Van het collegebesluit om:

- 1 De gebiedsontwikkeling via een ruimtelijk en een economisch spoor op te pakken, waarbij
- 2 Ruimtelijk de "Ontwikkelingsvisie Nooterhof - Marslanden A" op hoofdlijnen wordt onderschreven en voortaan als richtsnoer bij ruimtelijke investeringen wordt gehanteerd;
- 3 Economisch naar een propositie wordt toegewerkt voor een innovatief cluster op het Enexis – Nooterhof terrein met het thema duurzaamheid, energietransitie en klimaat.

Datum 8 februari 2017

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

In het gebied van Enexis en de Nooterhof op Marslanden A, ten zuidoosten van het centrum van Zwolle, hebben verschillende partijen en belanghebbenden – eigenaren, gemeente en provincie – de samenwerking gezocht om tot een visie te komen voor toekomstige ontwikkelingen om ruimtelijke, economische én functionele meerwaarde te laten ontstaan.

De partijen zien goede en kansrijke aanknopingspunten voor kwaliteitsverbetering van de deelgebieden Enexisterrein, de Nooterhof en de sportvelden met *duurzaamheid* als drager. De samenhang tussen de ruimtelijke, economische en maatschappelijke invulling is een unieke kans voor het totale gebied.

1. Ruimtelijk:

Bureau Sacon heeft met de partners in het gebied een Ontwikkelingsvisie (bijlage 1) opgesteld, met een focus op de samenhang tussen ruimtelijke kwaliteit en functies. Door de wisselwerking met het openbaar gebied zijn Landstede, Enexis, Waterschap Drents Overijsselse Delta, de Milieuraad en de gemeente alle belanghebbenden. Alle partijen willen vanuit duurzaamheidsdoelstellingen een impuls geven aan de ruimtelijke kwaliteit, waarbij de accenten liggen op natuur, natuurbeleving, energietransitie, water, klimaat en gezondheid (voedsel). Qua bebouwing zijn de Nooterhof (Earthship), het Enexishuis en de (boven)regionale kantoren (BREEAM certificering) van Enexis al een belangrijke basis voor het streefbeeld van het gebied. In dit beeld is er een vloeiende overgang tussen de verschillende gebiedsdelen en een balans tussen groen, water en bebouwing.

2. Economisch:

De inbreidingslocatie van circa 4 hectare op het Enexis-terrein biedt ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid. Als eigenaar wil Enexis met de gebiedsontwikkeling iets toevoegen aan de uitgifte van kavels. De gemeente en de provincie denken mee en zien mogelijkheden voor een soort proeftuin en vestigingslocatie voor initiatieven en projectideeën op het thema duurzaamheid, met ruimte voor bijvoorbeeld energie(transitie), water en klimaat. Door in dit gebied bedrijven, onderwijsinstellingen (mbo/hbo/wo) en onderzoek/R&D te laten huisvesten wordt door onderlinge kruisbestuiving, ofwel multiple helix verband, innovatie gestimuleerd.

Het gebied ontwikkelt zich dan als een topwerklocatie met een duidelijk profiel voor gerichte marktinvesteringen en een publiek-private leeromgeving die aansluit op de toekomstige regionale arbeidsmarkt. In deze omgeving is volop ruimte voor start-ups en social enterprises. Andere voorbeelden van zo'n topwerklocatie in Zwolle zijn het Polymer Science Park (PSP) en het Health Innovation Park (HIP). Deze topwerklocaties werken aan de aantrekkingskracht van de regio, innovatie, werkgelegenheid en het investeren in menselijk kapitaal.

Rondetafel met stakeholders op 9 december

In een rondetafelbijeenkomst is met circa 25 stakeholders gesproken over de kansen voor een innovatief cluster op Marslanden A. In de bijeenkomst is gesproken over de uitdagingen waarvoor men staat in de (technische) branche van energie, water transitie en verduurzaming, welke innovaties en technieken hiervoor nodig zijn en welke mensen en samenwerkingsverbanden belangrijk zijn.

Datum 8 februari 2017

De belangrijkste conclusie uit de rondetafelbijeenkomst is dat er een plek moet zijn op het gebied van duurzaamheid, energie en water voor:

- ondernemerschap
- onderzoek
- ontmoeting van samenwerkende partijen, publiek-privaat,
- kennisdeling
- stages/traineeships (regiomasters).

Een voorbeeld is het verduurzamen van woningen, waarvoor innovaties zichtbaar kunnen worden in een soort Field Lab of proeftuin. Ook is het interessant te kijken naar bestaande wijken, zoals Assendorp.

De bedoeling is zoveel mogelijk gebruik te maken van de bestaande kennisinfrastructuur, zoals Economic Board, Kennispoort, Regio Zwolle, etc. In dit geheel is ook een positie voor het Waterschap, vanuit de gedachte dat water economische kansen biedt, bijvoorbeeld door energieopwekking. Alle partijen willen bijdragen aan (sociale en technische) innovaties, en daarbij bewoners en bedrijven verleiden mee te doen en investeringskracht te organiseren.

Op de locatie Enexis - Nooterhof op Marslanden kunnen bedrijven landen, samenwerkingen aangaan en groeien.

Kernboodschap

Door de ruimtelijke, economische en maatschappelijke invulling van het gebied Enexis – Nooterhof te richten op het thema duurzaamheid (energie, water, klimaat) ontstaat een aansprekende en aantrekkelijke gebiedsontwikkeling.

Het resultaat is een innovatief cluster als 'first practice' in de regio Zwolle, waar onderlinge wisselwerking tussen ondernemers, onderwijs en onderzoek/R&D succesvol wordt toegepast.

Consequenties

1. Door het thema "duurzaamheid" op een aantrekkelijke wijze onder de aandacht te brengen van een breed publiek en per deelgebied duurzame ontwikkelingen tot stand te brengen wordt op integraal gebiedsniveau een fundamentele bijdrage geleverd aan de opgave van de klimaatadaptatie, energietransitie en de waterkwaliteit.
2. De samenhangende ontwikkeling op basis van de visie zorgt voor een aanmerkelijke verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Dit zorgt onder andere voor:
 - een vloeiende overgang tussen de verschillende gebiedsdelen, functies en activiteiten.
 - een verbetering van de bereikbaarheid en zichtbaarheid van de gebieden.
 - een verbetering van de beleving van *groen* en *water* in het hele plangebied.
3. Er ontstaat een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor innovatieve economische ontwikkelingen, waarbij multiple helix de succesfactor is. Met name de banengroei in nieuwe marktsectoren vraagt aansluiting van het onderwijs op veranderende kwalificaties op de arbeidsmarkt. De volgende generatie ondernemers onderscheidt zich door de competenties voor samenwerken en 'cross over'-denken. Voor dit type ondernemers is de ontwikkeling Enexis – Nooterhof qua aard en omvang een geschikte omgeving. In de beoogde campus-achtige setting is veel ruimte onderwijs en praktijk te verbinden via traineeships.
4. De gebiedsontwikkeling past bij de strategische opgaven Klimaatactieve Stad (KAS), Energietransitie en Circulaire Economie en kan een ruimtelijke vertaling worden van een aantal initiatieven, waaronder de Citydeal.

Datum 8 februari 2017

Communicatie

Gebruikers en omwonenden worden geïnformeerd en worden bij eventuele verdere planontwikkeling betrokken.

Vervolg

Op 24 maart is een vervolg gepland op het rondetafelgesprek tussen stakeholders.

Openbaarheid

Dit voorstel is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

s a
c o
n

GEBIEDSONTWIKKELING NOOTERHOF-MARSLANDEN A

GEBIEDSONTWIKKELING NOOTERHOF-MARSLANDEN A

INHOUD

SAMENVATTING	7
AANBEVELINGEN	9
1. INLEIDING	11
2. BELEIDSKADER DUURZAAMHEIDSASPECTEN	13
3. REGIONALE ONTWIKKELINGEN, ECONOMIE EN ONDERWIJS	17
4. HET PLANGEBIED	19
5. UITGANGSPUNTEN ONTWIKKELING NOOTERHOF/ ENEXISTERREINEN	33
6. DE STEDENBOUWKUNDIGE VISIE	35
7. KANSEN EN MOGELIJKHEDEN	45
8. DUURZAME GEBIEDSONTWIKKELING	51
9. PACK2PACK	53
10. FINANCIËLE ANALYSE HAALBAARHEID	55
COLOFON	61

SAMENVATTING

Het onderzoek voor de integrale gebiedsontwikkeling Nooterhof-Marslanden A in Zwolle is middels een interactief proces tot stand gekomen met de participanten: Enexis, Gemeente Zwolle, Waterschap Groot Salland, Landstede, Milieuraad Zwolle en Deltion College. Het onderzoek is mede tot stand gekomen met een financiële bijdrage van de Provincie Overijssel.

Het door Sacon opgestelde document 'Ontwikkelingsvisie Nooterhof-Enexis terrein' uit 2013 gaf een eerste denkrichting aan en is als vertrekpunt gehanteerd voor de verdiepingsslag.

Er is vanuit een zo breed mogelijke scope gekeken naar de kansen en mogelijkheden voor deze integrale gebiedsontwikkeling, zodat ook maatschappelijke aspecten kunnen worden betrokken in de definitieve besluitvorming over het vervolgproces. Daarnaast hebben we eveneens aandacht geschonken aan knelpunten en geprobeerd de risico's zo objectief mogelijk in beeld te brengen.

Uit een analyse van visies en beleidsstukken van de participanten blijkt dat zij 'duurzaamheid' hoog op de agenda hebben staan. De participanten zijn ervan overtuigd dat 'duurzaamheid' een steeds belangrijkere rol gaat spelen in alle facetten van onze maatschappij. Het is wenselijk om het thema 'duurzaamheid' op een aantrekkelijke wijze onder de aandacht te brengen van een breed publiek, daarom is het ontwikkelingsthema voor het gebied 'duurzaamheid'.

De economische verkenning gaat, voor de Regio Zwolle, uit van groei en een substantieel aantal nieuwe vacatures. Daarnaast is de verwachting dat we de komende periode te maken krijgen met veel uittrekkers, waardoor de druk op de arbeidsmarkt zal toenemen. Vanuit dit perspectief biedt de herontwikkeling van de Marslanden A, voor primair kleinschalige bedrijven, goede kansen.

Door technologische en ICT ontwikkelingen zijn veranderingen in bedrijfsprocessen van ondernemingen steeds frequenter aan de orde. De programmering van het onderwijs zal moeten inspelen op deze steeds veranderende vraag naar gekwalificeerde medewerkers. Een intensieve samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven kan één van de oplossingen zijn. De ontwikkelingen in de Nooterhof en Marslanden A bieden goede kansen voor een dergelijke samenwerking.

Het optimale ruimtelijke model voor de gebiedsontwikkeling Nooterhof-Marslanden A zorgt voor:

- Een vloeiende overgang tussen de verschillende gebiedsdelen, functie en activiteiten, met als doel een bedrijvenpark in een groene setting.
- Een verbetering van de bereikbaarheid en zichtbaarheid van de gebieden door de aanleg van een hoofdontsluitingsroute door het bedrijventerrein, een langzaamverkeersroute die, het recreatieve deel verbindt met het EcoNexishuis.
- De realisatie van een verbindingzone tussen het Earthship en het EcoNexishuis, waarin nieuwe functies en activiteiten worden toegevoegd (leisure en maatschappelijke doeleinden).
- Beleving van Groen en Water in het hele plangebied.

Eigendomsverhouding, bodemverontreiniging en de onaantrekkelijke uitstraling van de de entree en de Pack2Pack locatie vormen een knelpunt bij de realisatie van de optimale ruimtelijke variant. Als alternatief zijn er een tweetal varianten ontwikkeld, namelijk de autonome variant, waarbij elke gebiedseigenaar zijn eigen ontwikkeling in gang zet en de ruimtelijke variant zonder de Pack2Pack locatie.

Naast duurzame ontwikkelen per deelgebied, zijn er mogelijkheden om op gebiedsniveau om een fundamentele bijdrage te leveren aan de opgave van de energietransitie, het mobiliteitsvraagstuk en de waterhuishouding.

Uit de financiële analyse van de haalbaarheid blijkt dat het optimale ruimtelijke model, waarbij wordt uitgegaan van herontwikkeling en sanering van het Pack2Pack terrein, een substantieel exploitatietekort genereert.

Nadat in november 2015 in samenwerking met de participanten de definitieve rapportage is opgesteld, hebben de gemeente Zwolle en Enexis nog nader overleg gevoerd. Dit overleg heeft geleid tot enkele bijstellingen van de rapportage.

Zwolle, Sacon augustus 2016

AANBEVELINGEN

De ruimtelijke ontwikkelingsscenario's voor de Nooterhof-Marslanden A zijn positief beoordeeld door de participanten en zijn intern, per organisatie, met de verantwoordelijke bestuurder vastgesteld. Als vervolgstappen in het ontwikkelingsproces adviseren wij:

- Het aanwijzen van één organisatie c.q. één persoon die zorgt voor de coördinatie en onderlinge afstemming van de afzonderlijke bestuursbesluiten. Het is wenselijk dat voor deze bestuurlijke besluitvorming het optimale ruimtelijke model, inclusief de herontwikkeling van de Pack2Pack locatie, als einddoel wordt genomen. Het einddoel kan gefaseerd worden bereikt.
- Stel een communicatieplan op waarin zowel interne als externe factoren, bijvoorbeeld woonschepen, aan de orde komen.
- Maak een heldere projectdefinitie voor de volgende stap in het ontwikkelingsproces, waarin onder meer de scope van het project (welke deelgebieden) en projectstructuur aan de orde komen.
- Voer een duidelijk opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap voor het vervolgproces. Benoem een projectmanager met mandaat vanuit een stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de meest belanghebbende participanten.
- Formuleer nader het haalbare ambitieniveau met betrekking tot duurzaamheidsaspecten voor het integrale gebied.
- Enexis kan onafhankelijk van de verdere besluitvorming over het optimale ruimtelijke model starten met de uitgifte van kavels in de spoorzone

1. INLEIDING

Het gebied Nooterhof-Marslanden A ten zuidoosten van het centrum van Zwolle, maakt deel uit van de groene vingerstructuur van de stad. Zonder het van elkaar te weten waren verschillende partijen en belanghebbenden in het gebied vooral op hun 'eigen terrein' bezig met toekomstige ontwikkelingen en veranderingen. Begin 2013 ontstond het besef dat door samenwerking meerwaarde zou kunnen ontstaan en zijn eerste verkennende en oriënterende gesprekken gevoerd. Hierbij waren Landstede, Enexis, Waterschap Groot Salland, de Milieuraad, de gemeente Zwolle en Sacon betrokken. In een aantal sessies is globaal een beeld ontstaan van de gewenste richting waarin het gebied zich zou kunnen ontwikkelen. Gezien de doelstellingen van de afzonderlijke organisaties werd 'duurzaamheid' al snel gezien als het hoofdthema voor de verdere samenwerking en als drager voor de gebiedsontwikkeling. Accenten werden gelegd op natuur, natuurbeleving, energietransitie, water en gezondheid (voedsel).

Verscheidende ideeën en gedachten zijn door Sacon verbeeld en voorzien van een eerste verkennende structuurschets die met een aantal inspirerende beelden is samengevat in de Gebiedsontwikkeling Nooterhof-Enexis terrein (10-09-2013). Dit rapport is vooral opgezet als inspiratiedocument om de kansen en mogelijkheden te laten zien die kunnen ontstaan bij een integrale gebiedsontwikkeling. Daarnaast is door de participanten aangegeven dat een integrale gebiedsontwikkeling ook meerwaarde kan genereren voor de afzonderlijke organisaties door bijvoorbeeld het aantrekken van een breder publiek of door op eenvoudige wijze gebruik te maken van elkaars faciliteiten.

Partijen realiseerden zich, gesteund door de provincie Overijssel, dat een verdiepingsslag nodig is om de kansen en mogelijkheden van een integrale gebiedsontwikkeling meer concreet te maken. Gelijktijdig was het wenselijk om de voorstellen financieel te onderbouwen en te voorzien van een businessplan. Vervolgens kunnen, op basis van het gewenste ruimtelijke plan en het businessplan, vervolgstappen worden gezet voor een gedetailleerde deelplanuitwerking en een gefaseerde realisatie.

Naast ruimtelijke en fysieke mogelijkheden voor een integrale gebiedsontwikkeling zijn eveneens de beleidskaders van de participanten met betrekking tot hun beleidsdoelstellingen 'duurzaamheid' samengevat op basis van openbare informatie.

Het economische belang van deze integrale gebiedsontwikkeling, met als thema's energie, water en duurzaamheid, sluiten aan bij de rapportages van de Regio Zwolle, waarin ook de meerwaarde van een hechte samenwerking tussen de vier O's (ondernemers, overheid, onderwijs en onderzoek) aan de orde wordt gesteld.

Door ontwikkelingen volgen veranderingen elkaar in een hoog tempo op, waardoor HBO- en MBO- onderwijsinstellingen voor een uitdaging staan om opleidingen aan te laten sluiten op de frequente veranderingen in de vraag van het bedrijfsleven. De gebiedsontwikkeling Nooterhof-Marslanden A, biedt kansen om o.a. op het gebied van innovatie en duurzaamheid, een hechte samenwerking aan te gaan tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven.

Begin 2015 is Sacon gestart met de verdiepingsslag en in de loop van het onderzoek is Fakton aangehaakt om parallel aan het ontwikkelingsproces, het businessplan op te zetten. Meerdere bilaterale besprekingen met participanten en externen, alsmede enkele groepsbijeenkomsten hebben geleid tot de rapportage van de verdiepingsslag voor de gebiedsontwikkeling van de locatie Nooterhof, Pack2Pack en de Enexis terreinen.

In opdracht van Enexis, ROC Landstede, Waterschap Groot Salland, de Milieuraad Zwolle is dit rapport opgesteld. De Provincie Overijssel heeft een financiële bijdrage geleverd aan het onderzoek.

2. BELEIDSKADER DUURZAAMHEIDSASPECTEN

Voor het benutten van kansen en mogelijkheden voor het ontwikkelingsgebied Nooterhof/Enexis terreinen is in eerste instantie een inventarisatie gemaakt van duurzame beleidsaspecten van de verschillende organisaties die betrokken zijn of raakvlakken hebben met de ontwikkeling van de locatie Nooterhof/Enexis terreinen.

Gemeente Zwolle

In het coalitieakkoord 2014-2018 is onder het motto van de toekomst bestendige stad een paragraaf duurzaamheid opgenomen, waarin wordt aangegeven dat het gemeentelijk beleid zoveel mogelijk wil aansluiten bij de talrijke initiatieven van burgers en bedrijfsleven. De rol van de gemeente zal hoofdzakelijk bestaan uit het faciliteren en stimuleren van initiatieven en haar bijdrage leveren aan het opzetten van een netwerk.

Nadat in 2012 het Ecodrome stopte met haar activiteiten, heeft de gemeente Zwolle een makelaar CDO (Communicatie voor Duurzame Ontwikkeling) aangesteld, met als taak het inventariseren en coördineren van professionele organisaties, alsmede groepen vrijwilligers die actief betrokken zijn bij het thema duurzaamheid.

De werkzaamheden van de CDO makelaar zijn vooral gericht geweest op het opzetten van netwerken, waardoor een betere samenwerking tussen verschillende organisaties is ontstaan, zodat o.a. met deze organisaties de gemeentelijke doelstelling van 20% CO₂-reductie in 2020 kan worden gerealiseerd.

Om deze duurzaamheidsdoelstelling te realiseren treft de gemeente energiemaatregelen bij het eigen vastgoed en in hun organisatie.

Maar voor de energietransitie op stadsniveau is zij mede afhankelijk van inwoners, instellingen en bedrijven en kan de gemeente het proces stimuleren (subsidie), faciliteren (bestemmingsplan) en door een voorbeeldfunctie te vervullen, bijvoorbeeld met betrekking tot hun eigen vastgoed.

Naast de CDO makelaar is de organisatie "De Groene Loper" actief en deze heeft als missie bewoners en bedrijven te betrekken bij natuur, landschap en biodiversiteit, ofwel hun eigen natuurlijke leefomgeving. Het idee is dat betrokkenheid bij de natuur duurzaam handelen en zorgzaam omgaan met de natuur stimuleert.

Wijkverwarming door houtsnippercentrale in Stadshagen Zwolle

Officiële handeling bij de ingebruikname houtversnippercentrale in Stadshagen Zwolle.

Provincie Overijssel

In 2023 wil de provincie Overijssel het doel bereiken om 20% Nieuwe Energie uit biomassa, bodem, wind en zon te halen. Dit is noodzakelijk, omdat de prijs van fossiele energie (olie en aardgas) naar alle waarschijnlijkheid steeds verder zal gaan stijgen. Nieuwe Energie, in de vorm van groen gas, elektra door middel van wind en zon en warmte van de zon en uit eigen bodem, is een wenselijk alternatief. Energie besparen is het tweede speerpunt van het programma Nieuwe Energie. Want hoe minder energie we gebruiken, hoe sneller de afhankelijkheid van fossiele energie afneemt. Voordeel van meer Nieuwe Energie is dat we de energieprijzen in de toekomst beter kunnen beïnvloeden en de afhankelijkheid van externe factoren afneemt. Beiden zijn nodig om op lange termijn efficiënter te ondernemen, goedkoper te wonen, slimmer te werken en gezonder te leven.

Op advies van de SER Overijssel is de oorspronkelijke CO₂ reductie van 30% in 2017 ten opzichte van 1990, bijgesteld naar 20% in 2020.

Het duurzaamheidsbeleid van de provincie Overijssel wordt concreet vormgegeven in een aantal duurzaamheids- projecten, die de provincie heeft ingedeeld in een vijftal thema's te weten:

- Leefomgeving; hierbij gaat het over de zelfvoorziening van onze dagelijkse levensbehoefte aan energie, voedsel en water.
- Waterbeheer is van belang voor veiligheid en gezondheid en om natuur en biodiversiteit in stand te houden.
- Energiebesparing en transformatie om het verbruik te verminderen en om de resterende energie op een duurzame wijze op te wekken.
- Mobiliteit betekent efficiënt verplaatsen en het effectiever gebruik maken van voertuigen in combinatie met het beter benutten van de infrastructuur.
- Grondstoffen; het beperken van grondstofgebruik en het opzetten van een circulaire economie.

Aardehuizen Olst (jurywinnaar Duurzame Dorpen Overijssel 2011)

Earthship in Doepark Nooterhof

Onderwijsinstellingen Landstede en Deltion

In de Nooterhof heeft Landstede vanuit de gedachte om duurzaamheid, natuur en educatie samen te brengen, een bijzonder stukje groen nieuw leven ingeblazen. In samenwerking met de gemeente Zwolle, Stichting Milieuraad Zwolle en AOC de Groene Welle werd Doepark Nooterhof tot stand gebracht.

Doepark Nooterhof is een park dat bruist van de natuuractiviteiten. Natuurliefhebbers, gezinnen, schoolkinderen, leerlingen en studenten, maar ook medewerkers van bedrijven en instellingen, kunnen hier leren van en over natuur en milieu.

In het hart van het park staat het Earthship, het toonbeeld van duurzaam bouwen. Initiatiefnemer was woningcorporatie SWZ, die ter ere van hun 100-jarig bestaan samen met Landstede en veel vrijwilligers het Earthship van de grond af aan hebben opgebouwd.

De Nooterhof, en in het bijzonder het Doepark, hebben een educatief karakter. Door de verschillende onderdelen kom je als bezoeker in aanraking met natuur, milieu en duurzaamheid.

Onder de paraplu van Landstede opereert ook het kringloopbedrijf Nogus&Nogus, waar leerlingen van Landstede actief betrokken worden met het geven van een tweede leven aan een groot scala van huishoudelijke artikelen. Doordat het overgrote deel van de artikelen een tweede leven krijgt en het resterende deel vakkundig wordt gescheiden in verschillende basiscomponenten, levert het kringloopbedrijf een bijdrage aan het verduurzamen van de kringloop en leert het leerlingen op een verantwoorde wijze om te gaan met producten en grondstoffen.

Naast deze bijzondere activiteiten zijn zowel bij Landstede als bij Deltion duurzaamheidsaspecten geïntegreerd in de verschillende opleidingen.

Netwerkorganisatie Enexis

Uitgangspunt van Enexis is betrouwbaarheid en betaalbaarheid van hun energienetwerken, nu en in de toekomst. Daarom is verduurzaming een vast onderdeel van de werkzaamheden van Enexis. Enexis is een publiek bedrijf met een maatschappelijke taak en een publieke verantwoordelijkheid om zuinig om te gaan met onze omgeving en grondstoffen. In haar duurzaamheidsbeleid kent Enexis een drietal focusgebieden:

1. Duurzame netten.
Enexis ontwikkelt het smart grid (slim netwerk): een netwerk dat een optimale afstemming regelt tussen energievraag en energieaanbod. Enexis initieert en ondersteund onderzoek naar: ICT toepassingen in energienetwerken, slim laden elektrische auto's en fietsen, slim energiegebruik, slimme energieopslag en duurzaam gas.
2. Duurzame maatschappij.
Voor de maatschappelijke omslag naar duurzame energie is de inspanning van iedereen nodig. Enexis stimuleert haar klanten de slimme meter goed te benutten, zodat energie wordt bespaard. Enexis verwacht dat in 2020 al haar klanten zijn voorzien van een slimme meter. Parallel aan de introductie van de slimme meter is Enexis betrokken bij de programma's: Buurtkracht, Van Zon Krijg je Energie en Goeie Peer.
3. Duurzaam Enexis.
Enexis wil het goede voorbeeld geven en daarmee anderen inspireren voor een duurzamere wereld, waarin we grondstoffen hergebruiken, energieverlies in de netten duurzaam compenseren, gebouwen energieneutraal maken en onze voetprint verkleinen. Intern zijn hiervoor programma's opgezet zoals: Afvalmanagement, Onderzoek duurzame kabel en Duurzaam inkopen.

Econexishuis

Afvalwaterzuivering slibgistingsinstallatie Hengelo

Waterschap Groot Salland

De waterschappen Groot Salland en Reest en Wieden fuseren per 01 januari 2016 met als nieuwe naam "Drents Overijsselse Delta".

In het coalitieakkoord Waterschap Groot Salland van 2015 is naast waterveiligheid en onderhoud een paragraaf innovatie en duurzaamheid opgenomen. Voor de verbetering van de doelmatigheid dient het waterschap, bij de uitvoering van haar takenpakket, optimaal gebruik te maken innovatieve en duurzame methodieken. Naast besparing en doelmatigheid vervult het waterschap ook een voorbeeldfunctie. Bij het verder 'handen en voeten geven' aan innovatie en duurzaamheid spelen naast technische aspecten sociale aspecten een belangrijke rol.

3. REGIONALE ONTWIKKELINGEN, ECONOMIE EN ONDERWIJS

De ontwikkelingslocatie wordt voor een groot deel in beslag genomen door een grotendeels sterk verouderd bedrijventerrein Marslanden A. De belangrijkste grondeigenaren van dit bedrijventerrein zijn Enexis en Saludo bv die eigenaar is van de locatie Pack2Pack. Het openbare terrein is eigendom van de gemeente Zwolle. De ontwikkelingslocatie wordt voor een groot deel in beslag genomen door een grotendeels sterk verouderd bedrijventerrein Marslanden A. De belangrijkste grondeigenaren van dit bedrijventerrein zijn Enexis, Tennet en een Belgische investeringmaatschappij die eigenaar is van de locatie Pack2Pack. Recentelijk is Enexis gestart met de herstructurering van haar terrein dat deel uitmaakt van Marslanden A. Een aantal bedrijfspanden zijn gesloopt, het EcoNexis huis en het Regionale kantoor van Enexis, welke beide deel uitmaken van de Enexis Campus, zijn inmiddels gerealiseerd. De bouw van het Boven Regionale kantoor van Enexis, dat eveneens deel gaat uitmaken van de Campus, is oktober 2015 gestart. Na realisatie van de Enexis Campus en de sloop van diverse gebouwen, zal het overgrote deel van het Enexis terrein beschikbaar komen voor het ontwikkelen van bedrijfspanden voor derden. Het beleid van de gemeente Zwolle is erop gericht om grootschalige bedrijven te vestigen op het bedrijventerrein Hessenpoort, en met name Marslanden A, is qua bestemming geschikt voor de vestiging van kleinschalige bedrijven.

Aangezien ca. 90% van de ondernemingen in de regio Zwolle een personeelsbestand heeft tussen 1 en 10 medewerkers, sluit een herontwikkeling van Marslanden A met kleinschalige bedrijfshuisvesting goed aan op de praktijk.

Daarnaast heeft Enexis aangegeven, om op haar deel van Marslanden A, primair ondernemingen te willen vestigen die op een innovatieve wijze betrokken zijn bij de thema's energie en water. Enexis verwacht dat door het concentreren van innovatieve bedrijven op haar locatie, ook de Enexis organisatie hiervan kan profiteren bij de realisatie van haar 'energietransitie' doelstelling.

Op basis van de economische monitor voor de Regio Zwolle kan eveneens worden geconcludeerd dat, mede gezien de positieve economische verwachtingen, de

herontwikkeling van Marslanden A kansen biedt temeer daar de inbreiding- en uitbreidingsmogelijkheden op de andere bedrijfsterreinen in Zwolle beperkt zijn.

Verspreid over 4 provincies werken 19 gemeenten samen onder de naam 'Regio Zwolle'. Deze regionale organisatie vervult een belangrijke rol als verbinder en aanjager in de samenwerking tussen overheid, ondernemers, onderwijs en onderzoeksorganisaties, met als doel het versterken en versnellen van economische ontwikkelingen en sociale innovaties.

De Regio Zwolle heeft, op basis van de kerncompetentie van de regio, een vijftal speerpunten benoemd te weten:

- AgroFood.
- Vrije tijdseconomie.
- Heath Innovation Park (HIP).
- Logistiek & Mobiliteit.
- Polymer Science Park (PSP).

De Regio Zwolle streeft ernaar het economische groeitempo van de afgelopen periode vast te houden. Concreet betekent dit een economisch groei van 7% over de periode 2015-2020, waardoor men verwacht dat er in deze periode ongeveer 21.700 extra banen zullen gaan ontstaan.

De verwachting is dat deze banen voor een groot deel zullen gaan ontstaan bij de ICT en technische beroepen. Voeg daaraan toe de huidige vraag in deze sectoren en we zien het tekort aan kwalitatief hoogwaardig technisch en ICT geschoold personeel in een ras tempo toenemen. Ook de vraag naar multidisciplinair geschoold personeel (combinatie ICT en techniek) zal sterk toenemen.

Daarnaast zien we een toenemende uitstroom ten gevolge van de vergrijzing en afname van de instroom, hetgeen in de nabije toekomst de druk op de arbeidsmarkt zal vergroten.

Voorts constateren we dat, zowel in het bedrijfsleven als in de maatschappij,

veranderingen elkaar in een veel hoger tempo opvolgen, waardoor het volgen van een opleiding niet meer toereikend zal zijn, maar dat parallel aan het arbeidsproces een continue bijscholing zal moeten plaatsvinden.

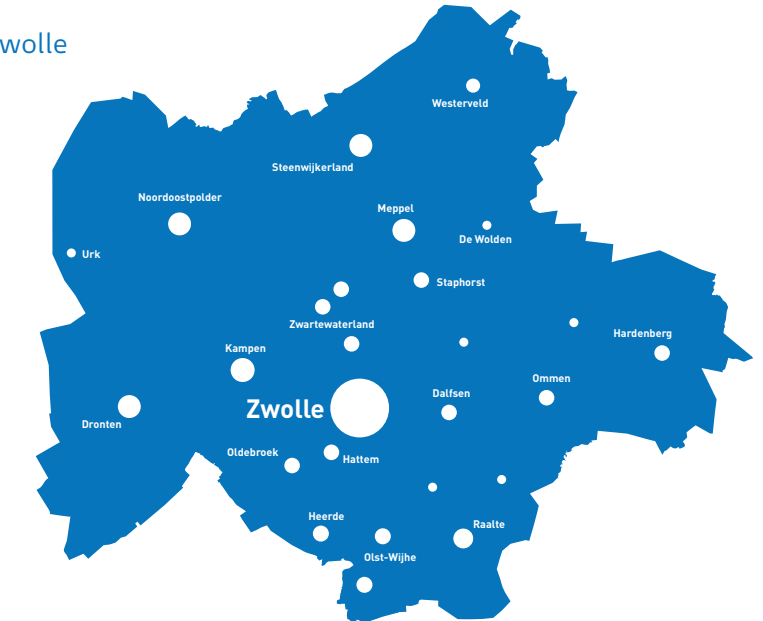
De arbeidsmarkt vraagt dan ook om beroepsonderwijs dat snel en voortdurend kan anticiperen op de steeds weer veranderende omstandigheden in de maatschappij en de industrie. Op dit moment verandert het onderwijs onvoldoende mee met de ontwikkelingen in de maatschappij en wordt er opgeleid voor beroepen die over vijf tot tien jaar grotendeels niet meer bestaan.

Om nu en in de toekomst zo goed mogelijk aan de vraag uit het bedrijfsleven te kunnen voldoen, zullen de HBO- en MBO-onderwijsinstellingen de samenwerking met de publiek private sector gaan intensiveren.

Om deze samenwerking te stimuleren is in 2011 in de Regio Zwolle, door het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen het Techcovery opgericht, met als doel om studenten in een bedrijfsmatige omgeving praktijkervaring op te laten doen en zodoende een goede aansluiting te vinden tussen onderwijs en arbeidsmarkt. De herstructurering van Marslanden A met kleinschalige innovatieve bedrijven in combinatie met de activiteiten die in het overige plandeel aan de orde zijn, biedt uitstekende kansen en mogelijkheden voor het aangaan van een hechte samenwerking tussen bedrijven, instellingen en onderwijs.

Het is de ambitie van Enexis dat de ontwikkeling oplevert dat in de regio een zesde speerpunt wordt gevormd: Energy, Water & Sustainability Program. Met een verbinding tussen economische activiteit en de technische onderwijsinstellingen en opleidingen. De locatie Marslanden A - Nooterhof is daarvoor de 'first practice'.

De Regio Zwolle

samenwerking in Regio Zwolle

4. HET PLANGEBIED

Het plangebied, waarop het onderzoek betrekking heeft, bestaat uit de Nooterhof, de Enexis terreinen en het Pack2Pack terrein en wordt begrensd door:

- De Leo Majorlaan met het daaraan grenzende Park de Wezenlanden.
- Het dijklichaam met fietspad langs het Almelose kanaal.
- De spoorlijnen Zwolle – Emmen - Groningen - Leeuwarden.
- De gebiedsontsluitingsweg De Marsweg.

De belangrijkste functies die momenteel in het plangebied worden aangetroffen zijn recreatie, onderwijs, sport en bedrijven.

Zowel ten aanzien van functies als ten aanzien van de beeldvorming is er een groot onderscheid tussen het noordelijk deel van het plangebied en het zuidelijk deel, richting de spoorlijn. Het noordelijk deel wordt gekenmerkt door een groene parkachtige structuur met onderwijsfuncties en recreatie. In dit plandeel bevinden zich ook verschillende waterpartijen, waaronder het koelwaterkanaal. Het zuidelijk plandeel, richting de spoorlijn, is een gedateerd bedrijventerrein. De Weteringkade vormt momenteel de fysieke scheidslijn tussen deze twee deelgebieden.

In hoofdlijnen liggen in het plangebied, de eigendomsverhoudingen zijn als volgt:

- Het sportveld, inclusief het koelwaterkanaal zijn eigendom van Enexis.
- De Nooterhof en de ontsluitingswegen zijn eigendom van de gemeente Zwolle.
- De Kruidwich, Het Atelier en de locatie van het Zebragebouw zijn eigendom van Landstede.
- Het Earthship is een eigendom van de Stichting Earthship.
- Op het bedrijventerrein, Marslanden A, bevinden zich verschillende perceeleigenaren namelijk: Enexis, Ziggo, Tennet en een Belgische investeringsmaatschappij die eigenaar is van het Pack2Pack terrein.
- In het businessplan wordt nader ingegaan op de afmetingen van de verschillende kavels en wordt een opsplitsing gemaakt per grondeigenaar.

Historie plangebied

Het plangebied maakte tot na de Tweede Wereldoorlog deel uit van het landelijk gebied rond Zwolle. De meest oorspronkelijke situatie is zichtbaar op de kaart van 1851. Het gebied maakte deel uit van De Mars, een buitendijks gebied dat via het Goertjeszyl uitwaterde op de Nieuwe Wetering, het huidige Almelose Kanaal. Het inmiddels verdwenen Goertjeszyl bevond zich in de uiterste noordpunt van het plangebied. Duidelijk herkenbaar is de dijk langs de Nieuwe Wetering, welke doorliep in de Assendorperdijk op grote(re) afstand van de Nieuwe Wetering. Hierdoor verbreedde zich het stroombed van de Nieuwe Wetering waar de wetering buiten haar oevers kon treden ('t Weezenlandbroek).

In 1913 werd begonnen met de bouw van een kolencentrale binnen het huidige plangebied. Tot na de Tweede Wereldoorlog is dit een dominant gebouw gebleven in een overigens agrarisch gebied, waarin de stad steeds verder oprukte. Op een luchtfoto uit 1944 is te zien dat de wijk Pierik in ontwikkeling is en de Leo Majorlaan inmiddels is aangelegd. De (Assendorper)dijk is nog duidelijk herkenbaar als de grens tussen het lage gedeelte (Weezenlandbroek) en de bebouwing van Assendorp.

Op de kaart uit 1954 zien we dat de wijk Pierik min of meer is afgebouwd en dat zich rondom de kolencentrale bedrijven/fabrieken hebben gevestigd. Ten behoeve van de kolencentrale is inmiddels een koelwaterkanaal gegraven en is het gebied bereikbaar gemaakt per werkspoor. Door de relatief lage ligging en natte(re) terreinomstandigheden is het noordelijk deel lange tijd onbebouwd gebleven.

Tussen het bedrijventerrein rondom de kolencentrale en de stad bevond zich nog een tijdlang een agrarische bufferzone. Op de kaart uit 1964 zien we dat door de NV IJsselcentrale een begin is gemaakt met de aanleg van bedrijfssportvelden, tennisbanen en beplantingen in het relatief laaggelegen deel van hun terrein. Weer tien jaar later (kaart 1975) is het plangebied als het ware opgenomen in of aan de rand van de stad. De huidige Marsweg/Wethouder Alferinkweg begrenzen het

plangebied en het inmiddels aangelegde Park de Wezenlanden aan de zuidwestzijde. In de jaren daarna is de kolencentrale afgebroken en is het trafostation, 110 KV station, gerealiseerd en is het bedrijventerrein verder in zuidelijke richting uitgebreid, het begin van het latere en veel grotere bedrijventerrein Marslanden B, C, D, E, F en G. Volgens gegevens van de BIRO (werkgelegenheidsenquête provincie Overijssel) zijn in totaal circa 490 bedrijven gevestigd op Marslanden met ongeveer 12.000 werknemers in dienst. Qua bedrijven zijn op de Marslanden de branchegroepen reparatie en handel (44%), industrie (14%) en bouwnijverheid (12%) het meest vertegenwoordigd. Het bedrijvendeel in ons plangebied staat bekend als 'Marslanden A' en is te beschouwen als 'bedrijvenmix'.

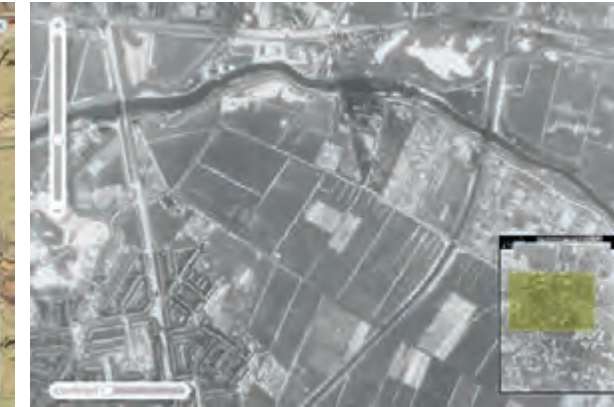
In dezelfde periode is de 'wethouder Nooterhof' ontstaan, deze omvatte met name ook schoolwerktuinen en een landschappentuin. Van meet af aan stond natuur- en milieueducatie hier centraal. Dit gebied heeft zich ontwikkeld tot het huidige Nooterhof terrein.

luchtfoto kolencentrale omstreeks 1930

1851

1944

1954

1964

1975

1995

Groenstructuur Zwolle

Beleidskader plangebied

In haar visie op de Ruimtelijke Structuur 2020 hecht de gemeente Zwolle grote waarde aan structuurbepalende verbindingen, de zogeheten dragers. Radiaalgericht vanuit het centrum, doorlopend tot in het ommeland zijn vier groenblauwe dragers dermate beeldbepalend voor Zwolle dat deze herstel en/of versterking verdienen. Eén van deze dragers, waarvoor versterking een belangrijk speerpunt is, betreft de Groene Vinger Almelose Kanaal – Park de Wezenlanden – Binnenstad. Het plangebied ligt gedeeltelijk in deze Groene Vinger.

De gemeente Zwolle voorziet in het opknappen van Het Park de Wezenlanden en opteert voor een parkachtige verbindingscorridor via het Kerkbrugje naar de binnenstad. Een belangrijke opgave is om tussen het park De Wezenlanden en de Kuyterhuislaan over het Almelose Kanaal een recreatieve hoofdroute te realiseren. Inmiddels is over het Almelose Kanaal een fietsbrug aangelegd (Marslandenpad) die de (binnen)stad verbindt met het Parklandschap Herfte-Wijthmen, het meest intensief gebruikte uitloopgebied van Zwolle.

In het Structuurgroen, waarvan het plangebied onderdeel is, kunnen voorzieningen worden gebouwd die passen bij de desbetreffende functie. Dat versterking van de Groene Vinger, waarin een gedeelte van het plangebied is gelegen, een belangrijk speerpunt is, komt tot uiting in de aanwijzing van een groot deel van dit gebied, 'De Wezenlandenpoort', tot ontwikkelingsgebied. 'De Wezenlandenpoort' omvat naast ons plangebied (Nooterhof en Marslanden A) het Park de Wezenlanden. Voor park en Nooterhof liggen er plannen en kansen om het groen te verbeteren en intensiever te gebruiken. In het gebied Marslanden A kan de groene vingerstructuur versterkt worden met ondermeer de recreatieve route richting Kuyterhuislaan. Dit kan in relatie met de eventuele herstructurering en inbreiding van kleinschalige bedrijvigheid op Marslanden A.

De provincie Overijssel zet in haar Omgevingsvisie in op het leggen van nieuwe verbindingen tussen bestaande gebiedskwaliteiten en nieuwe ontwikkelingen. Haar ambitie is een kwaliteitsontwikkeling in gang te zetten waarbij elk project en elke ontwikkeling bijdraagt aan de versterking van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving.

Daarnaast heeft de provincie een samenhangend pakket van maatregelen die de herstructurering van het bedrijventerrein Marslanden A kunnen bevorderen en versnellen. Deze maatregelen staan in het Meerjarenprogramma Vitale bedrijvigheid 2009-2015 van de Provincie Overijssel. Voor het herinrichten van publieke ruimte heeft de provincie een subsidieverordening waar de gemeente gebruik van kan maken. Voor investeringen in het private deel kan zo mogelijk een beroep worden gedaan op de Herstructureringsmaat-schappij bedrijventerreinen Overijssel NV (HMO).

Bestemmingsplannen plangebied

In november 2009 is het bestemmingsplan Marslanden vastgesteld. In de toelichting op het bestemmingsplan wordt aangegeven dat voor het noordelijke deel van de Marslanden (Marslanden A) transformatie wordt nagestreeft, met als invulling relatief kleinschalige en hoogwaardige bedrijven.

In de geldende bestemmingsplannen mag de maximum bouwhoogte van 15 meter door middel van een wijzigingsbevoegdheid worden verhoogd tot maximaal 40 meter. Bebouwingspercentage: Op de bedrijfskavels is nu een verdichting toegestaan van het huidige maximum van 75% naar 90% teneinde een efficiënter ruimtegebruik mogelijk te maken.

Het overgrote deel van Marslanden A is bestemd voor bedrijven in de milieucategorie 1 en 2. Uitzondering hierop is Pack2Pack aan de Marsweg 1-3A. Inmiddels zijn de activiteiten van Pack2Pack gestaakt en momenteel vinden er op deze locatie geen activiteiten plaats. Het bedrijf valt als geheel daarom onder milieucategorie 4.1. Rond de opslag van de gevaarlijke stoffen is op de plankaart een veiligheidszone met een straal van 120 meter aangegeven, waarbinnen kwetsbare objecten niet zijn toegestaan. Met een wijzigingsbevoegdheid kan de veiligheidszone worden verschoven of zelfs vervallen, indien het risico wordt gewijzigd dan wel opgeheven. Bij Enexis (voorheen Essent) aan de Marsweg 5A is een zelfstandig kantoor toegestaan. Het gebied, waarin dit kantoor is toegestaan, ligt buiten de veiligheidszone van Marsweg 1.

Tevens is in de gehele zone een elektriciteitsdistributiebureau (Tennet) met een transformatorvermogen tussen 10 en 100 MVA toegestaan (milieucategorie 3.1).

Voor de Nooterhof en het sportterrein van Enexis is het bestemmingsplan Assendorp van mei 2013 van toepassing. De Nooterhof wordt hoofdzakelijk als groen aangemerkt met uitzondering van de huidige bebouwing van de Kruidwich,

Earthship en 't Atelier. In het bestemmingsplan worden deze gebouwen bestemd voor gemengde doeleinden met een maximale bebouwingshoogte van 11 meter. Daarnaast bestaat, op de huidige locatie van het Zebragebouw, de mogelijkheid om nog een gebouw te realiseren met eveneens een maximale hoogte van 11 meter.

Op het sportterrein van Enexis rusten een tweetal bestemmingen, namelijk:

- Bestemming sport, met een mogelijkheid om maximaal 5% te bebouwen met een goothoogte van 5 meter en een nokhoogte van 7 meter. Bebouwing dient een relatie te hebben met sportactiviteiten.
- Het overige gebied van dit Enexis terrein heeft de bestemming groen met gedeeltelijk een waterstaatkundige functie (onderhoud koelwaterkanaal en afwatering van het gebied). Bebouwing in dit gebied is niet toegestaan.

Uitsnede bestemmingsplankaarten Assendorp / Marslanden

Waterhuishouding plangebied

In de oorspronkelijke situatie waterde het hele gebied De Mars uit op de Nieuwe Wetering via het Goertjeszijk. In de loop van de 20e eeuw is deze vervangen door een elektrisch gemaal.

Ook na de aanleg van het koelwaterkanaal heeft deze situatie nog een poos bestaan. Beide waterlopen kruisten elkaar, maar vermoedelijk was dit technisch gezien niet optimaal. In de huidige situatie watert het plangebied af in zuid/zuidoostelijke richting. Ten zuiden van de sportvelden aan de overzijde van de Marsweg bevindt zich het nieuwe pompgemaal. Het oorspronkelijke Goertjeszijk is min of meer geruisloos verdwenen. Eventuele restanten van het oorspronkelijke watersysteem zijn in het terrein niet meer herkenbaar.

De dijk vormt een waterscheiding. Het plangebied ligt daardoor binnendijks. Een potentiële functie van het plangebied, bijvoorbeeld als overloopgebied bij piekafvoeren van het Almelose Kanaal, is niet aan de orde. Het beleid van het Waterschap is er op gericht om hiervoor met name bovenstrooms meer ruimte te creëren en het water juist daar langer vast te houden. Op deze manier wordt de afstroom afdoende beperkt. De belangrijkste opgave voor de locatie is te zorgen dat schoon water zo veel en zo lang mogelijk in het gebied wordt vastgehouden.

waterhuishouding

wegenstructuur

Bereikbaarheid plangebied

Het plangebied, ten zuidoosten van het centrum van Zwolle, ligt op korte afstand van de A28. Aansluitende provinciale wegen N35 richting Heino/Twente en N377 richting Olst/Wijhe/Deventer, lopen op korte afstand langs respectievelijk noord- en zuidzijde van het plangebied. Beide provinciale wegen maken tezamen met de Ceintuurbaan/IJsselallee en de verbinding Ittersumallee-Marsweg-Leo Majorlaan, deel uit van een buitenring om het centrum van Zwolle. Hieraan is de locatie gelegen en daardoor snel en makkelijk bereikbaar per auto. Het ligt in de lijn der verwachting dat de N35 op termijn zal worden verdubbeld naar 4-baans om de (belangrijke) verbinding met Twente te verbeteren.

Met het openbaar vervoer is de locatie goed per bus bereikbaar. Buslijn 161 brengt u in korte tijd van NS Station Zwolle naar de locatie.

Zwolle afficheert zich als 'fietsstad'. Verschillende maatregelen zijn en worden genomen om de fietser snel en makkelijk door de stad te leiden. Het plangebied is, als onderdeel van de Groene Vinger, Almelose Kanaal-Park de Wezenlanden-Binnenstad, opgenomen in het fietsroutenetwerk. Een recent aangelegde fietsbrug over het Almelose Kanaal zorgt voor een goede verbinding met het buitengebied van Zwolle, dwars door het plangebied.

De Nooterhof en Marslanden A zijn makkelijk met de fiets bereikbaar vanuit de wijken rondom het centrum van Zwolle alsmede vanuit de wijken in Zwolle Zuid.

openbaarvervoer

fietsverbindingen

Luchtfoto plangebied

Ontwikkelingen op en om de locatie

Het grootste deel van de locatie is eigendom van Enexis. Zij is begonnen met de ontwikkeling van een bedrijven-campus in het meest zuidelijk deel van het plangebied, het oorspronkelijke Marslanden A. Daartoe zijn verouderde bedrijfsgebouwen gesloopt en is nieuwe infrastructuur aangelegd en voorzien van beplanting. Zelf heeft Enexis inmiddels een nieuw regionaal kantoor gerealiseerd en zal haar huidige boven regionale kantoor ingrijpend worden vernieuwd en uitgebreid. Verbonden door een boulevard vormen beide gebouwen tezamen een herkenbaar 'hart' van de locatie. Een terreininrichting met overwegend gras en verspreide bomen of boomgroepen zorgen voor een landschappelijke inpassing die refereert aan een landgoedkern.

Min of meer geïsoleerd op het terrein bevindt zich het redelijk recent gerealiseerde 'EcoNexis huis', een voorbeeldwoning waar innovatieve technieken met betrekking tot duurzaam energiegebruik worden getoond. Hiermee is een duidelijke publieksgerichte functie beoogd. De vindbaarheid en bereikbaarheid is lange na niet optimaal. Het is een wens de vindbaarheid te verbeteren om zoveel mogelijk mensen in de gelegenheid te stellen om kennis te nemen van dit mooie voorbeeld.

De directe relatie van Enexis met haar groene noordelijk deel van het terrein (sportterrein) is sterk verminderd. Het koelwaterkanaal heeft haar functie al lang verloren, de tennisbanen worden al jaren niet meer gebruikt en het voetbalveld is niet meer voor de eigen voetbalvereniging, maar wordt verhuurd aan v.v. Edon met leden van buiten de organisatie. De gebouwen op het sportterrein, hoofdzakelijk kleedaccommodaties, zijn eigendom van Enexis en verkeren in een vrij slecht staat. Daarnaast is, min of meer illegaal, een stormbaan/klimbaan aangelegd in het bos van Enexis. Deze wordt beheerd door Thor, een inmiddels actieve vereniging met meer dan 150 leden. Door deze activiteiten zijn de oorspronkelijke natuurwaarden sterk onder druk komen te staan en goeddeels verdwenen. Daarnaast zijn de activiteiten die in het 'bos' plaatsvinden strijdig met het huidige bestemmingsplan.

Kleinere delen van het plangebied, aangrenzend aan het terrein van Enexis, zijn in bezit van:

- Ziggo. Deze organisatie heeft aangegeven hun activiteiten op deze locatie te blijven voortzetten, omdat het veranderen van de boven- en ondergrondse infrastructuur een zeer grote investering vergt. Wel kunnen op de locatie enkele kleine gebouwen verdwijnen en kunnen de opleidingen, die eveneens op deze locatie worden gegeven, elders worden ondergebracht. Op de locatie van Ziggo staat ook een zendmast, die eigendom is van een andere organisatie, maar die zowel voor Enexis als Ziggo van groot belang is.
- Pack2Pack. Een vatenwas- en recyclingbedrijf, heeft haar locatie inmiddels verlaten met achterlating van een aanzienlijke bodemverontreiniging. Het terrein wordt te koop aangeboden. Deze locatie wordt niet actief betrokken in de 'verdiepingsslag' Nooterhof/Enexis terreinen.
- Ter plaatse van de entree van het gebied Nooterhof/ Enexis terreinen (Marsweg/ Weteringkade) staat het clubgebouw van de postduivenvereniging, dat eigendom is van de gemeente Zwolle.
- De gebouwen in de Nooterhof zijn eigendom van Landstede. De Kruidwich wordt momenteel verbouwd tot een kinderdagverblijf. Het oorspronkelijke kinderdagverblijf in het Zebragebouw, zal nog tijdelijk worden gehandhaafd en krijgt o.a. een kantoorfunctie voor de Milieuraad Zwolle. De huidige vergaderfunctie van 't Atelier zal verdwijnen, dit gebouw krijgt een onderwijsfunctie. Landstede wil hier de opleiding onderwijs- assistent en begeleider kinderdagverblijf gaan verzorgen.
- Het Earthship ofwel het theehuis is gezamenlijk eigendom van woningcorporatie SWZ en Landstede.

Het overige deel van het plangebied is eigendom van de gemeente Zwolle. Dit omvat stroken langs het Almelose Kanaal, langs de spoorlijn en langs de Marsweg met als kern de Nooterhof en omgeving. Ten aanzien van het Doepark, onderdeel van de Nooterhof, zorgt Landstede voor het beheer van het gebied.

Gelet op de recente koerswijzigingen binnen Landstede, waarbij de focus sterker

Dahliatuin en dierenweide Wezenlanden

Het Almelose kanaal

op de directe onderwijsactiviteiten zal komen te liggen, is het de vraag welke onderwijskundige functie de Nooterhof binnen de nieuwe visie van Landstede zal gaan vervullen.

In de groene vingerstructuur van Zwolle vormt het plangebied samen met Park de Wezenlanden een schakel tussen de Binnenstad en Parklandschap Herfte-Wijthmen. In die zin is haar recreatieve betekenis evident. In ecologische zin ligt het zwaartepunt van de verbinding langs het water. Als verbindingzone voor vissen, vogels en kleine landdieren, maar ook door het voorkomen van kievitbloemterreinen. In zijn algemeenheid zijn het watermilieu en de dijkbegroeiing van belang voor de ecologische betekenis van het gebied. Zachte rietachtige oevers met wilgen en vochtig grasland/moeras vormen ecologische stapstenen voor o.a. bosrietzanger en karekiet.

Ter versterking van de recreatieve betekenis van het gebied is een fietspad langs het spoor aangelegd en een fietsbrug over het Almelose Kanaal gerealiseerd. Bij beiden is rekening gehouden met een toekomstige spoorverdubbeling van het spoor aan de zuidgrens van het plangebied.

Door de aanleg van een (voetgangers)tunnel onder de Leo Majorlaan is de barrièrewerking daarvan vermindert en is de functionele relatie tussen Park de Wezenlanden en het gebied Nooterhof versterkt. Ook programmatisch vullen beide gebieden elkaar aan als het om de recreatieve betekenis voor de stad en haar wijde omgeving gaat.

In het Park de Wezenlanden zijn recentelijk ook enkele verbeteringen doorgevoerd, naast de verbetering van de verbinding tussen het Park de Wezenlanden en de

Nooterhof. De dierenweide is vernieuwd en heeft met name in het weekend een grote aantrekkingskracht vooral van jongen kinderen. Leerlingen van Landstede zijn betrokken bij de verzorging van de dieren en het onderhouden van de dierenboerderij. Naast de dierenboerderij is de dahliatuin opnieuw aangelegd.

In het Park de Wezenlanden wordt, volgens de laatste stand van zaken, een horecapaviljoen gerealiseerd voor de bezoekers aan het park.

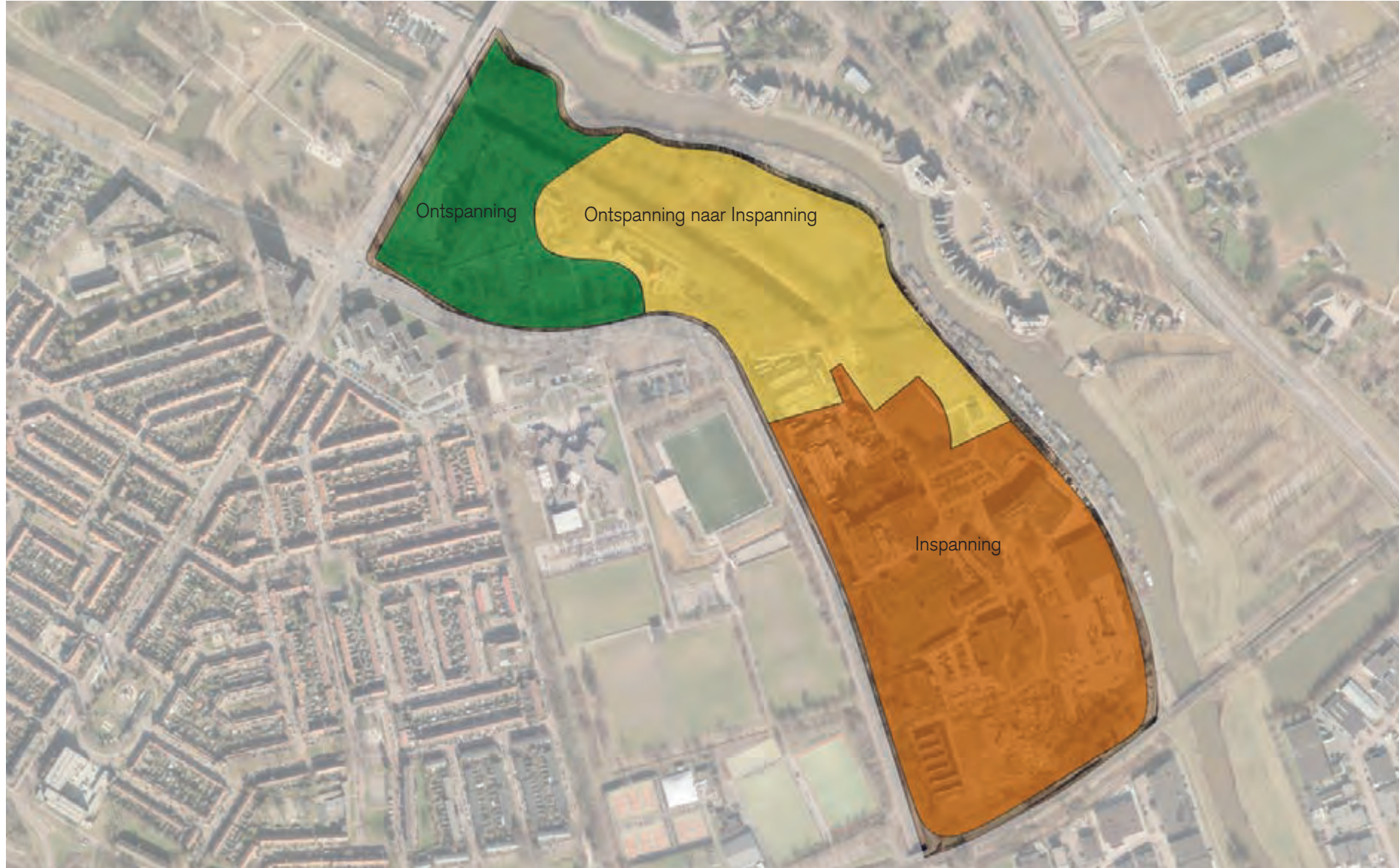
Marslandenpad

Verbinding Weezenlandenpark met Nooterhof

Doepark Nooterhof

gebiedskennmerken

sa
con

5. UITGANGSPUNTEN ONTWIKKELING NOOTERHOF/ ENEXISTERREINEN

Uit de sessies, in 2013 met de participanten, bleek al snel dat de deelnemers ervan overtuigd waren dat samenwerking en een integrale gebiedsontwikkeling meer zou kunnen opleveren dan de autonome ontwikkeling van de afzonderlijke deelgebieden. Deze constatering had wel tot gevolg dat men afstand moest nemen van soms reeds in gang gezette denkrichtingen en/of ontwikkelingen, om in vrijheid te kunnen filosoferen over een optimale gebiedsontwikkeling.

Geconstateerd werd dat de het ogenschijnlijke tegengestelde gebruik van het gebied, bedrijventerrein versus ontspanning/recreatie, juist grote kansen biedt om voor meerdere doelgroepen een aantrekkelijk en inspirerend gebied te creëren.

In de verkennende gesprekken met de participanten is aangegeven dat het wenselijk is dat de afzonderlijke deelgebieden en de verschillende functies op een natuurlijke en spontane wijze in elkaar overlopen. Door het creëren van geleidelijke overgangen ontstaat een grotere menging van doelgroepen. Daarnaast is de ambitie om o.a. middels de Enexis Campus bedrijvigheid en opleidingen met elkaar te verbinden, waardoor kansen ontstaan voor een duurzame en kwalitatieve ontwikkeling.

Onder het motto 'low tech meets high tech' hebben we de afzonderlijke gebiedskennmerken als volgt aangeduid:

- Ontspanning.
- Ontspanning naar Inspanning.
- Inspanning.

Als we naar het huidige en het toekomstige gebruik van de terreinen kijken, zijn bovenvermelde thema's logische uitgangspunten, waarbij de wijze waarop de verbinding tussen de gebieden wordt vormgegeven van essentieel belang is voor de herkenbaarheid als één gebied met verschillende functies. De gekozen functies en activiteiten dienen de vloeiende overgang van de gebieden te ondersteunen. De huidige kenmerken en functies van de gebieden kunnen als volgt worden aangeduid:

- Ontspanning en beleving. Met de realisatie van het Doepark en het Earthship

en de parkachtige inrichting van de Nooterhof is dit thema al opgepakt en vormgegeven. Echter, we constateren dat momenteel hoofdzakelijk ouders met kleine kinderen gebruik maken van deze faciliteiten. Het streven is uitbreiding van activiteiten voor de doelgroep 6 tot 12 jaar en meer continuïteit van activiteiten gedurende het gehele jaar.

- Kennis en educatie. In het kader van de opleidingen, toerisme en horeca worden momenteel door Landstede, op de locatie Nooterhof, praktijklessen gegeven. De verwachting is dat Landstede een verandering zal doorvoeren en het Atelier gebouw zal gaan gebruiken voor de opleiding onderwijsassistenten. Leerlingen in de leeftijd van 12-18 jaar maken gebruik van deze voorziening. Het praktische deel van de opleiding onderwijsassistenten zal plaatsvinden in samenwerking met het kinderdagverblijf en Katholieke Pabo, die is gesitueerd in de nabijheid van de leslocatie. Het kinderdagverblijf/bsso, dat in de Nooterhof is gevestigd, maakt deel uit van de Landstede organisatie. Het huidige kinderdagverblijf (Zebra gebouw) wordt verplaatst naar de Kruidwich.
- Innovatie en bedrijvigheid. Enexis is voornemens om rond het EcoNexishuis, de regionale en bovenregionale kantoren een Enexis Campus te organiseren, waar hun bedrijfsdoelstelling, energietransitie, zichtbaar wordt gemaakt. Daarnaast is het streven om op het vrijkomende bedrijventerrein innovatieve bedrijven aan te trekken die in het vernieuwingsproces van energie, water en duurzaamheid een belangrijke regionale rol kunnen spelen.

Voor de planvorming zijn de bestaande kwaliteiten van het gebied als uitgangspunt genomen en zullen verborgen kwaliteiten meer zichtbaar worden gemaakt. Daarnaast zullen functies en activiteiten worden toegevoegd voor het bewerkstelligen van 'bewegingen' door het gehele plangebied. Functies die tijdelijk zijn gevestigd en geen aansluiting hebben bij het ruimtelijke concept, worden in de loop van de ontwikkeling beëindigd.

Stedenbouwkundig plan, "Optimale ruimtelijke kwaliteit door verbinding"

6. DE STEDENBOUWKUNDIG VISIE

Deze stedenbouwkundige visie biedt een kader voor een geleidelijke ontwikkeling van het plangebied. Het gezamenlijk werken vanuit een groeimodel vraagt om een niet dichtgetimmerd plan. Wel is het zaak om een ruimtelijke hoofdstructuur te ontwerpen die ruimte biedt aan de beoogde ontwikkeling en die daarvoor tegelijkertijd partijen inspireert om initiatieven te ontwikkelen die het einddoel dichterbij brengen.

Deze stedenbouwkundige visie appelleert aan de Structuurvisie van de gemeente Zwolle. Ze voorziet in dit verband in de versterking van het gebied 'Wezenlandenpoort'. Met de herontwikkeling van het Enexis terrein wordt bovendien invulling gegeven aan de gewenste herstructurering van Marslanden A met ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid.

Ontsluiting

Ter versterking van het parkachtige karakter van Marslanden A, het vernieuwde bedrijvenpark, wordt een nieuwe hoofdontsluiting voorgesteld. Deze is zodanig gesitueerd dat de visueel-ruimtelijke relatie met het aangrenzende terrein wordt versterkt. Door deze zoveel mogelijk als laan vorm te geven, wordt ze een herkenbare, groene structuurdrager. De hoofdtoegang tot het hele gebied blijft op de huidige plek aan de Marsweg, maar wordt zodanig verbeterd en ingepast dat ze een logische en zichtbare route vormt naar het nieuwe bedrijvenpark.

Een nieuwe fiets-/voetverbinding langs de noord-oost-oever van het huidige koelwaterkanaal sluit aan op een bestaand fiets-/voetpad en verbindt de omgeving van het Earthship met het EcoNexishuis. Deze nieuwe langzaamverkeersroute vormt daardoor een ontwikkelingsas voor nieuwe functies in de recreatieve/educatieve sfeer tussen beide voornoemde 'polen'. De boulevard tussen beide Enexis kantoren biedt toegang tot deze hoofdroute vanaf de bushalte van lijn 161.

In de zuid-oost-hoek van het bedrijvenpark is bovendien voorzien van een langzaamverkeersdoorgang naar de brug over het Almelose Kanaal en verder naar Parklandschap Herfte-Wythmen.

Parkeren

Het huidige parkeerterrein t.b.v. Doepark Nooterhof blijft vooralsnog gehandhaafd en heeft vooral een functie voor de aangelegene functies.

Het hart van het bedrijvenpark wordt gevormd door de Enexis Campus. Hier zijn het regionale kantoor, het bovenregionale kantoor en het EcoNexishuis gesitueerd rondom een groen ingepast parkeerterrein. Buiten kantooruren kan medegebruik van deze voorziening plaatsvinden.

Nader onderzoek moet uitwijzen of naast beide hoofdparkeerterreinen nog extra plaatsen nodig zijn, met name t.b.v. toekomstige functie(s) op het huidige sportterrein. Overige bedrijven op het bedrijvenpark voorzien in hun parkeerbehoefte zo veel mogelijk op eigen terrein.

Water

Vanaf de Enexis Campus in het hart van het bedrijvenpark zorgen wadi's voor de opvang en infiltratie van schoon regenwater. Deze liggen langs de boulevard en langs de hoofdontsluitingslaan richting koelwaterkanaal. Indien nodig vindt overstort plaats op het koelwaterkanaal.

Nieuw te vestigen bedrijven zorgen zo veel mogelijk voor opvang en berging van schoon regenwater op eigen terrein.

Duurzaamheid

Het is de ambitie van Enexis om de gebiedsontwikkeling BREEAM-gecertificeerd te krijgen. Ditzelfde geldt voor de te realiseren bedrijfsbebouwing. Hier worden nadere eisen aan gesteld.

Visueel-ruimtelijke en functionele samenhang

Met de beoogde ontwikkeling van het gebied Marslanden vormt Marslanden A - Nooterhof onderdeel van de groene vingerstructuur van de gemeente Zwolle. Komend vanuit de stad zal het representatieve, groene karakter van het vernieuwde Marslanden A, beter ervaren worden als 'kop' van de zone Park de Wezenlanden-Nooterhof.

Door de nieuwe ontsluiting gedeeltelijk in (zicht)lijn te brengen met het koelwaterkanaal, worden omgevingskwaliteiten diep het bedrijvenpark ingetrokken en wordt tegelijkertijd invulling gegeven aan de historische relatie tussen de plek van het bedrijvenpark en het koelwaterkanaal.

Het nieuwe fiets-/voetpad langs de noordoostoever van het koelwaterkanaal tot aan het EcoNexishuis zorgt voor een fysieke verbinding tussen de oorspronkelijke deelgebieden. Voor deze ontwikkelingsas tussen Earthship en EcoNexishuis is het van belang dat het gebied van de tennisbanen en het huidige voetbalveld vrijkomt voor andere ontwikkelingen en dat aan de noordoostzijde van het Enexis terrein publiektoegankelijke functies worden gerealiseerd. Voor v.v. Edon, de huidige gebruiker van het voetbalveld, is (mede)gebruik van bestaande voetbalvelden aan de andere kant van de Marsweg een reële mogelijkheid.

Ruimtelijke kwaliteit door verbinding excl. het Pack2Pack terrein

Belemmeringen

Het huidige Pack2Pack terrein vormt op dit moment een belemmering om het beoogde doel te behalen, en wel om verschillende redenen. Zo staat het de vorming van een duidelijke ringontsluiting in de weg, aanwezige bodemverontreinigingen leggen beperkingen op aan de infiltratie en berging van schoon regenwater in de (grotere) omgeving, en is de huidige bebouwing niet representatief voor de gewenste identiteit van het bedrijventerrein. Daarnaast beperkt de hindercirkel gedeeltelijk de herontwikkelingsmogelijkheden van het bedrijventerrein.

Het optimale stedenbouwkundige plan is zodanig opgezet dat er zonder de Pack2Pack locatie kan worden gestart met de herontwikkeling en het verbinden van de Nooterhof met het bedrijventerrein. Op termijn blijft de mogelijkheid bestaan om de Pack2Pack locatie toe te voegen aan de integrale gebiedsontwikkeling.

Alternatieve ontsluiting van het Enexisterrein

(plankaart) : "Autonome gebiedsontwikkeling"

Wat als...

Beide gebiedsdelen van het plangebied kennen reeds bestaande plannen en ambities. We geloven dat samenwerking leidt tot meerwaarde, maar dat is niet afdwingbaar met de stedenbouwkundig visie. Daarom is het interessant om in beeld te brengen hoe de situatie er uit zal zien als de nu bekende ontwikkelingen gescheiden en naast elkaar plaatsvinden. In deze autonome planontwikkeling ontbreekt de verbinding tussen de Nooterhof het bedrijventerrein, ontbreekt de heldere ringontsluiting van het bedrijventerrein en is het moeilijk om het thema 'duurzaamheid' door te voeren over het hele plangebied.

Nieuwe bedrijven langs het Almelose kanaal

Zicht op het regiokantoor van Enexis vanuit het zuiderlijke deel van het bedrijventerrein

Het EcoNexishuis wordt opgenomen in de recreatieve/educatieve zone langs de hoofdontsluiting

Zichtlijn vanuit het bedrijvenpark en recreatief/educatieve zone op het koelwaterkanaal

Verbindingszone met ontspanning en inspanning

7. KANSEN EN MOGELIJKHEDEN

Het stedenbouwkundige voorkeursmodel, met een optimale ruimtelijke kwaliteit door het leggen van verbindingen, biedt een kader voor een geleidelijke ontwikkeling van het plangebied. Het gezamenlijk werken vanuit een groeimodel vraagt om een niet dichtgetimmerd plan. Wel is het zaak om een ruimtelijke hoofdstructuur te ontwerpen die ruimte biedt aan de beoogde ontwikkeling en die daarvoor tegelijkertijd partijen inspireert om initiatieven te ontwikkelen.

Kern van het stedenbouwkundige voorkeursmodel is de realisatie van een fiets-/voetgangersverbinding langs het koelwaterkanaal tussen het Earthship en het EcoNexishuis. Deze verbinding vormt een ontwikkelingsas waar langs nieuwe functies in de recreatief/educatieve sfeer kunnen worden gerealiseerd. De nieuwe functies dienen als een soort stepping stones te gaan functioneren tussen het Earthship en het EcoNexishuis, waardoor er meer interactie zal gaan ontstaan vanaf het Earthship richting vernieuwde bedrijventerrein en visa versa.

Alhoewel de drie deelgebieden onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden en in gezamenlijkheid de uiteindelijke kwaliteit bepalen, zijn er toch specifieke kansen en mogelijkheden te benoemen per deelgebied.

Ontspanning, Nooterhof / Doepark

Het Park de Wezenlanden en de Nooterhof maken deel uit van een van de Zwolse groene vingers. De verbinding tussen beide parken is recentelijk verbeterd door de aanleg van een tunnel voor het langzaam verkeer onder de Leo Majorlaan, hiermee is de Nooterhof aan de noordzijde op meerdere plaatsen te voet en met fiets goed bereikbaar.

Het noordelijk gedeelte van de Nooterhof is water – en bosrijk, in dit deel van het park is een aantrekkelijke avontuurlijke route aangelegd met o.a. een trekpontje.

Het Doepark Nooterhof staat in Zwolle en haar directe omgeving bekend als aangename rustplaats met, gedurende het gehele seizoen, verschillende activiteiten zoals o.a.: ontdekkend spelen met water, markten met streekproducten, slow food manifestaties, natuureducatie en lezingen door o.a. IVN, etc.

Doepark Nooterhof heeft in samenwerking met Landstede voor basisscholen, enkele educatieve programma's ontwikkeld op het gebied van natuur, milieu en duurzaamheid.

Het met veel vrijwilligers cradle to cradle gebouwde theehuis Earthship vervult een belangrijke functie in het Doepark.

De peuters van het kinderdagverblijf en de kinderen van de buitenschoolse opvang maken ook veel gebruik van het Doepark Nooterhof. Door de mogelijkheden die het park biedt komen deze kinderen op jonge leeftijd in aanraking met natuur, milieu en duurzaamheid.

De combinatie kinderdagverblijf en Nooterhof wordt, gezien de grote vraag naar plaatsing van kinderen, door de ouders ook positief gewaardeerd.

Het huidige Atelier gebouw krijgt in de nabije toekomst een onderwijsfunctie, de verwachting is dat de leerlingen van de opleiding onderwijsassistenten eveneens een rol zullen gaan vervullen in het park, door bijvoorbeeld in praktijklessen mee te draaien in natuur- en milieueducatieprogramma's voor basisscholen.

Nadat het kinderdagverblijf is gerealiseerd in de Kruidwisch zal de Milieuraad Zwolle voorlopig haar intrek nemen in het Zebra gebouw.

Op termijn kan op de locatie van het Zebra gebouw een nieuw pand worden gerealiseerd, waarin onderwijs of onderwijsgerelateerde functies kunnen worden gehuisvest.

Van inspanning naar ontspanning, verbindingszone

Het gebied gelegen tussen het Earthship en het EcoNexishuis, de noordoost rand langs het Almeloos kanaal, zal als verbindende schakel moeten gaan functioneren tussen ontspanning (recreatie) en inspanning (bedrijven). Om het gebied goed bereikbaar te maken vanaf het Doepark en het Earthship is het wenselijk om dat er een langzaamverkeersbrug aan te leggen over het koelwaterkanaal.

In dit gebied zal, ten opzichte van de huidige indeling en functies, de grootste verandering plaatsvinden en zullen de nieuwe activiteiten en functies een belangrijke bijdrage leveren aan de interactie tussen de verschillende deelgebieden en zijn daarmee van invloed op het succes van de integrale gebiedsontwikkeling.

Om zo goed mogelijk aan te sluiten op de publiekelijke functie van het Earthship en het EcoNexishuis komen voor dit gebied bestemmingen zoals sport, leisure en educatie (maatschappelijke doeleinden) in aanmerking.

In het kader van de gewenste bestemmingen in deze verbindingszone kan worden gedacht aan:

- De survival vereniging Thor, met ongeveer 150 actieve leden, wordt momenteel gedoogd op het terrein van Enexis.
- Het onder voorwaarden legalisering van Thor biedt mogelijkheden om een bredere leeftijdsgroep actief te betrekken bij de gebiedsontwikkeling. Daarnaast ontstaan mogelijkheden om, naast de nieuwe fiets-/voetpad verbinding, meer groepsactiviteiten te organiseren (schoolreizen, bedrijfsuitjes, vrijgezellenfeesten), al of niet in combinatie met natuureducatie.
- De voorwaarden waaronder legalisering van Thor op deze locatie aan de orde kan worden gesteld, hebben betrekking op het verplaatsen van hun huidige activiteiten uit het 'bosgebied' en de vereniging zal haar survivalactiviteiten 'duurzaam' moeten maken. Het zou mooi zijn als hier een raakvlak ontstaat met een van de duurzaamheidsthema's van de gebiedsontwikkeling (energie en water).
- Door de provincie Overijssel worden voor basisscholen en BSO's, in het kader van Natuur Milieu Educatie (NME), verschillende lesprogramma's ontwikkeld over de thema's: energie en duurzaamheid, natuurbeleving, leren over natuur, water en voedsel. In Overijssel hebben enkele gemeenten, zoals Deventer, Almelo en

bootcamp/survival

lesprogramma over waterbeheersingsysteem

Enschede, een eigen Natuur Milieu Educatie centrum. De verbindingszone is een ideale locatie voor de realisatie van een dergelijk NME centrum. Het gehele gebied van Park de Wezenlanden (kinderboerderij) tot en met het nieuwe met duurzame en innovatieve ondernemingen in te richten bedrijventerrein, kan vanuit dit NME centrum worden gebruikt voor praktische lesprogramma's. Een dergelijk centrum zorgt gedurende de gehele week voor veel reuring in het gebied en door de combinatie met bedrijven zien kinderen ook dat 'techniek' leuk en spannend is. Een mooi voorbeeld van een recent gerealiseerd Natuur Milieu Educatie centrum ligt in Assen.

- Enexis zal de komende jaren te maken krijgen met een forse uitstroom van medewerkers. Om gekwalificeerde nieuwe medewerkers te verwerven wil Enexis een aantrekkelijke werkgever zijn en een bijdrage leveren aan opleiding en bijscholing. Momenteel participeert Enexis in een 'leerbedrijf' in Hoogeveen en is er een goede samenwerking tussen ROC Deltion en Enexis.
- Indien de beoogde integrale ontwikkeling voor het gebied Nooterhof- Marslanden A vorm krijgt, worden de kansen voor het realiseren van het 'leerbedrijf' in de verbindingszone vergroot. De combinatie van een 'leerbedrijf' met de huidige activiteiten van Enexis en Tennet en de toekomstige activiteiten van de innovatieve nieuwe bedrijven, is een ideale combinatie.
- Kinderen op jonge leeftijd in aanraking laten komen met techniek en duurzaamheid is het streven van de 'Ontdekhoek' van Hogeschool Windesheim en het Technasium programma van het middelbaar onderwijs. Deze activiteiten passen perfect in de verbindingszone en kunnen worden uitgebreid met demonstratie-opstellingen van bijvoorbeeld het Waterschap (waterzuivering, waterinfiltratie, waterbesparing, energieopwekking met waterzuivering). Demonstraties kunnen plaatsvinden in het open terrein of in een gebouwde voorziening.
- Naast de grotere (muziek) festivals in Park de Wezenlanden vinden reeds kleinere activiteiten plaats in de Nooterhof, zoals streekmarkten, festivals en openlucht theatervoorstellingen. Dit zou kunnen worden uitgebreid met markten waar het eten zelf centraal staat (foodfestival, bijvoorbeeld 'rollende keukens'

of georganiseerd door plaatselijke horeca). Daarnaast kan gedacht worden aan bijvoorbeeld markten rondom originele, hippe, handgemaakte en vintage spullen, platen, cd's en live muziek, kinderactiviteiten en voor de heren een barbier (volgens 'Local Sunday Market'), aan kunstmarkten of aan bijeenkomsten rond inventiviteit, creativiteit en vindingrijkheid (volgens 'Maker Faire').

- Uitbreiding van kleinere festivals versterkt de toeristisch recreatieve functie van deze groene vinger en dit heeft een positieve invloed op de aantrekkelijkheid van het gehele gebied.
- Door de diversiteit van activiteiten in een mooie parkachtige setting ontstaat een aantrekkelijke vestigingsklimaat waar goed opgeleide medewerkers graag willen werken.

Inspanning, bedrijvigheid

Met de realisatie van het boven regionale kantoor voor Enexis in 2016, wordt de Enexis Campus afgerond. De gebouwen en functies die deel uitmaken van de campus zijn: het regionale kantoor in combinatie met gebouw M, het EcoNexishuis, het 110 KV koppelstation van Tennet en het bovenregionale kantoor. Het bovenregionale kantoor fungeert grotendeels als een ontmoetingsplaats/vergadercentrum voor Enexis medewerkers, klanten en leveranciers uit andere provincies. De verwachting is dat de Enexis Campus in combinatie met een aantrekkelijke inrichting van het bedrijventerrein als trekker gaat fungeren voor innovatieve bedrijven. Enexis mikt hierbij in eerste instantie op bedrijven die een raakvlak hebben met energiebesparing, energietransitie en opwekking van duurzame energie. Daarnaast wil men graag innovatieve bedrijven aantrekken die onderzoek verrichten en producten maken die betrekking hebben op het thema water.

De herontwikkeling van het Enexis terrein en zo mogelijk ook het Pack2Pack terrein met innovatieve bedrijven zal naar verwachting een tijdshorizon in beslag nemen van 5 tot 10 jaar. De herontwikkeling en het vermarkten van de percelen zal volgens een geleidelijk proces verlopen. Enexis is voornemens om te starten met de uitgifte van het zuidelijke deel (spoorzone) van haar terrein. Dit betekent dat het huidige gebouw P nog een aantal jaren zal worden gehandhaafd. Dit gebouw zal gedeeltelijk worden gebruikt door een onderdeel van de Enexis organisatie en het overige deel kan worden gebruikt voor 'start ups'.

Door het bieden van een inspirerende omgeving, betaalbare en flexibele huisvesting kunnen in gebouw P innovatieve 'start ups' worden aangetrokken. Hier kan door kennisdeling en kennisontwikkeling een 'broedkamer' van creativiteit ontstaan. Zowel Enexis, de nieuwe bedrijven als de 'start ups' kunnen door de huisvesting op één locatie gebruik maken van elkaars kennis en kunde.

Onderwijs en ondernemingen kunnen low profiel participeren in deze innovatieve kleine zelfstandige bedrijfjes, zodat door samenwerking en informatie-uitwisseling het innovatieproces wordt versneld.

Energy Business Park Almere Buiten". lunchrooms en faciliteiten

Vergaderen in de buitenruimte

Een mooi voorbeeld van een broedkamer van een duurzame economie is te vinden in het Energy Business Park 'Arnhems Buiten'.

In een van de panden, op het voormalige KEMA terrein, is een 24/7 geopend Energyclub gevestigd, met flexibele en betaalbare werkplekken voor kleine zelfstandigen en werkrumten voor samenwerkingsverbanden en groeiende ondernemingen. Ook zijn op deze locatie enkele grote organisaties gevestigd, zoals Tennet en Liander, die als trekker fungeren en in grote mate het profiel van de nieuwkomers beïnvloeden.

8. DUURZAME GEBIEDSONTWIKKELING

De ontwikkelingen in het plangebied hebben op verschillende niveaus te maken met het thema duurzaamheid. In de Nooterhof en het Doepark komt men op een ontspannen wijze in aanraking met diverse duurzaamheidsaspecten. In de verbindingzone tussen het Earthship en het EcoNexishuis is het een menging tussen ontspanning, educatie en publieks gerichte bedrijven.. Op het bedrijventerrein bepalen de individuele ondernemingen met hun innovatieve duurzame ontwikkelingen het beeld van het park.

Naast het vaststellen van functies en activiteiten per deelgebied, zijn er ook kansen en mogelijkheden om op gebiedsniveau een aantal duurzaamheidsmaatregelen te initiëren die gelijktijdig kunnen dienen als maatschappelijk voorbeeld.

Om de doelstellingen van de verschillende klimaatafspraken en energieakkoorden te halen, zullen er grote slagen gemaakt moeten worden met het verduurzamen van onze maatschappij.

In deze opgave speelt Enexis, als netwerkbedrijf en maatschappelijke organisatie, een belangrijke rol, zeker als het gaat over energietransitie. Alle gas- en elektriciteitsnetwerken zijn ontworpen en aangelegd als éénrichtingsverkeer netwerken, van centrales naar individuele klanten. Door het decentraal en somsx centraal opwekken van duurzame energie dienen deze netwerken geschikt te worden gemaakt voor energietransport in twee richtingen. Daarnaast is het aantal energieproductie eenheden, variërend van individuele zonnepanelen tot windmolenparken, toegenomen. De verwachting is dat deze decentrale duurzame energieopwekking op termijn de fossiele brandstoffen volledig of grotendeels zullen vervangen.

De duurzame gebiedsontwikkeling van de Nooterhof en Enexis terreinen biedt goede mogelijkheden om te experimenteren en ervaring op te doen met bijvoorbeeld:

- Breeam certificering voor het hele plangebied. Het regionale en bovenregionale kantoor van Enexis voldoen aan de eisen van het Breeam certificaat excellent.

Enexis is voornemens om eveneens duurzaamheidseisen te stellen aan de nieuwe ondernemingen met betrekking tot hun gebouwen en de inrichting van het bijbehorende perceel. Voor het hele gebied zou energieneutraliteit als doelstelling kunnen worden gesteld. Onder energieneutraal verstaan we dat de balans tussen het energieverbruik ten behoeve van verwarming, verlichting en apparaten en de duurzame energieopwekking nul dient te zijn. Daarnaast kan worden onderzocht of het realiseerbaar is dat het hele gebied wordt ontkoppeld van het gasnet.

- Het oprichten van één energiecoöperatie voor het hele plangebied. De energiecoöperatie verricht de inkoop van de benodigde energie en de verkoop van de overtollige duurzaam opgewekte energie. Alle bedrijven, organisaties en instellingen in het plangebied zijn aangesloten bij de energiecoöperatie. Om zo effectief mogelijk de duurzaam opgewekte energie van de individuele bedrijven te benutten, worden alle gebouwen en voorzieningen gekoppeld door middel van een 'smart grid' en worden gebouwen voorzien van 'slimme meters' en 'intelligente apparaten'.
- Investerings in collectieve voorzieningen zoals warmte kracht centrales en/of lange termijn investeringen in bedrijfsgebouwen, kunnen worden voorgefinancierd en worden beheerd door de energiecoöperatie, waarbij de deelnemers via huurbetaling voor de aflossing van de investeringen zorgen.
- Het oprichten van een coöperatie voor deze locatie biedt goede mogelijkheden, omdat er momenteel nog maar weinig bedrijven of organisaties zijn gevestigd in het gebied. Het is wel zaak dat een krachtige en kundige organisatie, zoals bijvoorbeeld Enexis, als initiatiefnemer optreedt, temeer omdat in het gebied enkele vitale bedrijfsonderdelen zijn ondergebracht (Tennet, Ziggo en het bedrijfsvoeringscentrum van Enexis).
- Het opstellen van een mobiliteitsplan op gebiedsniveau zodat het autogebruik wordt gereduceerd. Aangezien Zwolle een fietsstad is kan in het mobiliteitsplan de fiets en de elektrische fiets een prominente rol krijgen. Per fiets is het plangebied vanuit alle wijken van Zwolle goed te bereiken. De fietsverbinding tussen het plangebied en het NS station zal, met betrekking tot de aansluiting op de Mimosastraat, in de nabije toekomst nog worden geoptimaliseerd.

- Door de opkomst van de elektrische fiets is men bereid om een gemiddelde woon-werkafstand van 12 kilometer te overbruggen. Met het promoten van de elektrische fiets kunnen ook neveneffecten ontstaan zoals besparing op maatschappelijke kosten door het fitter blijven van mensen en minder benodigde ruimte voor het parkeren van auto's. De provincies Overijssel en Drenthe spelen ook in op de toename van het gebruik van de elektrische fiets door plannen te ontwikkelen voor een fietssnelweg tussen Meppel en Zwolle. Enexis heeft op haar terrein al een aantal oplaatpunten voor elektrische auto's en kan in het hele plangebied oplaatpunten realiseren voor de elektrische fiets.

- Waterinfiltratie, waterberging en waterzuivering zijn aspecten die op gebiedsniveau dienen te worden opgepakt. Het koelwaterkanaal vervult de waterbufferfunctie. Het infiltreren van hemelwater kan middels geperforeerde ondergrondse leidingen of kratten, maar het is mooier om te kiezen voor zichtbare oplossingen zoals wadi's. Het toepassen van waterzuivering op gebiedsniveau zal naar aller waarschijnlijkheid niet haalbaar zijn vanwege de complexiteit en de regelgeving, maar vanuit educatief oogpunt is het interessant om op kleine schaal een demonstratiemodel op te zetten. Met het model kan worden aangetoond dat via een natuurlijk proces het verontreinigde water kan worden gezuiverd en voorts kan men laten zien dat de reststoffen kunnen worden gebruikt voor verschillende doeleinden.

- Het model met de optimale ruimtelijke ontwikkeling laat een aantrekkelijk verblijfsgebied zien, zowel voor recreëren, onderwijs als werken. Om onderwijs en werken niet alleen in een gebouwde omgeving te laten plaatsvinden maar eveneens in de aantrekkelijke buitenruimte van het plangebied, is het wenselijk om een super snel Wifi netwerk aan te leggen. Datacommunicatie neemt een steeds grotere vlucht en door het aanleggen van een dergelijk gebiedsnetwerk wordt het vestigingsklimaat nog aantrekkelijker gemaakt en ontstaat de mogelijkheid om in de buitenruimte te werken.

Met deze opsomming is een eerste aanzet gemaakt van mogelijke duurzame ontwikkelingen op gebiedsniveau. Ongetwijfeld bieden de afzonderlijke aspecten nog veel meer mogelijkheden en zijn er nog meerdere items aan toe te voegen. De keuze van de duurzaamheidsaspecten op gebiedsniveau kunnen het beste worden gemaakt parallel met de eerste stap van de realisatiefase.

PR 10 ⁻⁶ contour:	Volgens Revi	Volgens QRA
Afstand (m)	215	120

In onderstaande figuur is de PR 10-6 contour volgens de QRA aangegeven.

Tekening P2P terrein

9. PACK2PACK

De terreinen die eigendom zijn van Enexis zijn functioneel en lokaal gesaneerd, zodat er zonder belemmeringen bedrijven, kantoren ten behoeve van Enexis kunnen worden gerealiseerd. Voor een deel van het terrein, daar waar functies die vallen onder maatschappelijke doeleinden, zal er een bestemmingsplanwijziging moeten worden doorgevoerd, onder andere om de milieuhindercirkel te verwijderen.

Voor de locatie Marsweg 1-3, ofwel het Pack2Pack terrein, is een indicatie van de saneringskosten gemaakt op basis van het beschikbare uitgevoerde bodemonderzoek en het bijbehorende saneringsplan. Op basis van de situatie ter plaatse en de aangetroffen verontreinigingen is ten behoeve van toekomstige herinrichting indicatief een mogelijke aanpak opgesteld en een globale raming gemaakt van de saneringskosten op hoofdpunten.

Uit de beschikbare rapportages blijkt dat er op de locatie een drietal bronnen van bodemverontreiniging zijn te onderscheiden, te weten:

1. Stabilisatie laag van circa 0,5 meter.
2. Brongebied voormalige buiten opslag vaten, vaten wasserij.
3. Brongebied voormalige ondergrondse brandstoftanks.

Omvang verontreiniging bron 1

In verleden is het hele terrein opgehoogd met een sterk puin houdende stabilisatielaag van circa 0,5 tot 0,8 m-mv. Met een totale oppervlakte van 12.625 m² resulteert dit in een volume van 6.300 m³. De puinhoudende stabilisatielaag is divers van samenstelling. Het voorkomen van sintels en teerhoudend asfalt in de stabilisatie laag is niet uitgesloten. Het betreft hier geen bodem maar (verontreinigd)puin.

Omvang verontreiniging bron 2

In het diepte traject van 0,5 tot 1,3 m-mv is de grond over een oppervlakte van 6.340 m² met minerale olie, zware metalen, VOCL en BETXN verontreinigd in gehalten boven de interventiewaarde. Het betreft een bodemvolume van circa 5.100

m³ sterk verontreinigde grond.

Voor grondwater is de omvang geraamd op 17.600 m³. De verontreiniging is aangetroffen tot een diepte van 13 m-mv.

Omvang verontreiniging bron 3:

In de grond is over een oppervlakte van 910 m² in het dieptetraject 0,9 tot 2,9 m-mv minerale olie en BETXN aanwezig in gehalten boven de interventiewaarde. Het betreft een bodemvolume van 1.820 m³ sterk verontreinigde grond. In het grondwater is de omvang geraamd op 3.370 m³.

De benodigde sanerende maatregelen bij een gewijzigd toekomstig gebruik van de locatie, zullen afwijken van de benodigde sanerende maatregelen bij huidig gebruik. Voor het bepalen van een indicatie van de saneringskosten is uitgegaan van het toekomstig gebruik (bedrijfsterrein met openbaar groen).

Bij een herontwikkeling, waarbij de bestemming of inrichting wordt gewijzigd, moet rekening gehouden worden met sanerende maatregelen in de grond. Te denken valt aan het toepassen van een leeflaag en het, waar mogelijk, verwijderen van mobiele bronlocaties tot de interventiewaarde. De leeflaag zal passend bij toekomstig gebruik van voldoende dikte moeten zijn (variërend van 0,5 m. tot 1,0 m.). Afhankelijk van toekomstig maaiveld-hoogte zal hiervoor de verontreinigde bovengrond moeten worden ontgraven en worden afgevoerd naar een erkend verwerker. Bij de raming van de saneringskosten is uitgegaan van huidig maaiveldhoogte. Daarnaast is ervan uitgegaan dat de verontreiniging (bronnen) worden ontgraven op het moment dat de opstallen zijn gesloopt.

De verontreinigingen in het grondwater (ondergrond) kan vergelijkbaar aangepakt worden als voor de huidige bestemming reeds in het beschikte saneringsplan is aangegeven.

De totale kosten van de omschreven saneringsaanpak worden geraamd op € 1,6 mln, exclusief BTW. Dit is voor een vrij algemene aanpak. Wellicht zijn er nog mogelijkheden om op onderdelen de saneringsaanpak te versoberen.

10. FINANCIËLE ANALYSE HAALBAARHEID

In samenwerking met de participanten zijn de stedenbouwkundige modellen tot stand gekomen en is het ambitieniveau voor de integrale ontwikkeling vastgelegd.

Voor het toetsen van de financiële haalbaarheid van de plannen is gebruik gemaakt van de expertise van Fakton.

In dit hoofdstuk zijn de hoofdaspecten van de financiële analyse opgenomen. In een separate rapportage van Fakton zijn alle uitgangspunten, die hebben geleid tot deze financiële bevindingen, vermeld.

Voor het creëren van flexibiliteit en een systematische opbouw van het onderzoek zijn er een drietal stedenbouwkundige modellen ontwikkeld te weten:

- Model 1, ofwel het autonome model. Dit model gaat ervan uit dat Enexis en de andere partijen autonoom de gebieden ontwikkelen die hun eigendom zijn. Dit model wordt gelijktijdig als zogenaamde 'nul' meting gebruikt, zodat de extra kosten en opbrengsten van de andere modellen zichtbaar en meetbaar worden.
- Model 2, integrale gebiedsontwikkeling zonder het Pack2Pack terrein en waarbij de hindercontour van Pack2Pack zijn invloed blijft houden op het Enexis terrein en een gedeelte van de Nooterhof.
- Model 3, dat we het optimale ruimtelijke model noemen, waarbij de herontwikkeling van het Pack2Packterrein, met nieuwe kleinschalige bedrijven, is meegenomen. Hiermee verdwijnt ook de negatieve invloed van de hindercontour.

Het gebied is, voor het verkrijgen van een heldere exploitatie opzet, opgedeeld in vier deelgebieden:

1. Gebied Enexis, waarbinnen we weer onderscheid hebben gemaakt in de Enexiscampus, het ten noorden van de campus gelegen Enexis terrein en het Enexis terrein ten zuiden van de campus (spoorzone). Daarnaast heeft Ziggo nog eigendom in dit gebied
2. Gebied Nooterhof/Landstede, inclusief het entreegebied dat eigendom is van de gemeente.
3. Gebied langs Almeloos kanaal, het huidige voetbal- en tennisveld (eigendom van Enexis).
4. Pack2Pack; een oude bedrijfslocatie met loodsen en hallen en saneringsopgave.

De financiële resultaten van de haalbaarheidstudie voor de verschillende modellen kunnen als volgt worden samengevat:

- Het autonome model 1 leidt tot een residueel plansaldo van € 0,4 mln. (positief) voor Enexis, uitgaande van een maaiveld parkeeroplossing.
- In model 2 is er sprake van een totaal negatief plansaldo, inclusief inbrengwaarden, van ca. € 0,4 mln. Dit wordt veroorzaakt doordat voor deelgebied 2 het uitgangspunt van residuele inbrengwaarde geldt gezien de bestemmingsplanmogelijkheden en deelgebied 3 per saldo een tekort kent gezien de geplande terreininvesteringen (fietsroutes/wandelpaden en brug over koelwaterkanaal).
- In model 3 ligt het totale tekort op € 1,74 mln. Dit extra tekort wordt veroorzaakt door deelgebied 4 (Pack2Pack) Indien de saneringskosten Pack2Pack worden meegenomen stijgt het tekort in variant 3 tot zo'n € 3,3 mln.

Gezien deze financiële resultaten wordt de realisatie van model 3 op kort termijn ambitieus geacht, maar dient model 3 als einddoel te worden gehandhaafd en zullen tussentijdse ontwikkelingen in het kader van dit einddoel worden opgepakt.

De ontwikkelingen die Enexis op redelijk korte termijn in gang wil zetten, namelijk het vermarkten van een deel van haar terrein (spoorzone), past binnen het einddoel van model 3. Op deze wijze is met de drie stedenbouwkundige modellen een marsroute aangegeven voor een organisch ontwikkelproces, waarbij de optie om Pack2Pack te verwerven en vervolgens optimaal in te passen in het plan, altijd wordt opengehouden.

Om variant 2 haalbaar te maken is een bijdrage nodig van ca. € 0,4 mln. Deze kan gelabeld worden aan de investeringen in de entree (mogelijk budgetten groot onderhoud wegen) en investeringen in fiets/wandelpaden en de brug over het koelwaterkanaal. Alle vermelde bedragen zijn exclusief BTW.

model 1

Enexis/Nooterhof	variant1
	dgb1
grondopbrengsten	
bedrijventerrein	3,9
commercieel	
semi commercieel	
maatschappelijk	
totaal mln. €	3,9
kosten	
verwerving/inbrengwaarden	0,4
sloop/milieu	0,2
civiele kosten	1,4
parkeren	1,0
plankosten	0,5
overig	0,1
totaal mln. €	3,5
saldo startwaarde mln. €	0,3
indexatie inkomsten	0,2
indexatie uitgaven	-0,2
saldo nominaal	0,3
rente	-0,3
eindwaarde mln. €	
NCW (1-1-2016)	0,4

model 2A met alternatieve ontsluiting van het Enexisterrein

Enexis/Nooterhof	dgb1	dgb2	dgb3	variant 2 totaal
grondopbrengsten				
bedrijventerrein	3,7			3,7
commercieel		0,4	0,1	0,7
semi commercieel	0,2			
maatschappelijk				
totaal mln. €	3,9	0,4	0,1	4,4
kosten				
verwerving/inbrengwaarden	0,4	0,1	0,1	0,7
sloop/milieu	0,3	0,0	0,0	0,3
civiele kosten	1,3	0,1	0,3	1,8
parkeren	1,0			1,0
plankosten	0,5	0,1	0,1	0,6
overig	0,1			0,1
totaal mln. €	3,5	0,4	0,5	4,4
saldo startwaarde mln. €	0,4	0,0	-0,4	-0,0
indexatie inkomsten	0,2	0,0	0,0	0,2
indexatie uitgaven	-0,2	-0,0	-0,0	-0,2
saldo nominaal	0,4	0,0	-0,4	-0,0
rente	-0,4	-0,0	-0,1	-0,5
eindwaarde mln. €			-0,6	-0,6
NCW (1-1-2016)			-0,40	-0,40

model 3

Enexis/Nooterhof	dgb1	dgb2	dgb3	dgb4	variant 3 totaal
grondopbrengsten					
bedrijventerrein	4,2			1,2	5,5
commercieel		0,4	0,1		0,8
semi commercieel	0,3				
maatschappelijk					
totaal mln. €	4,6	0,4	0,1	1,2	6,3
kosten					
verwerving/inbrengwaarden	0,8	0,1	0,1	1,8	2,9
sloop/milieu	0,3	0,0	0,0	0,4	0,7
civiele kosten	1,3	0,1	0,3	0,1	1,9
parkeren	1,0				1,0
plankosten	0,6	0,1	0,1	0,1	0,9
overig	0,1				0,1
totaal mln. €	4,1	0,4	0,5	2,4	7,5
saldo startwaarde mln. €	0,4	0,0	-0,4	-1,2	-1,2
indexatie inkomsten	0,2	0,0	0,0	0,1	0,3
indexatie uitgaven	-0,2	-0,0	-0,0	-0,0	-0,3
saldo nominaal	0,5	0,0	-0,4	-1,2	-1,1
rente	-0,5	-0,0	-0,1	-0,7	-1,4
eindwaarde mln. €			-0,6	-1,9	-2,5
NCW (1-1-2016)			-0,40	-1,34	-1,74

bronvermelding

Structuurplan 2020
Gemeente Zwolle 2008

Groenagenda 2015 – 2025
Gemeente Zwolle

Evaluatie CDO makelaar
Gemeente Zwolle januari 2015

Economische kracht van de Regio Zwolle
Bureau Regio Zwolle maart 2015

Regionale Visie Techcovery
Deltion College mei 2015

Indicatie Saneringskosten Marsweg 1-3
Gemeente Zwolle 9 november 2015

Financieel Haalbaarheids Analyse
Fakton 27 november 2015

Colofon

Participanten Gebiedsontwikkeling Nooterhof-Marslanden A:

Enexis
Marsweg 5, 8013 PD Zwolle

Gemeente Zwolle
Lübeckplein 2, 8017 JZ Zwolle

Waterschap Groot Salland
Dokter van Thienenweg 1, 8024 AL Zwolle

Milieuraad Zwolle
Gladiolenstraat 1, 8013 ZA Zwolle

Landstede
Rechterland1, 8024 AH Zwolle

Deltion College
Mozartlaan 15, 8031 AA Zwolle

Het onderzoek is mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van:

Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2, 8012 EE Zwolle

Rapportage Financiële haalbaarheidsanalyse:

Fakton
Beurs WTC 21st floor
Beursplein 37, 3011 AA Rotterdam

Rapportage Gebiedsontwikkeling Nooterhof-Marslanden A:

Sacon
Burgemeester Roelenweg 28, 8021 EW Zwolle
038-4221050
www.sacon.nl

ir. Roel Vogelzang
ir. Mat Baltussen
Alie ten Kate AvB
ing. Carin Kiezebrink
Gerben Poortinga

Overdracht College-Raad

Datum 16 februari 2017

onderwerp Beantwoording motie ondersteunen van vrijwillige inzet voor vluchtelingen
portefeuillehouder Nelleke Vedelaar
informant Stevens, Marc (2212)
afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling

Voorgesteld besluit raad

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De wijze waarop wij vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties ondersteuning bieden bij de integratie van nieuwe Zwollenaren in Zwolle.

Informatienota voor de raad

Datum 23 januari 2017

Onderwerp	Beantwoording motie ondersteunen van vrijwillige inzet voor vluchtelingen
Versienummer	V1.

Portefeuillehouder Nelleke Vedelaar

Informant RM Stevens
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling / OW
Telefoon 038 498 2212
Email RM.Stevens@zwolle.nl
Bijlagen 1. Motie 'ondersteunen van vrijwillige inzet voor vluchtelingen'

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De wijze waarop wij vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties ondersteuning bieden bij de integratie van nieuwe Zwollenaren in Zwolle.

Datum 23 januari 2017

Inleiding

In 2014 is de stroom van vluchtelingen naar Nederland, voornamelijk afkomstig uit Syrië en Eritrea, sterk gestegen. Zwolle heeft vanaf het begin van de vluchtelingencrisis een bijdrage kunnen en willen leveren aan de opvang en integratie van deze vluchtelingen. Zo is er in 2014 én 2015 een acute opvang ingericht in de IJsselhallen en zijn we druk geweest met de huisvesting van statushouders. Tenslotte hebben we met onze partners in de stad het initiatief genomen om statushouders zo snel mogelijk zich thuis te laten voelen in Zwolle. Daarbij maken we zo veel als kan gebruik van de vele vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties in onze stad die zich betrokken voelen bij deze nieuwe Zwollenaren.

In deze informatienota beantwoorden wij de motie 'Ondersteunen van vrijwillige inzet voor vluchtelingen', op 13 november 2015 ingediend door de Christen Unie, D'66 en GroenLinks. In deze motie wordt opgeroepen te kijken of de extra belasting van organisaties die de activiteiten van vrijwilligers voor vluchtelingen coördineren/faciliteren voor hen werkbaar is en na te gaan welke mogelijkheden er zijn om hen te ondersteunen bij het borgen van hun activiteiten, nu en in de toekomst en de uitkomsten hiervan te betrekken bij gesprekken met het COA.

Kernboodschap

In relatief korte tijd hebben zich veel nieuwe Zwollenaren gevestigd in Zwolle. In 2016 ruim 300 en de verwachting bestaat dat er in 2017 nog ruim 200 bij komen. Een groot aantal enthousiaste vrijwilligers heeft zich verbonden aan diverse organisaties om nieuwe Zwollenaren een plek in de samenleving te geven en zich thuis te laten voelen in Zwolle. Dat vraagt om coördinatie en onderlinge afstemming van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Om vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties hierbij te ondersteunen is bij de Berap/PPN € 70.000 beschikbaar gesteld (in 2016 en 2017).

Consequenties

Brede inzet

Met deze middelen ondersteunen we voor een belangrijk deel de (integrale)coördinatie van Stichting Present. Deze organisatie verbindt vrijwilligers en (vrijwilligers)organisaties, zoals sociale wijkteams, Travers, vluchtelingenwerk, Gift City, Hart voor Zwolle, sportverenigingen, met elkaar en met nieuwe en bestaande Zwollenaren. Het oefenen van taal, de Zwolse samenleving leren kennen, het vinden van stageplekken, zinvolle dagbesteding en het inrichten en opbouwen van een sociaal netwerk staan centraal. De methodiek is in grote lijnen gelijk aan die voor bestaande kwetsbare Zwollenaren.

Naast de directe ondersteuning van Stichting Present is ook extra geïnvesteerd in de ondersteuning van andere partijen zoals Stichting Vluchtelingenwerk en (vrijwilligers)organisaties die taalondersteuning aanbieden. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid en wenselijkheid van ondersteuning en uitbreiding van bijvoorbeeld het schoolzwemmen en de ondersteuning door middel van individuele begeleiding.

Effect

Sinds het najaar van 2016 is er, nadat is ingezet op de uitbreiding van de ondersteuning van Stichting Present, de coördinerende rol van Stichting Present goed van de grond gekomen. Inmiddels zijn er al tientallen nieuwe Zwollenaren en vrijwilligers met elkaar aan de slag. Via Stichting Vluchtelingenwerk en Stichting Present vernemen we dat vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties de coördinerende rol van Stichting Present waarderen. Voor vrijwilliger en nieuwe Zwollenaar is het nu duidelijk waar men moet zijn met vragen en opmerkingen en vindt er onderling goede afstemming plaats. Zo wordt voorkomen dat mensen tussen wal en schip vallen of dat er dubbel werk wordt gedaan.

Datum 23 januari 2017

Communicatie

Met onze partners in de stad is gesproken over de noodzaak tot integratie en het onderling samenwerken en afstemmen om tot een goede integrale samenwerking te komen. Belangrijke boodschap daarbij is dat Stichting Present weliswaar een coördinerende rol heeft maar dat de verantwoordelijkheid om nieuwe Zwollenaren in onze Zwolse samenleving te laten integreren een verantwoordelijkheid van ons allen is.

Vervolg

We blijven voortdurend in gesprek met de vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties in de stad. Dat is nodig om de samenwerking tussen partijen te bevorderen en de onderlinge afspraken te verfijnen. Als gemeente bevorderen en sturen we op de onderlinge samenwerking en verantwoordelijkheid. In april van dit jaar ontvangt u van ons een rapportage over de voortgang ten aanzien van huisvesting en integratie van statushouders. We willen u in die rapportage meenemen in onze inspanningen en de effecten daar van. Daarbij komen we zeker terug op de ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties.

Openbaarheid

De nota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Datum

23 januari 2017

Motie

Begroting 2016

Betreft: ondersteunen van vrijwillige inzet voor vluchtelingen

De raad van de gemeente Zwolle in vergadering bijeen op vrijdag 13 november 2015, gelezen de Begroting 2016 en gehoord de beraadslagingen,

constaterende dat

- Zwolle bekend staat om het ruimhartige aanbod van activiteiten door vrijwilligers(organisaties) aan vluchtelingen die nu worden opgevangen in de IJsselhallen,
- de vrijwilligersorganisaties die dit coördineren/faciliteren nu al onder druk staan en meer moeite hebben om te voldoen aan de in de stad aanwezige vraag naar vrijwilligerswerk,
- er mogelijk een asielzoekerscentrum in Zwolle komt,

overwegende dat

- een eventueel asielzoekerscentrum zal zorgen voor een blijvende vraag naar vrijwilligers,
- vrijwilligerswerk ook op andere fronten nodig blijft,
- vrijwilligerswerk een kracht uit de stad is waar gemeente geen trekkende rol in speelt,
- duurzame ondersteuning van vrijwilligerswerk wel nodig blijft om ook het vrijwilligersnetwerk rond sociale wijkteams duurzaam op te bouwen,

roept het college op om

- te kijken of de (extra) belasting van organisaties die de activiteiten van vrijwilligers voor vluchtelingen coördineren/faciliteren voor hen werkbaar is en na te gaan welke mogelijkheden er zijn om hen te ondersteunen bij het borgen van hun activiteiten, nu en in de toekomst,
- de uitkomsten hiervan te betrekken bij gesprekken met het COA

en gaat over tot de orde van de dag.

Johannes de Vries
Michiel van Willigen
ChristenUnie

Henk Schippers
D66

Patrick Rijke
GroenLinks

*Tegen: Swalwacht, UUD
Aangenomen 13-11-15*

Overdracht College-Raad

Datum 16 februari 2017

onderwerp Afhandeling moties bij bestemmingsplan Aalanden, Arne, Scheldelaan,
Eemlaan
portefeuillehouder Ed Anker
informant Waalewijn - Viaanen, Ciska (4011)
afdeling Projectontwikkeling

Voorgesteld besluit raad

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. De uitkomsten van de ingediende moties bij de behandeling bestemmingsplan Aalanden, Arne, Scheldelaan, Eemlaan ten aanzien van:
 1. Hoog ambitieniveau groen
 2. Oplossing afvalinzameling Knarrenhof

Informatienota voor de raad

Datum 1 februari 2017

Onderwerp	afhandeling moties bij bestemmingsplan Aalanden, Arne, Scheldelaan, Eemlaan
Versienummer	1

Portefeuillehouder E. Anker

Informant CAE Waalewijn - Viaanen
Afdeling Projectontwikkeling / OW
Telefoon 038 498 4011
Email C.A.E.Waalewijn@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. De uitkomsten van de ingediende moties bij de behandeling bestemmingsplan Aalanden, Arne, Scheldelaan, Eemlaan ten aanzien van :
 - a. Hoog ambitieniveau groen
 - b. Oplossing afvalinzameling Knarrenhof

Datum 1 februari 2017

Inleiding

Bij de behandeling van het bestemmingsplan Aalanden, Arne, Scheldelaan en Eemlaan (d.d. 24v oktober 2016) zijn twee moties ingediend:

414: Hoog ambitieniveau groen, waarbij het college wordt opgeroepen om: de groenvisie voor dit gebied in te steken op een hoog ambitieniveau in plaats van een gemiddeld ambitieniveau.

415 Oplossing afvalverzameling Knarrenhof, waarbij het college wordt opgeroepen om: in samenspraak met alle partijen te komen tot een innovatieve manier om afval in te zamelen die aansluit bij het grondstoffenplan.

In deze nota wordt u geïnformeerd over de afhandeling van deze moties.

Kernboodschap

In goed overleg is een extra kwaliteitslag gemaakt in het inrichtingsplan en is een oplossing gevonden voor de afvalinzameling.

Consequenties

Hoog ambitieniveau groen

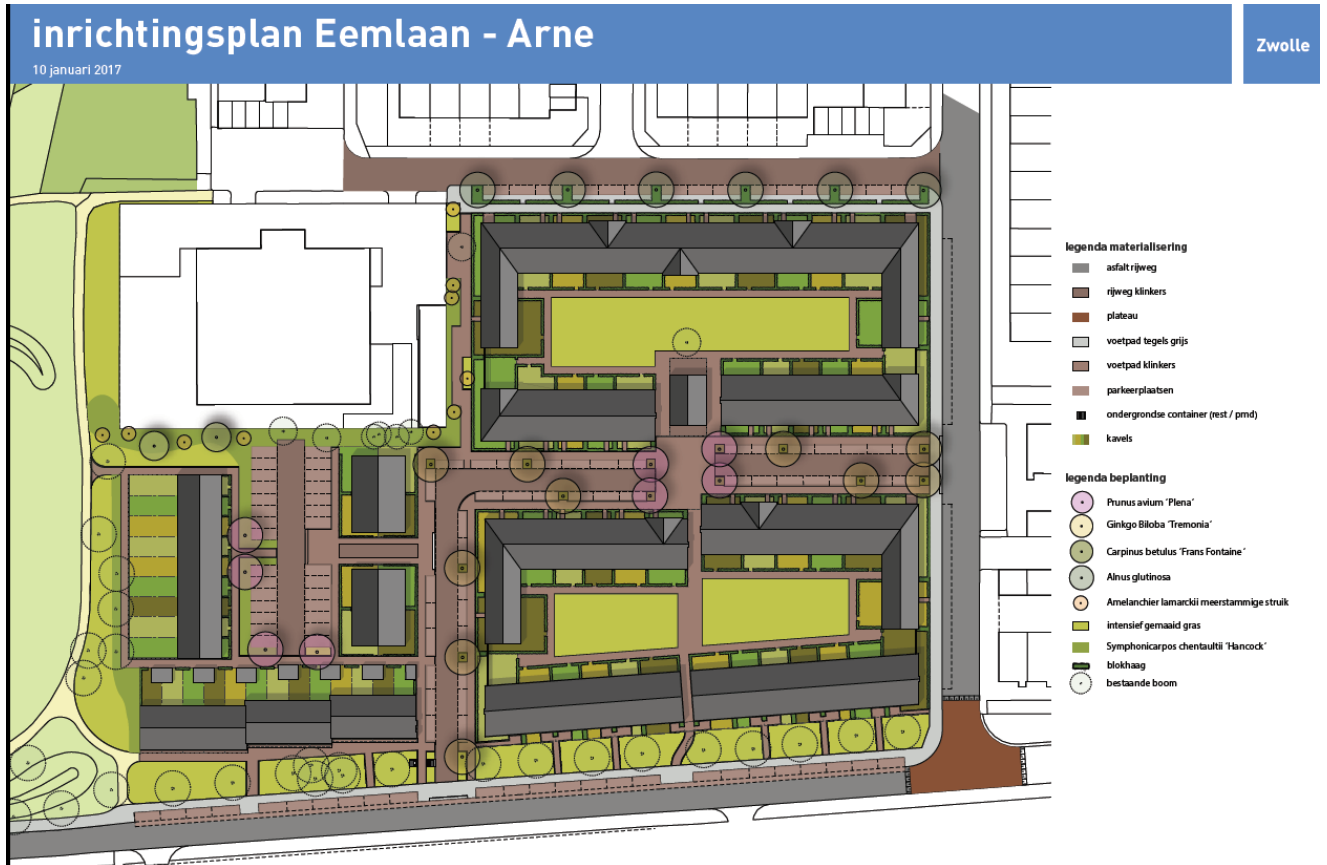
Deze motie over de hoogwaardige groeninrichting is uitgewerkt in het concept inrichtingsplan Eemlaan. In het inrichtingsplan is veel aandacht besteed aan de toekomstige groenstructuur en het gebruik van de toekomstige bewoners. Waar mogelijk zijn meer bomen en hagen toegevoegd dan in het oorspronkelijke ontwerp. Het concept inrichtingsplan is in december 2016 besproken met een delegatie van omwonende, belanghebbenden en toekomstige bewoners. Het concept inrichtingsplan is enthousiast ontvangen. De opmerkingen die zijn gemaakt zijn daarna verwerkt in een definitief inrichtingsplan. De wijzigingen zijn positief ontvangen. Het definitieve inrichtingsplan is middels een bewonersbrief gecommuniceerd met de omwonenden en belanghebbenden. Er zijn geen reacties binnengekomen op dit laatste plan. Het inrichtingsplan wordt nu verwerkt in het bestek en eind dit jaar wordt gestart met de inrichting.

Oplossing afvalverzameling Knarrenhof

In overleg met een vertegenwoordiger van het Knarrenhof is gezocht naar oplossingen voor de afvalinzameling. Met name de gezamenlijke tuin waardoor de tuin bij de woning klein is maakt het lastig om containers neer te zetten. Vanuit de gemeente wordt vanwege het specifieke karakter van het buurtje (kleine privétuinen in combinatie met gezamenlijke tuinen) als uitzondering bij laagbouw een ondergrondse container voor PMD (plastic, metaal en drankenverpakkingen) geplaatst. De PMD en restafval ondergrondse containers staan aan de Eemlaan. Bij de papier- en GFT containers wordt door de nieuwe bewoners geëxperimenteerd met gezamenlijk gebruik. Voor de GFT bakken wordt door de

Datum 1 februari 2017

bewoners gezocht naar een plek in de gezamenlijke buitenruimte. Voor de papierbakken wordt gedacht aan de gezamenlijke binnenruimte.

Communicatie

Het concept inrichtingsplan is met een afvaardiging van omwonenden en belanghebbenden tijdens een bijeenkomst besproken. Het plan is positief ontvangen. Het definitieve plan is daarna gecommuniceerd met omwonenden, toekomstige bewoners en belanghebbenden.

Vervolg

Het inrichtingsplan wordt uitgewerkt in een bestek en dit jaar wordt gestart met de uitvoering.

Openbaarheid

De nota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

voorstel

Zwolle

Datum

1 februari 2017

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Datum 1 februari 2017

Overdracht College-Raad

Datum 16 februari 2017

onderwerp Beantwoording artikel 45 vragen D66 veilig werken op de bouwplaats
portefeuillehouder Henk Jan Meijer
informant Heiden, Barend van der (2012)
afdeling Beheer & Gebouwen

Voorgesteld besluit raad

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De beantwoording van de schriftelijke vragen die het raadslid Van Bruggen namens de fractie van D66 heeft gesteld over veilig werken op de bouwplaats.

Informatienota voor de raad

Datum 1 februari 2017

Onderwerp	art. 45 vragen D66, veilig werken op de bouwplaats
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder H.J. Meijer

Informant B. van der Heiden
Afdeling Beheer en Gebouwen / EC
Telefoon 038 498 2012
Email B.van.der.Heiden@zwolle.nl
Bijlagen 1. D66 brief vragen volgens art. 45

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De beantwoording van de schriftelijke vragen die het raadslid Van Bruggen namens de fractie van D66 heeft gesteld over veilig werken op de bouwplaats.

Datum 1 februari 2017

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

Recent is de bouw van een parkeergarage in Kampen stilgelegd omdat er geen gezonde werkomstandigheden voor mensen kon worden gegarandeerd. C. van Bruggen van D66 heeft naar aanleiding hiervan art. 45 vragen gesteld over veiligwerken op de bouwplaats in de gemeente Zwolle.

Kernboodschap

Wij beantwoorden de door D66 gestelde vragen als volgt:

- *Hoe wordt in Zwolle omgegaan met de verantwoordelijkheid die de gemeente heeft als het gaat om een veilige en gezonde werkomgeving in de bouw;*
Bij bouwprojecten zijn opdrachtgever en opdrachtnemer verantwoordelijk voor veilige arbeidsomstandigheden op de bouwplaats. De Arbeidsinspectie ziet hierop toe. Bij alle bouwprojecten waar de gemeente opdrachtgever is, wordt vooraf onderzocht of er sprak is van extra risico's als het gaat om een veilige en gezonde werkomgeving voor opdrachtnemers en eigen medewerkers. Denk hierbij onder andere aan vervuilde grond, bommen en granaten, asbest, werken aan de weg, werken op hoogte, monteren of demonteren van zware geprefabriceerde elementen etc. Het beleid van de gemeente Zwolle is dat opdrachtnemers VCA (Veiligheid, Gezondheid en Milieu (VGM) Checklist Aannemers) gecertificeerd zijn of gelijkwaardig.
- *Wordt door de gemeente bij grote bouwwerken en risicovolle projecten een Veiligheid & Gezondheidsplan (V&G plan) opgesteld?*
Ja, bij alle nieuwbouw en renovatie projecten wordt, wanneer de omvang, duur of risico's daartoe aanleiding geven, een V&G plan opgesteld. De gemeente is verantwoordelijk voor het opstellen van een V&G plan ontwerpfasen en de opdrachtnemer voor het opstellen van een V&G plan uitvoeringsfasen. Het V&G plan bevat afspraken en verantwoordelijkheden tussen de verschillende partijen op het gebied van veiligheid en gezondheid en moet beoordeeld en goedgekeurd worden door een Veiligheidsdeskundige.
- *Zo ja, wat zijn de afspraken over toezicht op de naleving van het V&G plan?*
Zowel de opdrachtnemer als de gemeente zien er op toe dat er gewerkt wordt volgens het vastgestelde V&G plan. Het V&G plan is een vast agendapunt tijdens de bouwvergaderingen.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Vragen volgens art 45 van het Reglement van Orde

Aan: Het college van burgemeester en wethouders

Van: Fractie D66

Datum: 19 januari 2017

Betreft: Veilig werken op de bouwplaats

Geacht college,

In de Stentor van 18 januari jl. hebben wij kunnen lezen dat de bouw van een nieuwe parkeergarage in Kampen noodgedwongen is stilgelegd, omdat gezonde werkomstandigheden voor de mensen die op de bouwplaatsen werken niet kan worden gegarandeerd. Uiterst triest voor alle partijen, de gemeente kan de parkeergarage niet op tijd openen voor de Hanzedagen 2017 en een aantal werklieden die ziek zijn geworden zit inmiddels in de medische molen.

Wat onze fractie verontrustend vindt, is dat er door de Nederlandse Vereniging van Aannemers Funderingswerken in datzelfde artikel wordt aangegeven dat dit veel vaker voorkomt. Er wordt aangegeven dat de opdrachtgevende gemeente vaak de kennis niet in huis heeft om goed te onderzoeken of de bouwgrond verontreinigd is en dat het project dan dus maar in zijn geheel aan de aannemer wordt overgelaten.

Een gemeente is als opdrachtgever medeverantwoordelijk voor de veiligheid en gezondheid van werknemers die het werk uitvoeren. In Zwolle vindt op dit moment een aantal grote bouwwerkzaamheden plaats (denk bijvoorbeeld aan de Weezenlanden, de Spoorzone en het Kraanbolwerk; deze voorbeelden zijn niet uitputtend bedoeld).

Op dit moment roept het bij onze fractie de volgende vragen op:

- **Hoe wordt in Zwolle omgegaan met de verantwoordelijkheid die de gemeente heeft als het gaat om een veilige en gezonde werkomgeving in de bouw;**
- **Wordt door de gemeente bij grote bouwwerken en risicovolle projecten een Veiligheid & Gezondheidsplan (V&G plan) opgesteld?**
- **Zo ja, wat zijn de afspraken over toezicht op de naleving van het V&G plan?**

We zien de beantwoording van bovenstaande vragen met belangstelling tegemoet.

Namens de fractie van D66,

Claudia van Bruggen

Overdracht College-Raad

Datum 16 februari 2017

onderwerp Aanvullende ondersteuningsmaatregelen mantelzorg
portefeuillehouder Nelleke Vedelaar
informant Dijk, Erna van (2110)
afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling

Voorgesteld besluit raad

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. In te stemmen met de voorgestelde maatregelen om de mantelzorgondersteuning verder te verbeteren.
2. Met deze nota de motie is afgedaan.

Beslisnota voor de raad

Datum 10 januari 2017

Openbaar

Onderwerp Aanvullende ondersteuningsmaatregelen mantelzorg
Versienummer

Portefeuillehouder Nelleke Vedelaar
Informant Erna van Dijk
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling / OWS
Telefoon (038) 498 2110
Email GR.van.Dijk@zwolle.nl

Bijlagen Mantelzorgmonitor 2016

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

- 1 In te stemmen met de voorgestelde maatregelen om de mantelzorgondersteuning verder te verbeteren.
- 2 Met deze nota de motie is afgedaan.

Datum 10 januari 2017

Inleiding

Middels een motie, ingediend door Swollwacht, SP, PvdA, Groenlinks, Christenunie en D66 op 4 juli 2016, heeft de raad verzocht te komen met voorstellen op welke wijze mantelzorgers aanvullend ondersteund kunnen worden. Over de stappen die er gezet zijn om te komen tot concrete voorstellen hoe deze aanvullende ondersteuning ingevuld zou kunnen worden, bent u begin november geïnformeerd. In deze informatie nota is ook aangekondigd dat wij zo snel mogelijk met concrete maatregelen zouden komen gebaseerd op gesprekken met de Mantelzorgadviesraad, het steunpunt mantelzorg en gesprekken met GGZ organisaties en ouderenzorginstellingen. Ook is een gesprek gevoerd met mantelzorgers expliciet over hun behoefte aan respijtzorg en met Hospice Zwolle. De uitkomsten van deze gesprekken zijn vertaald naar concrete maatregelen ter ondersteuning van onze mantelzorgers. Met deze nota bieden wij u inzicht in deze maatregelen. Deze definitieve voorstellen passen in de extra € 190.000,- die het rijk beschikbaar heeft gesteld en die al in de begroting voor 2017 is meegenomen.

Beoogd effect

Mantelzorgers dusdanig te ondersteunen in de uitvoering van hun mantelzorgtaken dat hiermee overbelasting wordt voorkomen.

Argumenten

In de begroting voor 2017 is een bedrag van € 190.000,- beschikbaar gesteld voor aanvullende maatregelen voor mantelzorgondersteuning. Over de inzet van deze middelen zijn gesprekken gevoerd met mantelzorgers, het steunpunt Mantelzorg, de Mantelzorgadviesraad, GGZ organisaties, Sociaal Wijkteams en anderen.

Bij deze nota is ook de mantelzorgmonitor 2016 gevoegd. Uit deze monitor blijkt de mate van belasting van mantelzorgers licht te zijn gedaald. Het deel van de mantelzorgers dat zegt "zeer zwaar belast" of "overbelast" te zijn is in 2016 zelfs aanzienlijk lager dan in 2013. De extra inzet op mantelzorgondersteuning de afgelopen jaren heeft nog niet direct geleid tot meer kennis over ondersteuningsmogelijkheden onder mantelzorgers en waar deze te vinden is. Ook blijkt dat mantelzorgers blij zijn met de waardering van de gemeente maar deze graag zouden willen zien in een financiële bijdrage in plaats van in de vorm van een cadeaubon. Om de ondersteuningsmogelijkheden beter bekend te maken is na het uitkomen van de mantelzorgmonitor in november 2016 huis aan huis een brief bezorgd, met daarin een oproep om een waardering aan te vragen en kennis te nemen van de ondersteuningsmogelijkheden. Deze brief heeft inmiddels geleid tot ruim 2000 aanvragen voor een individuele waardering. Dat ondersteuning daadwerkelijk effectief is, blijkt uit een onderzoek van Mezzo waarvan de resultaten meegenomen zijn in de mantelzorgmonitor.

Op basis van de verschillende gesprekken en de resultaten van de monitor stellen wij voor, € 190.000,- als volgt in te zetten in 2017 en verder:

1. OZO verbindzorg

In 2015 is een pilot gestart met het communicatieplatform OZO verbindzorg. Dit digitale platform verbindt patiënt, mantelzorger(s) en de formele hulpverleners en bevordert hiermee een betere samenwerking tussen formele en informele zorg. Uit de mantelzorgmonitor blijkt dat deze relatie nog verder verbeterd kan worden. Uit de gesprekken die OZO heeft gevoerd met mantelzorgers blijkt dat

Datum 10 januari 2017

mantelzorgers blij zijn met de komst van OZO (zie bijlage ervaringen mantelzorgers). Hieronder een paar opmerkingen uit die ervaringen.

“Door OZOverbindzorg hoef ik niet meer te bellen naar de apotheek, niet meer te wachten tot de assistent de telefoon opneemt en eerst nog weer moet overleggen met de huisarts. Dat scheelt mij echt tijd. En daarbij komt dat als ik het in OZOverbindzorg heb gezet, ik me dan geen zorgen meer hoef te maken, want dan wordt het geregeld. Als ik mijn bloedsuikercurve erin heb gezet, word ik later soms gebeld wat ik moet spuiten “

“Het is een geweldig systeem waar meer gebruik van gemaakt moet worden zodat iedereen direct kan zien wat er veranderd is en eventueel waar nodig gelijk op in gespeeld kan worden. Ook wat besproken is tijdens evaluatiegesprekken zodat iedereen daarvan op de hoogte is. Een voordeel van OZOverbindzorg is dat je ten alle tijde terug kunt lezen wat er gedaan, gebeurd of besproken is. Ik ben er blij mee !!!

Inmiddels maken ruim 500 ouderen en hun mantelzorgers, huisartsen, thuiszorgmedewerkers en andere zorgverleners, medewerkers van het sociaal wijkteam, apothekers enz. gebruik van OZO en dit aantal groeit nog steeds. Reden waarom wij graag door willen gaan met de subsidiëring van OZO. Kosten hiervan bedragen voor de gemeente jaarlijks € 45.000,--. Wij verwachten dat in een volgende uitgave van de mantelzorgmonitor de relatie tussen formele en informele zorg verder verbeterd is.

Het systeem waarmee OZO werkt, wordt verder verbeterd en ontwikkeld zodat in de toekomst ook andere doelgroepen dan de kwetsbare ouderen gebruik kunnen maken van dit digitale communicatieplatform. Daarnaast zien wij dat steeds meer organisaties zoals ouderenzorginstellingen, maar ook ISALA, inmiddels voor een kleine groep patiënten gebruikmaken van OZO als communicatieplatform, met de bedoeling dit aantal uit te breiden. Dit is goed voor de communicatie rond kwetsbare burgers en ontlast op die manier de mantelzorger.

2. Hospice Zwolle

Het Hospice heeft bij de start een incidentele subsidie van de gemeente ontvangen van € 40.000,-- . Vorig jaar heeft zij een bedrag ontvangen als bijdrage in de kosten voor de Huishoudelijke Hulp. Omdat de bijdrage voor HHT per 1 juli 2017 wordt stopgezet, zouden zij vanaf die datum geen bijdrage van de gemeente meer ontvangen.

Op dit moment is de bezetting van het Hospice ongeveer 50 tot 60 %. Het Hospice voldoet dus aan een behoefte in Zwolle en vormt een mooie aanvulling op het bestaande aanbod aan respijtzorg. Het Hospice vraagt een structurele subsidie van € 20.000,-- per jaar ten behoeve van het schoonmaken van de ruimtes waar de gasten verblijven. Wij willen dit bedrag hiervoor beschikbaar stellen.

3. Jonge mantelzorgers

Jonge mantelzorgers zijn als één van de drie aandachtsgroepen genoemd in het besluit dat de raad in februari 2015 heeft genomen. De aandacht richt zich op dit moment met name op de mantelzorgers van 12 jaar en ouder. Hierbij wordt bijvoorbeeld aangesloten bij het project “Think” in het voortgezet onderwijs en er worden regelmatig ontspannende activiteiten aangeboden door Zwolle Doet. Voor de leeftijd van 6 tot en met 12 jaar is er de mogelijkheid deel te nemen aan een brusjesgroep (broertjes en zusjes van iemand met een psychiatrische aandoening) van Mindfit, maar verder zijn er nauwelijks

Datum 10 januari 2017

activiteiten. Terwijl dit door de kinderen en hun ouders wel als zeer waardevol wordt gezien. Een kinderleven kan behoorlijk in de war geschopt worden wanneer een ouder, broertje of zusje ernstig ziek wordt. Ze worden dan geconfronteerd met veel zorgen en hectiek binnen het gezin. Even niet 'rekening houden met', maar lekker zelf de volle aandacht krijgen is zeker voor deze leeftijdsgroep heel belangrijk. Om ook deze leeftijdsgroep wat extra's te bieden stellen wij een bedrag van € 10.000,-- per jaar beschikbaar.

4. Nieuwe initiatieven voor mantelzorgers.

Regelmatig krijgen wij de vraag van mantelzorgers om een nieuw initiatief te honoreren waarmee mantelzorgers ondersteund kunnen worden. Bijvoorbeeld het oprichten van een Autismecafé voor lotgenoten. Om sneller te kunnen reageren op dergelijke (vaak) goede initiatieven stellen wij een bedrag van € 10.000,-- per jaar beschikbaar. De beoordeling of een dergelijk initiatief waardevol is en mogelijk aanvullend is op het bestaande aanbod, wordt in handen gelegd van het steunpunt mantelzorg.

5. Nachtzorg voor mensen met dementie

Het aantal mensen met dementie stijgt de komende jaren. Volgens de gegevens van Alzheimer Nederland stijgt het aantal mensen met dementie in Zwolle van 1.700 in 2015 naar 3.500 in 2040. Van hen wordt verwacht dat zij zo lang mogelijk zelfstandig thuis blijven wonen. Tegelijk weten wij dat mantelzorgers van mensen met dementie een groot risico lopen op overbelasting. Tijdens de gesprekken met de mantelzorgadviesraad en het steunpunt mantelzorg over het voorkomen van overbelasting, kwam de behoefte naar voren aan een vorm van nachtzorg in eigen huis voor mensen met dementie. Mensen met dementie kunnen nogal onrustig zijn 's nachts of het dag en nacht ritme omdraaien. De mantelzorger (vaak de partner) kan dan de zorg 's nachts overlaten aan iemand anders zodat de mantelzorger tot rust kan komen. Omdat dit voor Zwolle een nieuw initiatief is, vraagt dit de nodige voorbereiding en ook onderzoek naar de behoefte en de haalbaarheid. Wij hopen nog in 2017 met een proef te kunnen starten. Voor onderzoek, voorbereiding en start uitvoering van de proef met de nachtzorg stellen wij een bedrag van € 70.000,-- beschikbaar. Na de proefperiode van maximaal een jaar moet duidelijk worden of de vorm en het beschikbare bedrag voldoende is voor een vervolg. Ook willen wij samen met Windesheim (het kenniscentrum Pro Memo) onderzoeken of het mogelijk is om mantelzorgers met advies bij te staan, zodanig dat dit leidt tot een afname van de onrust bij mensen met dementie 's nachts.

6. Uitbreiding telefonische bereikbaarheid steunpunt Mantelzorg

Voor een betere ondersteuning van mantelzorgers van met name GGZ cliënten is het belangrijk dat mantelzorgers ook buiten de kantooruren het steunpunt kunnen bellen voor advies en informatie. Uit een pas gehouden onderzoek onder mantelzorgers en GGZ instellingen wordt dit aanbevolen. Samen met het steunpunt en de GGZ instellingen willen wij de mogelijkheden hiervan verkennen. Voor de uitvoering en de verkenning stellen wij een bedrag van € 35.000,-- beschikbaar.

7. Mantelzorgers met matige / slechte gezondheid

Bij ons was bekend dat met name mantelzorgers van GGZ cliënten en mantelzorgers van mensen met dementie een verhoogd risico lopen op overbelasting. Om hier aandacht aan te geven, zijn ook in deze beslisnota maatregelen meegenomen. Uit de resultaten van de mantelzorgmonitor 2016 blijkt ook de groep mantelzorgers met een matige/slechte gezondheid veel risico te lopen op overbelasting. Het gaat hierbij om 11 % van de respondenten. In de komende jaren zal onderzocht worden of wij deze groep beter kunnen bereiken met de ondersteuningsmogelijkheden.

Datum 10 januari 2017

8. Verhoging individuele mantelzorgwaardering

Uw raad heeft ons ook gevraagd na te gaan of de individuele mantelzorgwaardering kan worden verhoogd. Hier willen wij het volgende op antwoorden.

In het land wordt door de gemeenten heel verschillend omgegaan met de hoogte van de individuele waardering. Zwolle heeft ervoor gekozen het bedrag van het rijk deels in te zetten voor de individuele waardering en deels voor het versterken en uitbreiden van de ondersteuningsmogelijkheden. Het bedrag van €75,00 per persoon is redelijk en is gebaseerd op een veel grotere groep mantelzorgers dan die met het mantelzorgcompliment bereikt werden. Het is niet wenselijk om jaarlijks de hoogte van dit bedrag aan te passen aan bijvoorbeeld het aantal aanvragen in dat jaar.

Op dit moment zijn er bijna 2.500 aanvragen binnen gekomen bij het steunpunt mantelzorg voor de individuele waardering van 2016. Dit is een forse toename ten opzichte van 2015. Voor de individuele waardering is een bedrag van € 250.000,-- beschikbaar. Dit bedrag is (rekening houdend met de uitvoeringskosten) voldoende om 3.000 mantelzorgers een bedrag van € 75,00 in waardebonnen uit te reiken.

Als we uitgaan van een totaal aan mantelzorgers in Zwolle van 10 – 15 % van de Zwollenaren van 18 jaar en ouder dan zijn dat er ongeveer 10.000 mantelzorgers. En daarnaast nog de jonge mantelzorgers die een (lagere) waardering in bioscoopbonnen of waardebonnen ontvangen. Wanneer die allemaal een beroep zouden doen op een mantelzorgwaardering en de hoogte blijft gelijk aan wat deze nu is dan is een bedrag van ruim € 900.000,-- nodig plus de nodige uitvoeringskosten om publiciteit te geven aan de waardering, het beoordelen van de aanvragen en de uitreiking hiervan. Dat is € 650.000,-- meer dan wat er nu beschikbaar is. Op dit moment zien wij geen noodzaak om het bedrag voor de individuele waardering te verhogen. Mantelzorgers die om financiële redenen hun mantelzorgtaken niet uit kunnen voeren zoals zij zouden willen, kunnen mogelijk een beroep doen op het maatwerkbudget van de Sociale Wijkteams.

Risico's

De maatregelen zoals deze nu zijn voorgesteld, vragen deels extra onderzoek en uitwerking. De effectiviteit hiervan en ook de uiteindelijke kosten van deze maatregelen moeten in de praktijk blijken. Vooralsnog werken we met taakstellende budgetten. Indien er aanleiding toe is, zullen wij aanvullende of aangepaste voorstellen doen.

De risico's in geval van het verhogen van de individuele mantelzorgwaardering zijn onder punt 7 beschreven.

Financiën

In deze nota is invulling gegeven aan het bedrag van € 190.000,-- dat in de begroting 2017 is gereserveerd voor uitbreiding van de mantelzorgondersteuning. Dit bedrag wordt dus als volgt verdeeld:

OZO verbindzorg	€ 45.000,--
Hospice Zwolle	€ 20.000,--
Jonge mantelzorgers	€ 10.000,--
Nieuwe initiatieven	€ 10.000,--
Nachtzorg voor mensen met dementie	€ 70.000,-- (geschat)

Datum 10 januari 2017

Uitbreiding telefonische bereikbaarheid	€ 35.000,--
Verhoging individuele waardering	p.m.
Totaal	€ 190.000,--

Communicatie

Over de verschillende maatregelen zullen wij met betrokken organisaties en de mantelzorgadviesraad communiceren.

Vervolg

De mantelzorgmonitor wordt in 2018 en in 2020 herhaald. Door middel van de resultaten van deze monitor en het voeren van gesprekken met Mantelzorgadviesraad, mantelzorgers en verschillende organisaties waaronder het sociaal wijkteam wordt regelmatig gepolst of de ingezette maatregelen ook het effect hebben waarop wij hopen. Mochten er wijzigingen en/of aanvullende maatregelen nodig zijn of mochten de verkenningen en proefperiodes aanleiding geven tot een wijziging in beleid dan zullen wij de raad hierover zeker informeren.

Openbaarheid

Deze beslisnota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Advies en Faciliteiten

AF

Stadskantoor
Lübeckplein
Postbus 538
8000 AM Zwolle
Telefoon (038) 498 2383
www.zwolle.nl

Concept Monitor Mantelzorg 2016

Opdrachtgever Erna van Dijk
Opdrachtnemer Afdeling Onderzoek & Informatie
Versie 2
Datum 2 november 2016

Datum 2 november 2016
Ons kenmerk Mantelzorg 2016

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Opzet monitor	3
1.3	Gebruikte bronnen monitor	5
1.4	Toelichting onderzoeken mantelzorg gemeente Zwolle	5
2	Vinden van mantelzorgers	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Registratie mantelzorgers via ZwolleDoet!	6
2.2.1	Aantal geregistreerde mantelzorgers	6
2.2.2	Vrijwillige thuiszorg en burenhulp	7
2.3	Bekendheid ondersteunende organisaties	7
2.4	Ondersteuning mantelzorgers door anderen	8
2.5	Bekendheid ondersteuningsmogelijkheden	9
3	Waardering van mantelzorgers	11
3.1	Registratie waarderingsacties	11
3.2	Waardering door gemeente Zwolle	11
3.3	Waardering door organisaties formele zorg	13
3.4	Waardering door omgeving	13
3.5	Waardering algemeen	14
3.6	Mantelzorg en werk	14
4	Belastingsgraad mantelzorgers	16
4.1	Mate waarin mantelzorgers belasting ervaren	16
4.2	Kwetsbare groepen mantelzorgers	16
4.3	Invloed mantelzorg op dagelijks leven	17
4.4	Invloed ondersteuning op mantelzorger	18
	Bijlage	19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In maart 2015 heeft de Zwolse gemeenteraad een beslisnota goedgekeurd over mantelzorgondersteuning en waardering. Naar aanleiding daarvan heeft ZwolleDoet! het uitvoeringsplan 'Plan van aanpak mantelzorg waardering en ondersteuning' opgesteld. In dat plan zijn verschillende doelstellingen en resultaten benoemd.

De onderstaande doelstellingen en resultaten zijn in het uitvoeringsplan opgenomen.

Hoofddoelstelling

Het organiseren van adequate vormen van waardering en ondersteuning voor mantelzorgers waardoor zij voldoening in hun inzet behouden, mee kunnen blijven participeren in de samenleving en overbelasting wordt voorkomen.

Door: herkennen, erkennen, waarderen en ondersteunen van mantelzorgers.

Beoogde effecten

- Mantelzorgers zijn beter en langer in staat om voor hun naaste te zorgen.
- Mantelzorgers voelen zich door de gemeente gewaardeerd en ondersteund.

Bron: Plan van aanpak mantelzorg waardering en ondersteuning; Steunpunt Mantelzorg, onderdeel van ZwolleDoet!

In het uitvoeringsplan wordt aangegeven dat in hoofdlijnen wordt ingezet op:

- Het herkennen/vinden van mantelzorgers;
- Het erkennen en waarderen van mantelzorgers;
- Het versterken, ontlasten en ondersteunen van mantelzorgers;
- Het vergroten van kennis en vaardigheden van het sociale netwerk, zorgaanbieders en werkgevers (t.a.v. signaleren, erkennen, waarderen en ondersteunen).

1.2 Opzet monitor

Via een monitor wordt een beeld gecreëerd van de stand van zaken met betrekking tot mantelzorgers. Door middel van de monitor wordt getracht inzicht te krijgen in de effectiviteit van de gepleegde inzet. De monitor wordt in totaal drie keer uitgebracht: de eerste keer in oktober 2016, vervolgens in 2018 en de laatste keer in 2020.

Voor de opzet van de monitor zijn we uitgegaan van de geformuleerde hoofddoelstelling en beoogde effecten zoals die in het uitvoeringsplan van ZwolleDoet! zijn beschreven.

Datum 2 november 2016
Ons kenmerk Mantelzorg 2016

Daarbij maken wij een onderscheid tussen het doel en het middel. Als doel gaan wij uit van: *mantelzorgers zijn beter en langer in staat voor hun naasten te zorgen nu deze naar verwachting langer thuis blijven wonen en daarmee het beroep op de mantelzorgers groter wordt.* Het daar bij behorende middel is dan: *mantelzorgers voelen zich door de gemeente gewaardeerd en ondersteund.*

Dit onderscheid tussen doel en middel is van belang omdat het bij een doel gaat om het meten van verbetering van de outcome, en bij een middel om het meten van de effectiviteit van de interventie.

Bij de doelstelling hoort een verandertheorie. Voor het bereiken van het doel kan die als volgt worden geformuleerd:

Als mantelzorgers minder belasting ervaren van hun zorgtaak, houden zij de mantelzorg langer vol waardoor er minder snel een beroep zal worden gedaan op huisvesting in een zorgvoorziening.

Ook bij het middel hoort een verandertheorie:

Als mantelzorgers zich door de gemeente gewaardeerd en ondersteund voelen, zullen zij minder belasting van het mantelzorgen ervaren, waardoor zij de mantelzorgtaak langer volhouden.

In die zin is het middel hier tegelijkertijd een subdoel.

De meeste mantelzorgers voelen in enige mate een belasting door hun mantelzorgtaken. Door periodiek te meten in welke mate men zich belast voelt, en dit in relatie te brengen met bekendheid van ondersteuningsmogelijkheden en ontvangen waardering vanuit diverse kanten, kan een indruk worden verkregen van het effect van de inspanningen die (mede in opdracht van de gemeente) worden verricht ten behoeve van mantelzorgers.

Daarbij is de insteek dat door ondersteuning en waardering de ervaren belastinggraad wordt verlaagd. Uit eerdere onderzoeken is naar voren gekomen dat de mate van belasting vooral groot is onder:

- mantelzorgers die meer dan 20 uur per week zorgen;
- mantelzorgers die zelf een matige tot slechte gezondheid hebben;
- mantelzorgers van zorgvragers met GGZ-problematiek;
- allochtone mantelzorgers;
- jonge mantelzorgers.

De ervaren belasting binnen deze groepen (en de ontwikkeling ervan in de tijd) zal waar mogelijk afzonderlijk worden nagegaan.

Datum 2 november 2016
Ons kenmerk Mantelzorg 2016

1.3 Gebruikte bronnen monitor

Het voorliggende document is een eerste aanzet van de monitor. Hierin worden cijfers van diverse onderzoeken over mantelzorg (uit 2013, 2014 en 2016) van de gemeente met elkaar vergeleken. Verder wordt in de monitor enkele keren verwezen naar onderzoeksuitkomsten van Mezzo, een landelijke vereniging van en ontwikkeling op basis van registratie. Ook cijfers uit de registratie van Steunpunt Mantelzorg (ZwolleDoet!) zijn in de monitor opgenomen. In een volgende monitor zullen deze cijfers worden uitgebreid, doordat dan meer zaken inzichtelijk kunnen worden gemaakt door Steunpunt Mantelzorg. Voor meer inzicht in de inzet van Steunpunt Mantelzorg wordt verwezen naar het eerder genoemde 'Plan van aanpak waardering en ondersteuning' en naar de jaarverslagen van ZwolleDoet!

1.4 Toelichting onderzoeken mantelzorg gemeente Zwolle

De gemeente Zwolle heeft meerdere keren onderzoek uitgevoerd onder mantelzorgers. Op basis van de onderzoeken uit 2013 en 2014 zijn het uitvoeringsplan van ZwolleDoet! de eerder genoemde beslisnota voor het college opgesteld. In 2016 is nogmaals onderzoek gedaan om eventuele eerste effecten van het beleid inzichtelijk te kunnen maken.

Het onderzoek in 2013 is online uitgevoerd onder het Zwols burgerpanel, aangevuld met uitkomsten van een telefonisch onderzoek onder inwoners van 75 jaar en ouder. In 2014 is het onderzoek ook uitgevoerd onder het burgerpanel, maar daarnaast zijn WMO-cliënten, bij Steunpunt Mantelzorg geregistreerde mantelzorgers en ontvangers van een mantelzorgcompliment (in 2013) aangeschreven. In 2016 is het onderzoek alleen onder (een steekproef van) het Zwols Burgerpanel (online) uitgevoerd. In totaal hebben 1799 panelleden in 2016 aan het onderzoek meegewerkt, waarvan er 720 mantelzorg verlenen of dat de afgelopen jaren hebben gedaan. De vragenlijsten van de drie genoemde onderzoeken waren niet geheel aan elkaar gelijk, waardoor vergelijking niet op alle onderdelen mogelijk is.

Mantelzorgers zijn een groep die niet exact te definiëren is. De precieze omvang en samenstelling van de groep mantelzorgers is nergens bekend. Via onderzoek wordt een indruk verkregen van wat er speelt onder mantelzorgers, maar of uitkomsten representatief zijn is niet vast te stellen. Bij het vergelijken van onderzoeksuitkomsten van verschillende jaren moet hier rekening mee worden gehouden. Doordat aan alle onderzoek een vrij groot aantal mantelzorgers heeft meegewerkt, vormen de uitkomsten beslist een goede indicatie.

Datum 2 november 2016
Ons kenmerk Mantelzorg 2016

2 Vinden van mantelzorgers

2.1 Inleiding

Om mantelzorgers te kunnen ondersteunen en waarderen, is het van belang te weten wie de mantelzorgers zijn, dat mantelzorgers zelf bekend zijn met de mogelijkheden wat betreft ondersteuning en waardering en dat zij weten welke organisaties hen kunnen ondersteunen. De inspanningen die door de gemeente en andere organisaties worden verricht, zullen tot gevolg moeten krijgen dat meer mantelzorgers gevonden worden. In dit hoofdstuk wordt hierop ingegaan.

2.2 Registratie mantelzorgers via ZwolleDoet!

Vrijwilligerscentrale ZwolleDoet! verricht organiseert diverse activiteiten in het kader van ondersteuning en waardering van mantelzorgers, vanuit het Steunpunt Mantelzorg. Door middel van de registratiecijfers proberen we inzicht te krijgen in de mate waarin mantelzorgers worden gevonden door ZwolleDoet!.

2.2.1 Aantal geregistreeerde mantelzorgers

Mantelzorgers die zich bij ZwolleDoet! melden, worden geregistreerd. De ontwikkeling van het aantal geregistreeerde mantelzorgers bij ZwolleDoet! geeft een indicatie van de bekendheid van ondersteuningsmogelijkheden voor mantelzorgers: hoe meer mantelzorgers geregistreeerd zijn, hoe meer mantelzorgers 'zichtbaar' op de hoogte zijn dat ondersteuning kunnen krijgen bij het mantelzorgen. Hierbij moet wel rekening worden gehouden dat het aantal mantelzorgers in het algemeen kan zijn toegenomen en dat 'niet geregistreeerd zijn' niet hoeft te betekenen dat men niet bekend is met mogelijkheden van ondersteuning.

De volgende aantallen geregistreeerde mantelzorgers zijn momenteel bekend:

31 december 2015: 1.951 mantelzorgers
30 juni 2016: 2.122 mantelzorgers
15 oktober 2016: 2.247 mantelzorgers

We zien een groei van het aantal geregistreeerde mantelzorgers in de afgelopen jaren. ZwolleDoet! verwacht nog een aanzienlijke toename van dit aantal in november 2016, wanneer de Dag van de mantelzorg wordt georganiseerd.

Datum 2 november 2016
Ons kenmerk Mantelzorg 2016

2.2.2 Vrijwillige thuiszorg en burenhulp

Bij ZwolleDoet! komen diverse hulpaanvragen binnen van mantelzorgers die ondersteuning nodig hebben. Sinds 2013 is het aantal hulpaanvragen jaarlijks toegenomen. Het aantal vrijwilligers dat beschikbaar is, schommelt. Na 2014 is het aantal gedaald, wat volgens ZwolleDoet! echter is toe te schrijven aan een opschoning van het vrijwilligersbestand.

Aantal hulpaanvragen vrijwillige thuiszorg en burenhulp (ZwolleDoet!):

2013: 653
2014: 778
2015: 879
2016: 571 (tot 30 juni 2016)

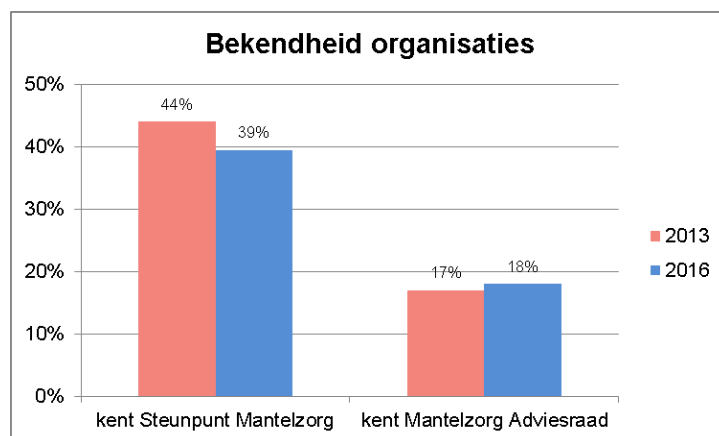
Aantal ingeschreven vrijwilligers:

2014: 282
2015: 260
2016: 255 (op 30 juni 2016)

Het aantal hulpvragen bij ZwolleDoet! groeit. Dit kan komen door een grotere bekendheid, maar ook door een toename van het aantal mantelzorgers in het algemeen. Het aantal beschikbare vrijwilligers lijkt een aandachtspunt.

2.3 Bekendheid ondersteunende organisaties

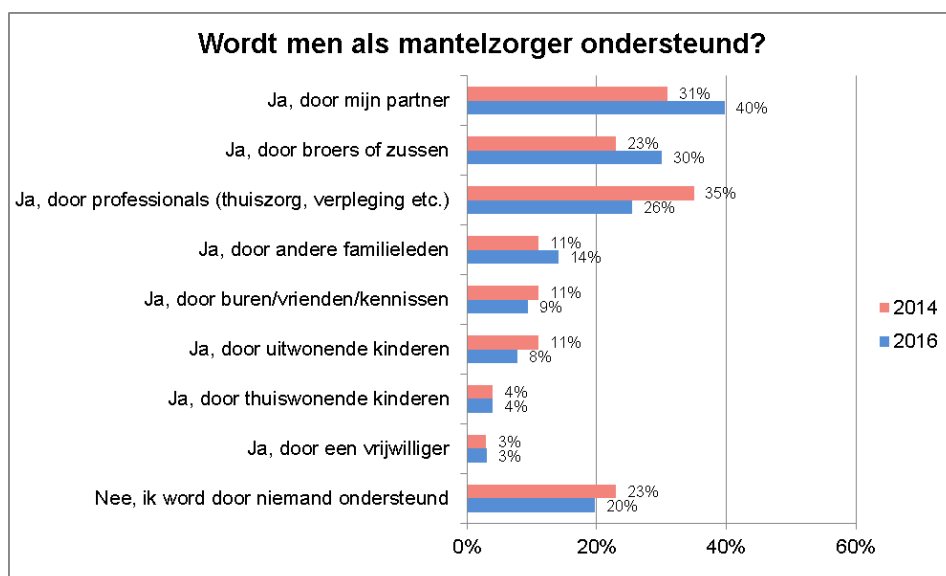
Mantelzorgers kunnen in Zwolle onder andere terecht bij Steunpunt Mantelzorg en bij de Mantelzorg Adviesraad. Om mantelzorgers via deze organisaties te kunnen vinden, en vervolgens te ondersteunen en waarderen, is het van belang dat deze organisaties bij mantelzorgers bekend zijn.

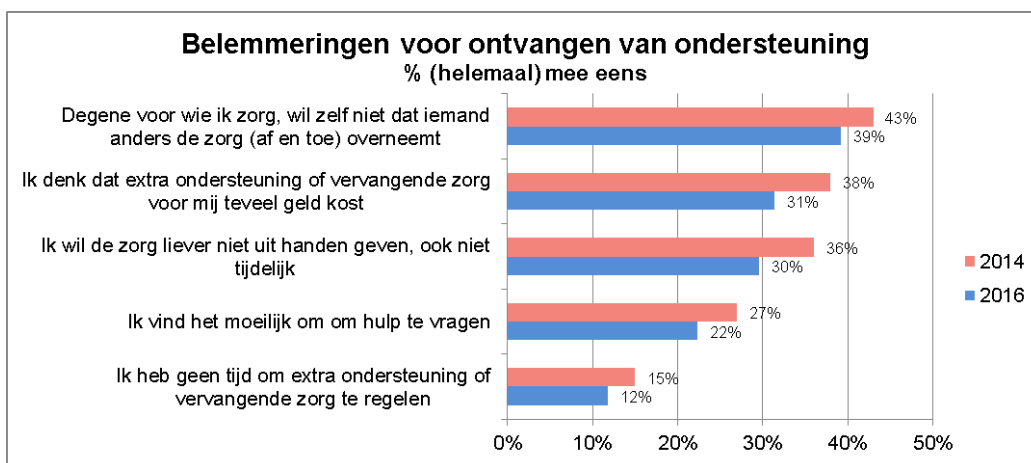
In 2016 kent rond twee vijfde van de mantelzorgers Steunpunt Mantelzorg, ongeveer een vijfde kent de Mantelzorg Adviesraad. Uit het onderzoek van gemeente Zwolle blijkt geen toename in bekendheid van Steunpunt Mantelzorg en Mantelzorg Adviesraad onder in Zwolle wonende mantelzorgers. Hierbij moet worden opgemerkt dat de mogelijkheid bestaat dat mantelzorgers Steunpunt Mantelzorg kennen als ZwolleDoet!, waarvan niet naar de bekendheid is gevraagd.

2.4 Ondersteuning mantelzorgers door anderen

In het onderzoek hebben mantelzorgers aangegeven of zij bij het uitvoeren van hun mantelzorgtaken ondersteuning ontvangen van andere personen. Ondersteuning van anderen kan de belasting voor de mantelzorgers verkleinen.

Vier vijfde van de mantelzorgers wordt ondersteund bij het uitvoeren van mantelzorg, een vijfde niet. Dat is ten opzichte van 2014 ongeveer gelijk gebleven. De ondersteuning lijkt in 2016 meer te komen van de eigen partner of familie en iets minder van professionals.

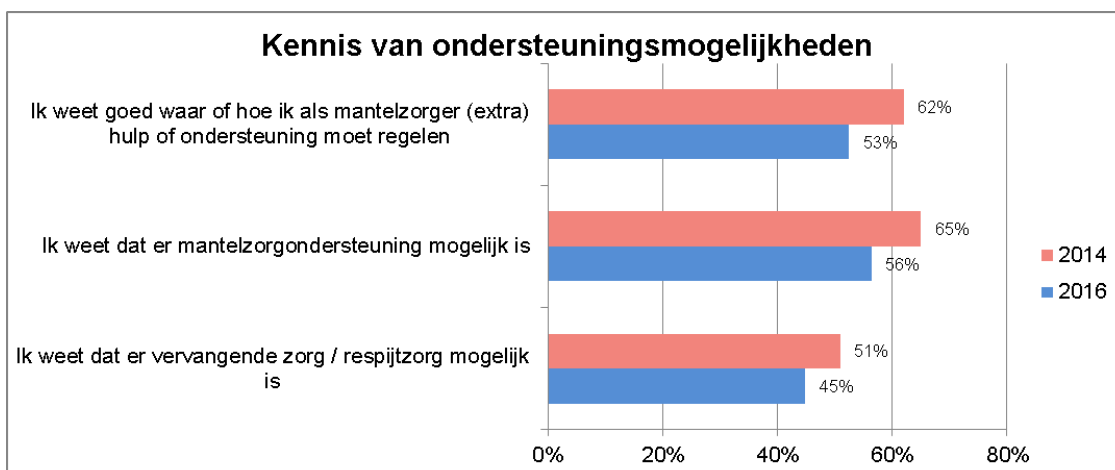

De belemmeringen om ondersteuning te ontvangen lijken licht te zijn afgenomen. De vijf stellingen met betrekking tot belemmeringen waardoor mantelzorgers geen ondersteuning vragen of zoeken, worden alle minder bevestigd dan twee jaar geleden. Dit zou erop kunnen duiden dat mantelzorgers (en mantelzorgontvangers) beter op de hoogte zijn van de randvoorwaarden, maar ook dat zij er meer voor openstaan de zorg eventueel met anderen te delen.

Op basis van de onderzoeksuitkomsten lijkt de mate van ondersteuning die mantelzorgers ontvangen niet noemenswaardig te zijn veranderd. De drempel om om ondersteuning te vragen lijkt licht te zijn verlaagd.

2.5 Bekendheid ondersteuningsmogelijkheden

Weten mantelzorgers dat er ondersteuningsmogelijkheden voor hen zijn en waar of hoe zij die ondersteuning kunnen krijgen?

Datum 2 november 2016

Ons kenmerk Mantelzorg 2016

Ruim de helft van de mantelzorgers zegt te weten van de mogelijkheden met betrekking tot mantelzorgondersteuning, en waar men daarvoor terecht kan. Eerder is echter gebleken dat de organisaties Mantelzorg en Adviesraad Mantelzorg bij minder dan de helft van de mantelzorgers bekend zijn. Dit kan betekenen dat men denkt de mogelijkheden te kennen, maar dat er meer mogelijkheden zijn dan men weet. In vergelijking met 2014 weten in 2016 minder mantelzorgers van de mogelijkheden op het gebied van ondersteuning.

De inspanning om mantelzorgers te vinden hebben nog niet geleid tot vergroting van kennis over ondersteuningsmogelijkheden onder de mantelzorgers.

3 Waardering van mantelzorgers

3.1 Registratie waarderingsacties

Mantelzorgers kunnen via ZwolleDoet! in aanmerking komen voor het ontvangen van een waardering. In 2015 was dat in de vorm van een VVV-bon. Deze waardering moet worden aangevraagd. In 2015 zijn er 1206 waarderingen aangevraagd, waarvan er 1099 zijn toegekend.

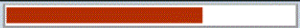

Een andere manier om waardering te tonen, biedt de Dag van de mantelzorg. In 2015 waren er 621 mantelzorgers aanwezig op deze dag.

Verder is in 2015 aan 546 mantelzorgers individuele ondersteuning geboden, in de vorm van maatwerk.

Doordat van bovenstaande vormen van waardering op dit moment geen cijfers van andere jaren bekend zijn, kan nog geen inzicht worden verkregen in de ontwikkeling en het effect van de inzet van ZwolleDoet! op dit gebied.

3.2 Waardering door gemeente Zwolle

Uit eerder onderzoek van de gemeente is gebleken dat een groot deel van de mantelzorgers het belangrijk vindt waardering te ervaren van de gemeente. Dat is tevens gebleken uit een onderzoek dat Mezzo¹ heeft uitgevoerd.

4. Wat betekent het voor u dat gemeenten hun mantelzorgers waarderen?Meerdere antwoorden mogelijk			
Aantal respondenten bij deze vraag: 650			
Erkenning van het feit dat je mantelzorgert bent		64.77	421
Waardering voor de mantelzorgtaken die worden gedaan		67.85	441
Voorwaarde om voor voorzieningen in aanmerking te komen		13.69	89
Mantelzorg doe je gewoon, daarvoor hoef je niet te worden beloond		10.46	68
Weet niet/geen mening		3.38	22

Bron: Rapportage resultaten mantelzorgwaardering, Mezzo, april 2016

Het onderzoek van Mezzo laat zien dat de mantelzorgwaardering door de gemeente door de meeste mantelzorgers zowel als een waardering als als erkenning gezien. In het betreffende onderzoek is eveneens ingegaan op de gewenste vorm van de waardering.

¹ Mezzo is de landelijke vereniging die opkomt voor iedereen die zorgt voor een ander. Als familielid, buur, vriend of 'gewoon' uit solidariteit. Als mantelzorgert of zorgvrijwilliger.

Datum

2 november 2016

Ons kenmerk

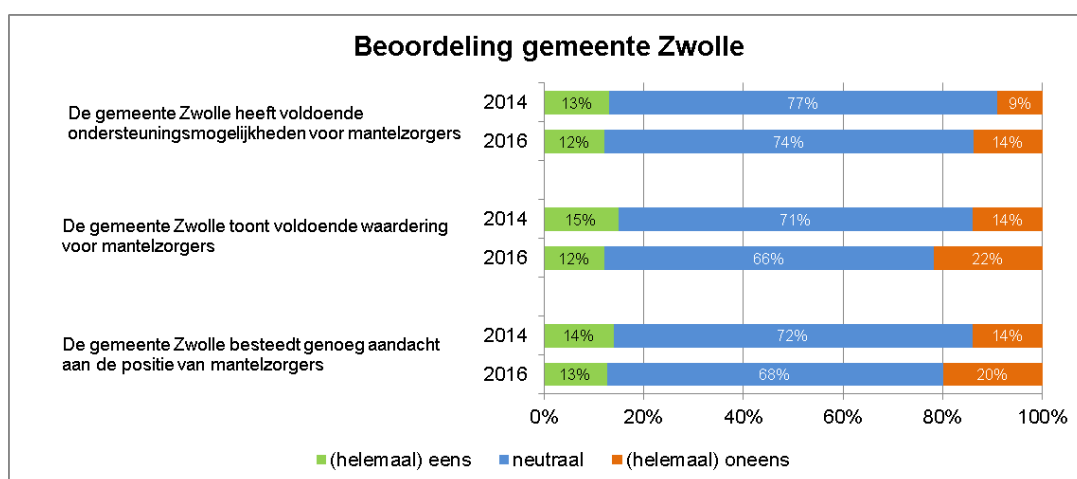
Mantelzorg 2016

19. Welke vorm van waardering zou u het liefst willen ontvangen van de gemeente in 2016? Slechts een antwoord mogelijk			
Aantal respondenten bij deze vraag: 614			
Financiële bijdrage		62.21	382
Tegoed op een spaarpas		1.95	12
Cadeaubon		14.01	86
Bloemetje		1.79	11
Cadeau of presentje		1.63	10
Georganiseerde activiteiten voor mantelzorgers		5.86	36
Vouchers voor huishoudelijke hulp		4.89	30
Anders, namelijk [Open antwoorden] (zie bijlage)		7.65	47

Bron: Rapportage resultaten mantelzorgwaardering, Mezzo, april 2016

Een financiële bijdrage is voor mantelzorgers overduidelijk het meest gewenst als vorm van waardering van de gemeente.

Behalve het bieden van een waardering, heeft de gemeente ook een rol in het bieden van ondersteunen aan mantelzorgers.

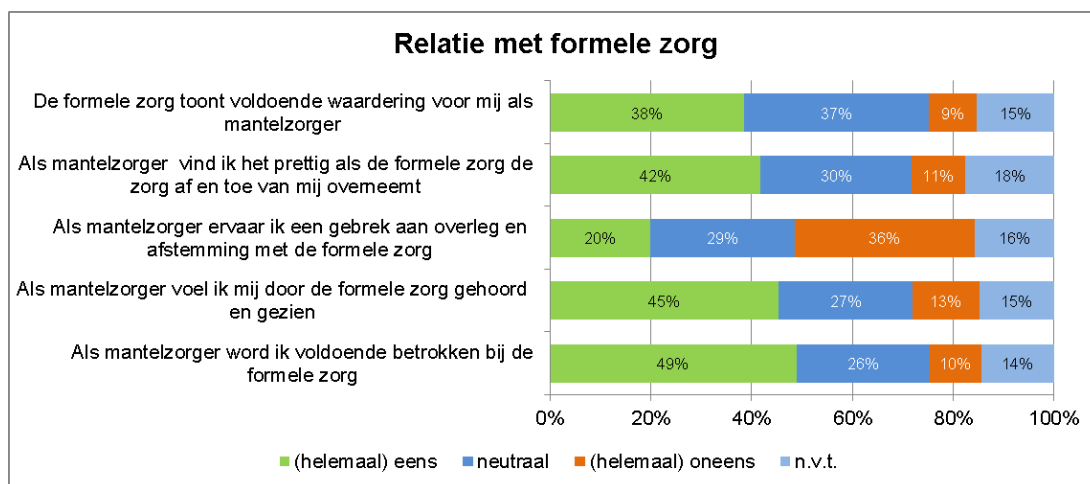

Ten opzichte van 2014 is de mening van mantelzorgers over de gemeente Zwolle niet veranderd. Het merendeel van de mantelzorgers bevestigt noch ontkent dat de gemeente Zwolle voldoende voor mantelzorgers doet, in brede zin, of hen voldoende waardeert. Dit kan betekenen dat men niet geheel op de hoogte is van wat de gemeente voor mantelzorgers doet, dus dat deze mantelzorgers nog niet 'gevonden' zijn.

Waardering van de gemeente wordt door mantelzorgers op prijs gesteld, waarbij de meeste mantelzorgers de voorkeur hebben voor een financiële bijdrage. De inspanningen in Zwolle hebben nog niet geleid tot een veranderde beoordeling over de ondersteuning en waardering (in opdracht) van de gemeente.

3.3 Waardering door organisaties formele zorg

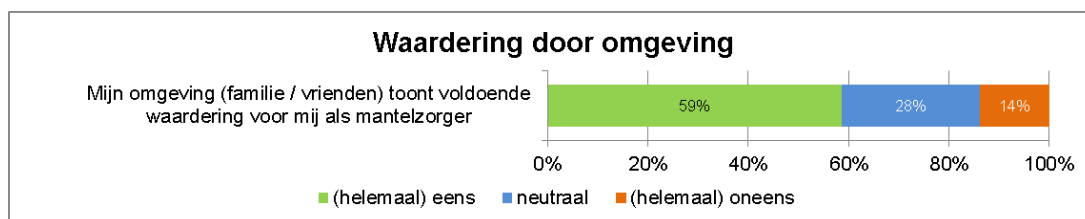
Behalve de gemeente speelt ook de formele zorg een essentiële rol voor veel mantelzorgers. Een goede onderlinge relatie is daarbij belangrijk.

Rond de helft van de mantelzorgers oordeelt positief over de formele zorg waar het gaat om gehoord en betrokken worden; een iets kleiner deel vindt de waardering van de formele zorg voldoende. Een tiende van de mantelzorgers is echter niet tevreden over deze relatie met de formele zorg. Verder vindt een vijfde van de mantelzorgers het overleg en de afstemming met de formele zorg onvoldoende. Vergelijken met 2013 lijken de percentages niet zeer afwijkend. Door een andere bevraging in 2016 is een exacte vergelijking niet mogelijk.

De relatie van mantelzorgers met de formele zorg lijkt niet te zijn veranderd vergeleken met drie jaar geleden.

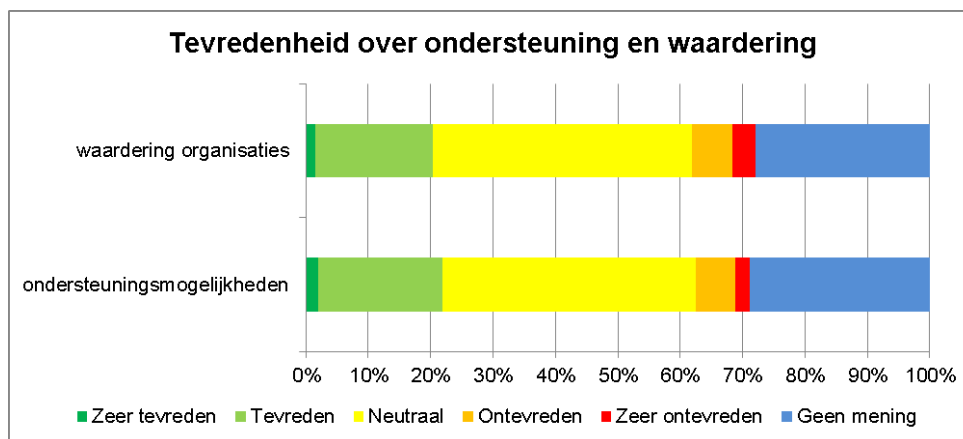
3.4 Waardering door omgeving

Voor mantelzorgers is waardering door hun direct omgeving voor de mantelzorgtaken die zij uitvoeren eveneens van belang. De meeste mantelzorgers ervaren dat zij deze waardering voldoende krijgen. Ruim een tiende ontkent dat.

3.5 Waardering algemeen

In hoeverre zijn mantelzorgers tevreden over de mogelijkheden op het gebied van ondersteuning voor hen, en hoe groot is de tevredenheid over de waardering die zij vanuit verschillende organisaties ontvangen?

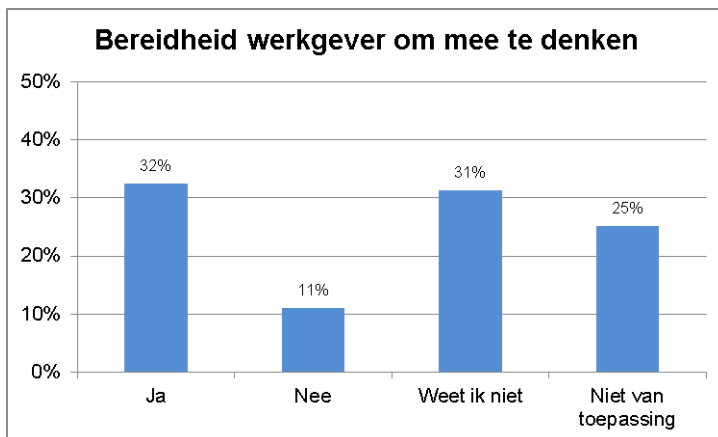
Ongeveer een op de vijf mantelzorgers is (zeer) tevreden over de ondersteuningsmogelijkheden en over de waardering die zij krijgen van organisaties. Ongeveer een tiende van de mantelzorgers is (zeer) ontevreden, een groot deel is neutraal of heeft geen mening. Redenen van ontevredenheid liggen voor een groot deel in onbekendheid met ondersteuningsmogelijkheden en mogelijke waardering. Ook geven mantelzorgers aan van het kastje naar de muur te worden gestuurd. Daarbij lijkt men soms mantelzorgondersteuning te verwarren met ondersteuning voor de mantelzorgontvanger, bijvoorbeeld in de vorm van een WMO-voorziening.

Voor ongeveer een op de zes mantelzorgers zorgen de ondersteuning en/of waardering ervoor dat zij zich minder belast voelen. De meerderheid zegt dat de ondersteuning en/of waardering geen invloed hebben op de mate waarin zij zich belast voelen.

3.6 Mantelzorg en werk

Ruim de helft van de ondervraagde mantelzorgers heeft betaald werk (57%). Bij de helft van hen is de werkgever op de hoogte van het feit dat zij mantelzorgers zijn (voor zover dat bij de mantelzorgers zelf bekend is). Zijn de werkgevers van mantelzorgers bereid om mee te denken over oplossingen hoe zij hun werk en rol als mantelzorgers zo goed mogelijk kunnen combineren?

Datum 2 november 2016
Ons kenmerk Mantelzorg 2016

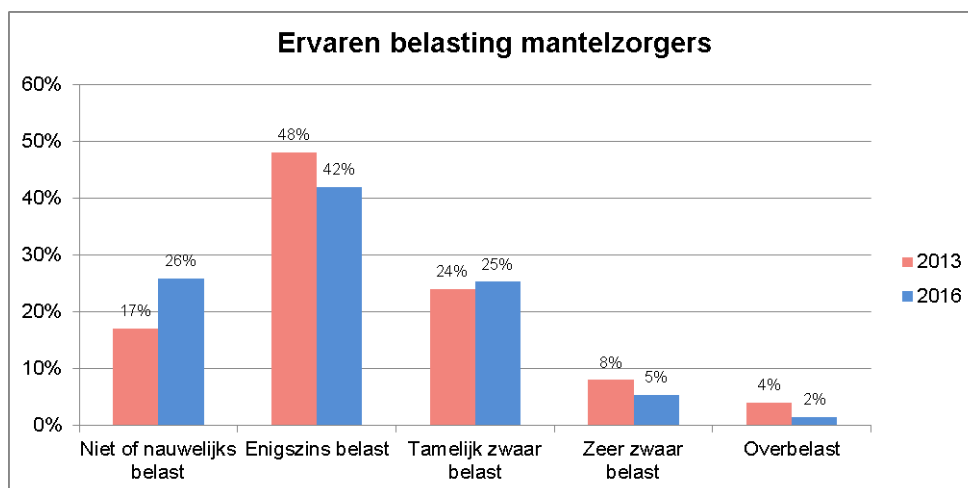

Volgens ongeveer een derde van de mantelzorgers met een werkgever is deze bereid om mee te denken om de verschillende werkzaamheden goed te kunnen combineren. In 2014 was dat bij een gelijk deel van de werkende mantelzorgers het geval.

In de bereidheid van werkgevers om te helpen bij het zoeken van oplossingen voor het goed kunnen combineren van werk en mantelzorg verlenen is nog geen verandering zichtbaar.

4 Belastingsgraad mantelzorgers

4.1 Mate waarin mantelzorgers belasting ervaren

Van de ondervraagde mantelzorgers in 2016 voelt 26% zich nauwelijks belast. Ongeveer twee op de vijf mantelzorgers voelen zich enigszins belast. Een tamelijk zware belasting wordt ervaren door een kwart van de mantelzorgers, en 7% voelt zich zeer zwaar belast of zelfs overbelast. De verschillen met 2013 zijn in het voordeel van de huidige situatie.

De mate van belasting van mantelzorgers lijkt zeer licht te zijn gedaald. Het deel van de mantelzorgers dat zegt 'zeer zwaar belast' of 'overbelast' te zijn, is in 2016 aanzienlijk lager dan in 2013. Doordat de samenstelling van de groep ondervraagde mantelzorgers in 2013 en 2016 niet geheel gelijk is en onbekend is hoe de werkelijke samenstelling is, is vergelijking tussen beide jaren 'lastig'.

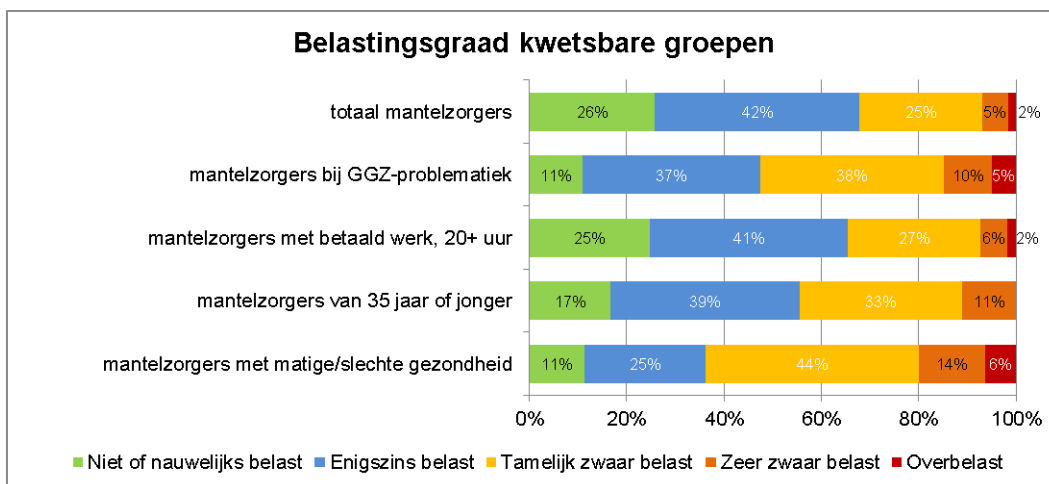
4.2 Kwetsbare groepen mantelzorgers

In het onderzoek dat in 2013 is uitgevoerd, zijn een aantal kwetsbare groepen benoemd onder welke de mate van ervaren belasting bovengemiddeld is/was:

- mantelzorgers die meer dan 20 uur per week zorgen
- mantelzorgers die zelf een matige tot slechte gezondheid hebben
- mantelzorgers van zorgvragers met GGZ-problematiek
- jonge mantelzorgers
- allochtone mantelzorgers

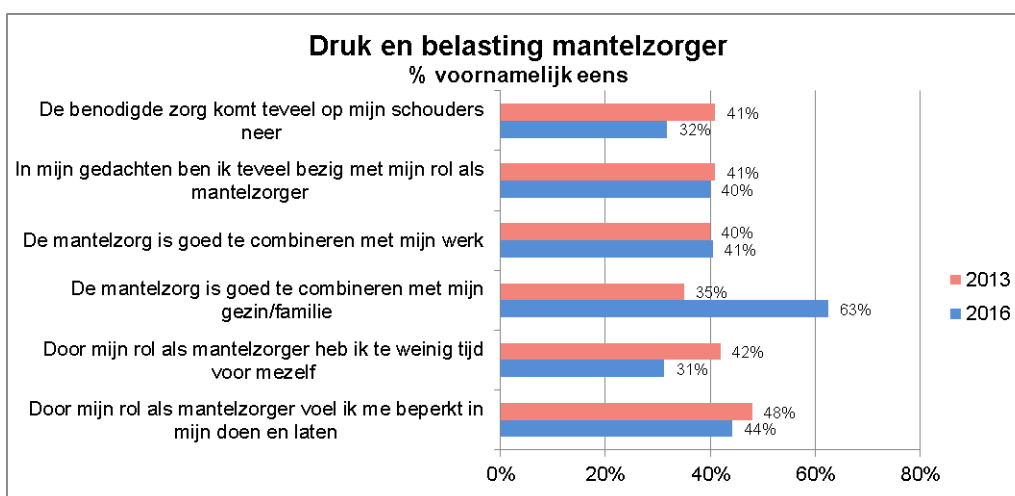
Deze groepen worden via speciale acties 'gezocht', met als doel de betreffende mantelzorgers meer te kunnen ondersteunen en waarderen. Hieronder wordt van een deel van deze groepen getoond in welke mate zij zich in 2016 belast voelen.

De groep allochtonen is hier niet opgenomen, aangezien in het onderzoek van 2016 te weinig allochtonen zijn betrokken om er uitkomsten van te kunnen laten zien.

Mantelzorgers die mensen met GGZ-problematiek ondersteunen en mantelzorgers die zelf een matige of slechte gezondheid hebben, voelen zich van de genoemde groepen het meest belast. In 2013 is niet gevraagd naar soort problematiek van de mantelzorgontvanger en naar de eigen gezondheid van de mantelzorger. Vergelijking met 2013 is daarom voor deze groepen niet mogelijk. Kijkend naar mantelzorgers die 20 uur of meer per week werken, zijn de uitkomsten niet afwijkend van 2013. Mantelzorgers van 35 jaar of jonger lijken zich in 2016 minder belast te voelen. Zoals eerder gemeld kan dit verschil echter ook komen door een eventuele andere samenstelling van de responderende mantelzorgers, die dus niet geheel bekend is.

4.3 Invloed mantelzorg op dagelijks leven

Datum 2 november 2016
Ons kenmerk Mantelzorg 2016

Stellingen die in 2013 aan mantelzorgers waren voorgelegd over onder andere de druk en belasting die men ervaart, zijn dat in 2016 opnieuw. Bij de meeste van deze stellingen zijn geen grote verschillen zichtbaar in de mate waarin mantelzorgers het ermee eens zijn.

De stelling waarbij wel een opvallend verschil te zien is, is “De mantelzorg is goed te combineren met mijn gezin/familie”. In 2016 wordt dit door bijna twee derde van de mantelzorgers bevestigd, waar dit in 2013 nog ruim een derde betrof.

4.4 Invloed ondersteuning op mantelzorgers

Uit onderzoek van Mezzo is gebleken dat ondersteuning voor mantelzorgers daadwerkelijk effectief is. Mantelzorgers geven aan het (mede) dankzij ondersteuning beter aan te kunnen.

- Uit een onderzoek onder 1273 mantelzorgers die een vorm van ondersteuning kregen, bleek dat de respondenten over de gehele linie opbrengsten ervaren en baat hebben bij de geboden mantelzorgondersteuning.
- Sinds de ondersteuning geven de ondervraagde mantelzorgers aan de mantelzorg beter aan te kunnen. Vooral de groep mantelzorgers die meerdere keren per maand contact hebben met mantelzorgondersteuning, hebben het gevoel de zorg beter aan te kunnen.
- De ondersteunde mantelzorgers geven gemiddeld een waardering van 7,1 voor de ondersteuning.
- De belangrijkste aspecten volgens de ondersteunde mantelzorgers zijn: weten welke mogelijkheden er zijn in de eigen gemeente, weten waar je je verhaal kwijt kunt, het leren accepteren dat je er niet alleen voor hoeft te staan en tot slot het weten waar je terecht kunt met een praktisch probleem bij het zorgen.

Bron: Qr,ne in opdracht van Mezzo, “Effectiviteit van mantelzorgondersteuning”, 2016

Bron: Mantelzorg in cijfers 2016, Mezzo

Datum 2 november 2016
Ons kenmerk Mantelzorg 2016

Bijlage

Kenmerken ondervraagde mantelzorgers in Onderzoek Zwols burgerpanel, oktober 2016

Bent u in de afgelopen 5 jaar mantelzorger geweest?	N	%
Ja, ik ben momenteel mantelzorger	452	25%
Ja, ik ben mantelzorger geweest	268	15%
Nee	1079	60%
Totaal	1799	100%

Aan hoeveel personen verleent of verleende u mantelzorg?		
Aan 1 persoon	499	69%
Aan 2 personen	168	23%
Aan meer dan 2 personen	53	7%
Totaal	720	100%

Aan wie verleent u deze mantelzorg?		
Partner	127	18%
Kind	89	12%
Ouder/grootouder	338	47%
Overige familie (broer, zus, grootouder e.d.)	68	9%
Buurman/buurvrouw	34	5%
Vriend/vriendin	32	4%
Anders, namelijk ...	32	4%
Totaal	720	100%

Gedurende hoeveel maanden verleent u nu mantelzorg aan deze persoon?		
3 maanden of korter	69	10%
4 tot 8 maanden	61	8%
ongeveer 1 jaar	53	7%
ongeveer 1,5 jaar	55	8%
2 tot 3 jaar	110	15%
3 jaar of langer	372	52%
Totaal	720	100%

Wat voor ziekte, beperking of problematiek heeft degene aan wie u mantelzorg verleent?		
Een lichamelijke beperking en/of lichamelijke ziekte	473	66%
(beginnende) dementie	141	20%
Verstandelijke beperking	54	8%
Psychiatrische problematiek	96	13%
Een verslaving	12	2%
Ouderdom	60	8%
Autisme, ADHD, PDD-NOS, NAH	31	4%
Anders, namelijk ...	34	5%

Datum 2 november 2016
Ons kenmerk Mantelzorg 2016

Waaruit bestaat de mantelzorg die u verleent?

Huishoudelijke hulp (koken, schoonmaken, boodschappen doen, was doen e.d.)	421	58%
Klussen in- en rondom huis (tuinieren, kleine reparaties e.d.)	278	39%
Persoonlijke verzorging (hulp bij wassen en aankleden, medicijngebruik, eten en drinken, toiletgang e.d.)	188	26%
Aanwezig zijn bij gesprekken met zorg (artsen, ziekenhuizen, verzorgingshuizen e.d.)	512	71%
Vervoer en/of begeleiding bij activiteiten/bezoeken buitenshuis	405	56%
Emotionele ondersteuning (praten, luisteren, opbeuren)	522	73%
Dingen regelen (administratie, afspraken maken, facturen betalen e.d.)	447	62%
Anders, namelijk...	42	6%

Hoe zou u over het algemeen uw eigen gezondheid noemen?

Zeer goed	98	14%
Goed	368	51%
Redelijk	174	24%
Matig	63	9%
Slecht	17	2%
Totaal	720	100%

Bent u een man of een vrouw?

Man	291	40%
Vrouw	429	60%
Totaal	720	100%

Wat is de samenstelling van uw huishouden?

	N	%
Ik woon alleen	123	17%
(Echt)paar, zonder thuiswonend(e) kind(eren)	376	52%
(Echt)paar, met thuiswonend(e) kind(eren)	175	24%
Eén ouder, met (thuiswonende) kinderen	30	4%
Inwonend bij ouders(s), verzorgende(n), broer(s) of zus(sen) of andere familie	7	1%
Een andere samenstelling, namelijk	9	1%
Totaal	720	100%

Overdracht College-Raad

Datum 16 februari 2017

onderwerp Kredietaanvraag voor vervolg uitvoeringsproject Kraanbolwerk in kader van kansen in projecten programma gebiedsontwikkeling IJssel-Vechtdelta
portefeuillehouder Jan Brink
informant Waalewijn - Viaanen, Ciska (4011)
afdeling Projectontwikkeling

Voorgesteld besluit raad

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. Een aanvullend krediet beschikbaar te stellen van € 485.812 voor het onderdeel 'Kansen in projecten'.
2. De kosten te dekken uit de bijdrage die door de provincie Overijssel, in het kader van het programma gebiedsontwikkeling IJssel-Vechtdelta, beschikbaar is gesteld.

Beslisnota voor de raad

Datum 1-2-2017

Openbaar

Onderwerp Kredietaanvraag voor vervolg uitvoeringsproject Kraanbolwerk in kader van kansen in projecten programma gebiedsontwikkeling IJssel-Vechtdelta

Versienummer 1

Portefeuillehouder J. Brink

Informant Ciska Waalewijn – Viaanen
Eenheid/Afdeling Ontwikkeling, OWP
Telefoon (038) 498 4011/06 15017750
E-mail C.A.E.Waalewijn@zwolle.nl

Bijlage

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

- 1 Een aanvullend krediet beschikbaar te stellen van € 485.812 voor het onderdeel 'Kansen in projecten'.
- 2 De kosten te dekken uit de bijdrage die door de provincie Overijssel, in het kader van het programma gebiedsontwikkeling IJssel-Vechtdelta, beschikbaar is gesteld.

Datum 16 februari 2017

Toelichting op het voorstel

Inleiding

De provincie Overijssel, het waterschap Groot Salland, de Veiligheidsregio IJsselland en de gemeenten Zwolle, Kampen en Zwartewaterland hebben de handen ineengeslagen om samen te werken aan een duurzame ruimtelijke inrichting van de regio IJssel-Vechtdelta (IJVD). Hierbij ligt de komende jaren de nadruk op het koppelen van de water- en klimaatopgaven uit het Deltaprogramma aan de regionale opgaven en ambities op het gebied van waterveiligheid, ruimtelijke ontwikkeling, economie en duurzaamheid.

Via informatienota's van september 2013 en mei 2014 bent u geïnformeerd over het programma gebiedsontwikkeling IJVD en de deltabeslissingen. In de informatienota's is ingegaan op de ontwikkelingen van de gebiedsontwikkeling IJVD en de verschillende onderzoeken die door de gemeente Zwolle worden uitgevoerd binnen het programma.

In mei 2014 is een krediet aangevraagd voor enkele uitvoeringsprojecten, onderzoeken en een nadere verkenning naar 'Kansen in projecten' waar extra maatregelen kunnen worden genomen om projecten waterrobuust, zgn. 'deltaproof', uit te voeren. 'Kansen in projecten' draagt bij aan het beperken van gevolgen bij een eventuele overstroming of piekbui door een klimaatbestendige en water robuuste ontwikkeling van de stad. Hierbij wordt vooral gekeken naar maatregelen die mogelijk zijn vanuit een bouwkundige en ruimtelijke invalshoek.

Bij de aanvraag voor de bijdrage van het project Kraanbolwerk is aangegeven dat het project in fasen wordt uitgevoerd. De eerste fase is in 2014 gehonoreerd. De aanvraag voor fase 2 en 3 is nu door de provincie gehonoreerd en beschikbaar gesteld.

Beoogd effect

Door de bijdrage aan deze projecten kunnen, naast de maatregelen van de partijen zelf, extra maatregelen worden genomen om de projecten waterrobuust en klimaatbestendig uit te voeren. In de praktijk komt het neer op het uitvoeren van de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie, 'In 2050 is Nederland klimaatbestendiger en waterrobuuster ingericht' in dit project.

Argumenten

1.1 De maatregelen ten aanzien van waterveiligheid en beleving van water worden ook toegepast in fase 2 en 3 van het project Kraanbolwerk

Door AM en gemeente worden de maatregelen doorgezet die ook bij fase 1 zijn gestart waaronder:

- Realiseren van waterwerende /waterveilige maatregelen, waaronder:
 - Realiseren van nutsvoorzieningen op een minimale hoogte van 2,60mH-NAP.
 - Waterkerende entree parkeergarage.
 - waterveilig maken entree 'De Koningin'.
- Realiseren van maatregelen ten behoeve van de beleefbaarheid van water.
- Aanleg voorzieningen openbare ruimte (toegankelijkheid) en wijziging buitenrand
- Beschikbaar stellen van de resultaten aan andere partijen door middel van een voorbeeldenboekje.

Datum 16 februari 2017

2.1 Provinciale Staten heeft besloten een bijdrage vanuit het programma IJVD beschikbaar te stellen voor fase 2 en 3 van het project Kraanbolwerk

De provincie heeft op basis van een investeringsvoorstel de bijdrage aan de gemeente beschikbaar gesteld. Het deel dat is aangevraagd voor de ontwikkelende partij AM wordt middels een brief, met dezelfde voorwaarden van de provincie, doorgezet. Om de bijdragen uit te kunnen betalen, is een aanvullende krediet nodig voor het programma IJssel-Vechtdelta. Het krediet wordt gedekt door de bijdrage van de provincie. Omdat de bijdrage van de provincie 70% van de totale kosten dekt wordt 30% door de ontwikkelaar opgebracht. Een deel van de bijdrage is voor beleving en maatregelen in de openbare ruimte en wordt uitgevoerd door de gemeente. In de grondexploitatie van het project Kraanbolwerk is rekening gehouden met de eigen bijdrage van 30%.

Risico's

Mochten de voorgestelde maatregelen niet of slechts gedeeltelijk worden uitgevoerd, dan zal de provincie de bijdragen niet of niet in zijn geheel uitkeren. Dit geldt ook voor het deel dat is aangevraagd voor Am (of rechtsopvolger). De gemeente heeft de voorwaarden doorgezet naar AM en betaalt niet meer dan wordt ontvangen van de provincie.

Financiën

De kosten van de te nemen maatregelen bedraagt € 694.000: Voor de gemeente Zwolle € 325.000 en AM € 369.000. Op basis van dit investeringsvoorstel wordt door de provincie 70% gesubsidieerd; dat is een bedrag van € 485.812. Het overige deel (30%) komt voor rekening van beide partijen. Binnen de grondexploitatie Kraanbolwerk is hier al rekening mee gehouden.

De uiteindelijke afrekening met de provincie vindt plaats na het realiseren van de voorgestelde maatregelen.

	totaal	subsidiabel	eigen rekening
		70%	30%
Kosten gemeente Zwolle	325.017	227.512	97.505
Kosten AM	369.000	258.300	110.700
Totaal	694.017	485.812	208.205

Om de bedragen uit te keren aan AM en toe te voegen aan de grondexploitatie van het project Kraanbolwerk wordt een krediet aangevraagd van €485.812.

Communicatie

Zoals in de voorwaarden van de provincie wordt aangegeven, wordt bij communicatiemomenten aandacht besteed aan het programma IJssel-Vechtdelta en de bijdrage van de provincie.

Vervolg

De maatregelen worden de komende jaren (voor 31 december 2020) uitgevoerd.

Openbaarheid

Het voorstel is openbaar.

Datum 16 februari 2017

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

Mevrouw mr I. Geveke, secretaris

College 2014-2018

Vergadering d.d. 7 februari 2017

Locatie B&W kamer

Aanvang 09.00

Eindtijd 16.30

Voorzitter Dhr. H.J. Meijer

Griffier/Secretaris Mevr. I. Geveke

Aanwezige leden Ed Anker, Filip van As, Jan Brink, Ingrid Geveke, René de Heer, Bonnie van der Meer, Henk Jan Meijer, Nelleke Vedelaar, Henriëtte Agterhuis.

Afwezige leden -

00. VERVOLG PRE RETRAITE D.D. 31 JANUARI 2017
Besproken

01.1. REGULIER B&W

01.2. Memo gemeentesecretaris
Kennisgenomen

01.3. Afspraken perscontact
Kennisgenomen

02.1. Ingekomen stukken

02.2. Vragen ex artikel 45 Reglement van Orde

02.2a. Artikel 45 vragen PvdA inzake minder-validen parkeerplaatsen Stationsplein
Kennisgenomen
Het antwoord wordt voorbereid door Ruimte en Economie.

02.2b. Artikel 45 vragen GroenLinks inzake Afdoening meldingen beheer openbare ruimte
Kennisgenomen
Het antwoord wordt voorbereid door Beheer Openbare Ruimte.

02.2c. Artikel 45 vragen CDA inzake Status borging, toezicht en handhaving toegankelijkheid van woningen en gebouwen Zwolle (Bouwbesluit)
Kennisgenomen
Het antwoord wordt voorbereid door Ruimte en Economie.

03. Rondvraag
Besproken

- Wethouder De Heer meldt dat er een nieuwe vestigingsmanager is voor Ikea Zwolle.
- Wethouder Brink informeert het college over zijn gesprek met de directeur van het Orkest van het Oosten, de heer Meijer.
- Wethouder Van As meldt dat er ambtelijk een gesprek heeft plaatsgevonden met Mink de Vries over zijn voorstel bevaarbaar maken Grote Aa
- Wethouder Van As kondigt aan dat er een themabespreking

Mobiliteit//Parkeerdruk Hanzeland wordt voorbereid voor 7 maart 2017.

- 03.1. Beursvloer 2017
Kennisgenomen
Wethouders De Heer en Brink bezien. Eventueel wethouder Van As.
- 03.2. Werk in uitvoering in Stadshagen
Kennisgenomen
- 03.3. Weekoverzichten en representatieve verplichtingen college
Kennisgenomen
- 04. Bovenlokale aangelegenheden
Besproken
 - Wethouder Anker meldt dat hij de VNG commissie Water heeft bijgewoond. Hierin is onder andere gesproken over de Investeringsagenda IPO/VNG en ruimtelijke adaptatie.
 - Wethouder Anker meldt dat hij gevraagd is om in gesprek te gaan met het ministerie van VWS over administratieve lastendruk in de Jeugdzorg.
 - Wethouder Van As meldt dat hij met de gemeenten West-Overijssel heeft gesproken over de opgave Energietransitie. Wellicht dat hierbij extra ambtelijke capaciteit benodigd is.
- 04.2. 2017-02-08 Regiegroep Regio Zwolle
Kennisgenomen
- 04.3. 2017-02-16 Programma netwerkdag G32
Kennisgenomen
- 05. B-onderwerpen
- 05.a. Strategische agenda binnenstad
Aangehouden
- 06. Raad/Raadsplein
Besproken
Agenda Raadsplein besluitvormend 13 februari: besproken.
Agenda Raadsplein info/debat 13 februari: besproken.
Terugblik Raadsplein info/debat 6 februari: besproken.
- 06.1. Schrijven de heer Feenstra inzake Foodcourt
Kennisgenomen
Wethouder Anker neemt contact op.
- 06.2. Schrijven Vereniging Vrienden van de Stadskern Zwolle d.d. 5 februari 2017 inzake Windmolens dicht bij onze Historische Binnenstad?
Kennisgenomen
- 06.3. Democratiespellen in de Raadzaal 13 tot 17 februari 2017
Kennisgenomen
Het voltallig college kijkt naar de mogelijkheden in de agenda.
- 07.a. Beslissingenlijst collegevergadering d.d.31-1-2017
Gewijzigd akkoord
- 07.c. Opheffing embargo

08. Uitnodigingen
- 08.1. 2017-03-02 Uitnodiging afscheidsreceptie P. van Heerde
Kennisgenomen
Wethouder Brink.
- 08.2. 2017-04-07 Uitnodiging 100-jarig bestaan VNG Overijssel
Kennisgenomen
Het is in de agenda's opgenomen.
11. A-onderwerpen
- 11.a. Aanvullende maatregelen mantelzorgondersteuning
Conform
Het college besluit:
1. In te stemmen met bijgevoegde beslisnota voor de raad.
 2. Hiervoor binnen de bestaande begroting 2017, € 190.000,-- te voteren voor de uitvoering van de in de beslisnota voor de raad voorgestelde maatregelen.
- 11.b. Stedenbouwkundige verkenning transformatie Oosterenk Midwest Dr. Deenweg 14-22, 30-34 & 74-80 naar woningbouw
Aangehouden
Het onderwerp wordt volgende week opnieuw geagendeerd.
- 11.c. Opgave- en themakaart bereikbaarheid regio Zwolle Kampen
Conform
Het college besluit kennis te nemen van de Opgave- en themakaart regio Zwolle Kampen die op 8 februari 2017 aan de minister van Infrastructuur en Milieu wordt overhandigd.
- 11.d. Cultuurconvenant 2017-2020 OCW - Landsdeel Oost (embargo tot 7 feb)
Conform
Het college besluit:
1. in te stemmen met het Cultuurconvenant 2017-2020 Ministerie van OCW - Landsdeel Oost.
- De burgemeester besluit:
2. Wethouder J.E. Brink te machtigen om namens Zwolle het Cultuurconvenant 2017-2020 Ministerie van OCW - Landsdeel Oost te ondertekenen.
- 11.e. Subsidieverzoek Anningahof
Conform
Het college besluit:
1. Kennis te nemen van het plan om een deeltentoonstelling te organiseren in het beeldenpark de Anningahof;
 2. Eenmalig €15.000 subsidie te verlenen aan de Stichting Vrienden van de Anningahof, met als doel deze deeltentoonstelling mede mogelijk te maken;
 3. Deze eenmalige bijdrage van €15.000 subsidie te dekken uit het Stimuleringsfonds Initiatiefrijck Zwolle.

11.f. Adoptie en sponsoring van rotondes

Conform

Het college besluit:

1. de sponsoring van 8 rotondes meervoudig onderhands aan te besteden,
2. in te stemmen met de in deze nota genoemde uitgangspunten,
3. op grond van artikel 55 Gemeentewet geheimhouding op te leggen t.a.v. bijlage 2 bij deze beslisnota met een beroep op het financiële belang van de Gemeente Zwolle (artikel 10 lid 2 sub b Wob) en het voorkomen van onevenredige benadeling van de Gemeente Zwolle (artikel 10 lid 2 sub g Wob).

De Burgemeester besluit:

4. Afdelingshoofd, Willem van den Hul, te machtigen het contract met de nieuwe exploitant te ondertekenen.

11.g. Garantverklaring subsidieaanvraag 'Project Tafel van Zwolle'

Conform

Het college besluit:

1. Kennis te nemen van traject 'Tafel van de Regio Zwolle' – DWSRA aanvraag ministerie SZW
2. In te stemmen met het afgeven van een garantverklaring voor 80% (maximaal 480k) van het aangevraagde subsidiebedrag 'Tafel van de Regio Zwolle'. Het gaat dan om een bedrag van € 477.115,97.

11.h. Intentieverklaring samenwerking in onderzoek ZGS

Conform

Het college besluit:

1. De intentie uit te spreken tot samenwerking met Hogeschool Windesheim voor het project "12 jaar Zwolle Gezonde Stad – lokale en (inter)nationale inzichten ingezet voor versterking integraal lokaal SEGV beleid en uitvoering".

De burgemeester besluit

2. Wethouder Ed Anker te machtigen de intentieverklaring tot samenwerking te ondertekenen.

11.i. Museale samenwerking Zwolle

Conform

12. 13.00 Lunch kamer gemeentesecretaris

Aldus vastgesteld in de vergadering van [XXX] gehouden op [XXX].

Datum

Voorzitter

Secretaris